Opr. „Starodruk" 1964 r.

Jw. Minister Oświecenia!

Władzy Cesarskiej Konsystorskiej Publiczney Oświecenia
z Rozporządzenia Jego Ministra Spraw Duchownych i Oświecenia
Narodowego wizytuje postrzegam Nauczenie zakłady po
Mohilewskiey i Witebskiey Gubernij; odebrawszy pomyślenie
od Rządcy Uniwersytetu Wileńskiego, który na zapotrzebowanie
zarządzającego Wileńską Gubernią Jw. Storna, zeszytu innie
nie mogę dania całkowitego objaśnienia o Ludwikowi Ja
nie Marcyi Bertrau który w roku 1812 był adjutantem
przy Jenerale Strabi Bronikowskim i z nayduszad
się z nim razem w Wilno Minister. Teraz Jw. Storna
żąda, abym to co o Panu Bertrau wiedzieć mogę
przesłał pisemnie do Jw. Pana Wszystkiemu tego żąda-
nia tylko odpowiedzieć mogę, że bytność jego
tutaj w Jenerale Bronikowskiego Pana Bertrau; bez
mała w roku 1812 w Mińsku, albowiem bitwa gdzie-
nie przed nim odbyła się w dniu 16 na które do Smo-
leńska z tamtąd do Wilna; i ledwo nastąpiła 1813 w Kwiet-
niu, pod bytność Jw. Ignacego Thuntiewa Gubernatora
bernatora, powrócił do tego Miasta; nic więc o losie Pana
Bertrau, ani o zdarzeniu jego pod Borysowem wiedzieć nie
mogłem, i od czasu wyjazdu mojego z Mińska żadnych o nim
wiadomości nie miałem, tylko wiem nadto, który z familij jego
czyli krewnych interesował się Jenerał, i ja nie bytem tych szczegó-
łów nigdy tam oficyalnie mogł dać jakowe powziąć bo do
dnia czynności Obowiązków zdarzeń tych w W. Piotr Zawrzyckich

ry być raczy pany JW. Brownichem z podobna
z mim vagum udać się do Bo-
rysowa gdzie nie by nay lepiey wiadomi co się z Panem Bertram
stało: może by tamże JW. Pan Stanisław Dzieduszycki jako blisko Bory-
sowa mieszkający lub ktokolwiek z dworzanow ich zmyślnie tego po-
wiata być zostawi nie omieszkać pilnego uchowania o losie jego obsza-
mienia —

Za ten obchodzenie nader chwytny stanie mnie zyczliwość pany
powinien się wszystkim JMci Panow, i wyniesie nayglębsze
uszanowanie z jakiem mam zostać będę —

Jasnie Wielmożnego Pana

Dobrodzieja —

Do Urzędu C: W: A —

Dnia 2ci Lipca przybywszy do Brzezan z nakazem Roberta Dzie-
C: W: K. abym obiem Ludwikowi Janic. Mary
roku 1802 był Adjutantem a Jenerała Strabrige Brzeskowskiego
jeżeli mam jakowa wiadomość dać oten znać niezwłocznie
gr: Cywilnemu Wiedeńskiemu Gubernatorowi, w odpowiedzi że w
tym że dniu przesłałem do Gr= Gubernatora i otrzymał
W: Uniwersytet mam zaszczyt zawiadomić —

Liczba uczniów gimnazyum Publicznych Gubernii ~~Gimnazyum~~ Białostockiej

Gubernia Mohilewska

Mohilew — Gimnazyum Wsi uczniów 39. — w szkole wojewódzkiego
— Szkoła Powiatowa — 79. — od dzielenia około 2000 —
— Parafialna — 104. Kobiet: 15.

w ogóle uczniów: 222. Kobiet: 15. = Mężczyzn 222. Kobiet 15.

Orsza — w szkole Parafialny — 21. } — 57
— Powiatowej — 36. }

Mścisław — w szkole Powiatowej — 74 — 6. } 149 — 6
— Narodowej — 71. — 6.
— na Pensyi — 4 — } 16 — 10.

Czausy — w szkole Narodowej. — 16. — 10. — 48 — 7.
— — 48 — 7.

Czerykow — Powiatowej — 40 — 40 —
Rohaczew — Parafialny — 32. — 32.
Ozierany — Parafialny — 31. — 31.
Bychow — Pensyon — 18 — 18.
Pensyon — 94. — 94.

Totczyn — Powiatowej. — 27 — 7 — 33 — 2.
6 — 2.

= 741 = 40

Mus. Czapl. Nr 50, 61

W Totczynie uczniów w 1806 roku — 144
„ 1805 „ — 135
„ 1807 — 138, w 1803 r.: pensyonerów, 1; klas 6, uczniów 15; nauczyc. 6.

parafia w 1779 r. Rektor O. Nikodem Smyrnowicz
nauczyc. kl. I Rudolf Begner, II i III Ign. Bukowski;
IV–V — Jakub Sadowicz; VI — Hieron. Lopatto,
+1808 niemiec, Makarymowicz, pr. Jakubkiewicz,
rot. Bukowski.

„ 1809 — 92, klas 6.; w 1803, klas 5, 3 rzyski, uczn. 36 (58 Biella)
„ 1810 — 92 „ 1802 — 50.
„ 1800 — 85 (Bielinski) „ 1815 — 22 (Rudomina)
„ 1817 —
„ 1818 —

3

VII.

Czerników

Szkoła Narodowa

Wizyta Szkoły Narodowej Czaus owskiej.—

Ser. VIII.

Vapiśans ace cyśk

Czerykow.

Opisanie Szkoły narodowey Czerykowskiey.

1. Roku 1823. Mca Maja 31. dnia wizytowa-
lem Szkołę Narodową Czerykowską ktorey wizy-
ty kopia actu przyłączona ~~jest~~ przedmioty stat
Szkoły wyjaśniające obeymuje.

~~Nauczycielami tey~~ Szkoła narodowa od na-
sze zaprowadzenia szkół na bliskey nie ~~istnieje~~ r. 1795
w Czerykowie, mieście powiatowem
ma dwoch nauczycieli Starszego ktory wy kolas-
sy II. JP Jana Szczepańskiego (Kath. Nauczyc.) i młodszego
~~JP Jana~~ & Jędrzeja Czechanowskiego ktory wy
klasy 1. Oba wykładaią nauki wyszyscie rosy-
skim. Nie ma osobnego domu ani żadney włas-
ności nieruchomey, dla tegoż dom na ~~klasy~~ dwie
klassy na mieszkanie i dwa domy na mieszkanie
Nauczycieli naymowane być muszą: pierwszy
kosztuje na miesiąc r. asz. 15; inne ~~kosztuje~~ po 12
~~rubli~~. Dom na szkołę naymowany dosyć wy-
godny ma wyżey dwie izby dosyć obszerne, i obszerną
chędożne, i obszerną osobna niecaryskiemi do-
mi otoczoną dosyć ławek, dwie tablice,
~~pomocy~~ ~~nie~~ ~~otrzymuje~~ ~~się~~ ~~pomocy~~. Kuntu na szkołę cze-
kuią skarb czesci Duma miesku podczymuje.
Pieniądze tercyadami przysyłaią się z Gymnazyum
a na mieyscu osobno rozchodów i przychodów utry-
muie się Xięga, ktorey następuiące kwestyonar
obeymuie ich obliczenie. (11)

(111). Pomoce naukowe są w mułym zbiorze książ[ek] szkoln[ych] go szkół niżn[ych] i Gymnazyum darowanych czasem kupionych pospolicie do przedmiotów wszelkie wykładanych szkolnych; oprócz kilkudziesięciu książek rękopiśmiennych posiadających wzorzystorymskich i do pisania. Biblioteka mieści się w ratuszu stojącym w Rynku.—

Co do porządku jakiego się Nauczyciele tej szkoły przy niej utrzymanie i prowadzenie pilnuje jest wiadomo Ziemaba Przedpisków Zabiegenie 1808. roku i szczegółnych Uniwersytetu i Gymnazyum przepisów. Książki porządkowe, których liczba dostateczna, dobrze utrzymywane podpisadem: niedostateczne jednakże dzieje mogły później służyć do historyi szkoły, niema wspisie nazwisk ich czytelników; nie ma historyi osobliwszych zdarzeń.—

Uczniów prawie wszystkie do szkoły chodzących są z miasta, dzieci wszystkich mieszczan obarte i bose. Liczba ich co rok zbiera się liczba w 1815 = 50, 16m = 46, 17m = 48, w 18 = 48, 19m = 34, 20 = 30, w 21 = 52, 22m 56. Ogół uczniów wszędzie wpisanych od r. 1795 był 411; ~~w roku bieżącym przybyło 24.~~ w roku tutejszym mieszczan 171, zamiast 28 rzadko dzieci szlachta tymczasowie zamieszkuje wszelkie siedlisko swoje mieszczych.

Miasto Czerykow stołeczne powiatu tegoż nazwiska niezbyt obszernego, leży nad rzeką Sożą spławną do Dniepru niżej wpadającą Sożą vel Soczą: o 10 mil od mohylewa 5 od Cuns i tyleż od smoleńska dalej na wschód bieżącego. Za-

budowane pod liniami prostemi podług
prostym mieniającemi się, w domach drewnia-
nych; ulice szerokie ale niebrukowane nie-
mogą błota dla swojego nad rzeką wymie-
rzenia. Domów więcey 200: mieszkańcy wpoło-
wie rzemieślnicy wyrabiaią rydli, pierwsi bawią
się rolnictwem, drudzy handlem, trzeci
myślem. Położenie miasta do handlu, [illegible]
te. Jeżliby chciała się potrzeba wymierzenia mo-
ią narodowey na powiatowey, po wybudowaniu
domu na szkołę, chwały za pomocą mieszczan
i obywateli, pomierzenie naznaczy mogłoby być
bardzo wygodne. i [illegible] się przystoi ładne i
czyste domki na mieszkania, potrzeby życia nie-
drogie, las blisko zaraz na lewey stronie Soży da-
lekie wyprzedaie Mimowolnie czynszy się; tanie
bywaią i kramy się znayduią. W czasach mieno-
wanych i głodu dwóch lat przeszłych, zboże wio-
zione z Małorossyi Dnieprem wgórę à Bayduki a do-
Czerykowa zachodziły. Szkoda tylko że powiat
mi jest ubogi.

Instrukcya

Xiąszek elementarnych dostaiesz z gymnazyum
które wszystkie są odesłane do Szkół Powia-
towych i przepisane przez [illegible]
historyą, Ustawę, Biblią, Arytmetykę. Gram-

~~matyka, Prawidła do Nauczycieli, i Prawidła~~
~~dla Zarodu~~ czytopisania, i t.p.—

Po nauczeniu czytania i pisania już to za-
bli jak to jak do najczęściej potrzebno kurdego
elementarna, czytają nigdy katechizm, Historyi
świętej, i Prawidła dla uczących się; apotem uczą
się to na pamięć, umieją się dopiero z uwy-
dowań odpowiedzi wszystkich napytania prze
Nauczycieli zadane. Między nauczami nastę-
wykładanemi Arytmetykę umieją najlepiej
umieją. Grammatyki uczą się najpamięć, jednak
przykład napisany na tablicy grammatycznie
dobrze rozbierali, przez praktykę nauczą się i po-
prawnie ortographicznie. Co do pisania nie-
wiele umieją porządnie, różnie się jak wzięli
do rysowania. Szkoła ta Narodowa uspo-
żabia umysły do szkół wyższych, i daje potrzebny
do życia ich umysłowe wiadomości: szkoda że nie-
czują ich w statutach 1804. r. wchodzącego, dla
tego że nie ma ani kiedy ani nawet wypełnienia
tych postanowień: zgromadzenia i zabawy Nau-
czycieli ani edukacyjnych nauczycieli nigdy się
życia i gospodarstwa wiadomości. Po polsku
uczą czytać. —

(odwróć IV),

(11).

Czerników

Stan Kasy

w Mieś Styczniu postano do Szkoły Czerwieńskiej - r: 293 33
w — Maju — — 459 99.
postano do Gimnazyum - ogułem 753 32

Stan Kasy:

X Przychód.

Zostało z r: 1822 — r: a: 33 67
przysłano w Styczniu z Gimnazyum — 293 33
do — 459 99.
w Maju —

Ogół przychodu — r: sy: 786, 99

Rozchód.

w Styczniu — Za papier i Galas &c — 4 — 25.
Za pomalowanie tablic szkolnych — 3 — 50.
Za 2. Sążnie drew — 16 — 50
Za wajcie domu na Szkołę, miesięczny opłaty. — 15. —
w Styczniu — 39 25

w Styczniu, Za 2. Sążnie drew na Opał, i dwa wiadra do wody — r: 18 30
Za Papier, lak i świece — 17 — 40.
Za miesięczne wajcie domu na Szkołę od 1. Styczn do 1. Lutego 15.
w Styczniu — 50 70

w Lutym, Za trzy Sążnie drew i Kogucha zelazna — 29 — 80
Za papier i galas — 3 — 40
Miesięczny opłaty za wajcie domu — 15. —
w Lutym — 48 20

w Marcu, Za wapnowanie Izbie w Szkole — 1 — 40
Miesięczna opłata za wajcie domu Szkolnego — 15.
w Marcu — 16. — 40

w Kwietniu Nauczycielowi Skarbowe pensyi za 1. Klasę r: 40. za 11 i
rysunku r: 70. po wytrzeniu na Szpital r: 1. 10. wynosi:
no za tercyał Styczniowy — 108 — 90.
Zapłacono do Kasy Szpitalnej — 1. — 10.
Temuż Nauczycielowi na Kwatery za tercyał Styczniowy 40. —
Stróżowi Tenzydanej opłaty — 25. —
Za wajcie do mu na klasy za miesiąc. 15.
w Kwietniu 190

w Maju. Za papier galas &c — 4 — 25
Za pomalowanie Tablic szkolnych — 3 — 50
Za 2. Sążnie drew — 16 — 50
Za wajcie domu na Szkołę Miesięczne — 15. —
w Maju. 39 25

XX Szczegóły wydatków

Opłata Nauczycielowi pensji za trzynasty Styczniowy i nadzwyczajny — r: 148 z 90
Na Opał światło papier, bur. i inne drobne wydatki — 94 z 55
Za naprawę dachu na Klasy szkolne za 5 mcy od Stycznia — 95.
Stróżowi trzynasta wypłata pensji — 1 — 00
z pensyi Nauczyciela na szpital odebrano — —
wszystkie rozchody — r: a: 344, 55

Porównanie.

przychody było od dnia 1. Stycznia do 31 Maja r: tegoż. r: 786 z 99 —
rozchody od dnia 1. Stycznia do 31. Maja tegoż roku — 344 - 55
Zostaje w Kasie — 442, 44

Szkolne pieniądze do przeliczenia i w całości z materiałem.

(patrz III) —

(IV). — Religia i obyczaje.

Nauka Religii wykładaną dwa razy w tygodniu przez X. Grzegorza Stratmo-wicza, który w czasie lekcyi nauczy-nie zauważył się, że nie był obecny wniepa-Pismo święte w klasie przed rozpoczęciem lekcyi jest czytane. Co niedzielę chodzą na liturgię s., a nie wolno do spowiedzi i do przyjęcia Sakramentu przystępują. Mężowie wyznania Rzymsko-katolickiego Naukę Religii katechizm wykładał X. Jerzy Ciechanowski i do spowiedzi ich przygotował do konfesjonału spowiedzialnego X. X. Karmelitów. —

Czytanie wpływu jakie na nauka katechizmu przywiązuje dla rozwijania, uszlachetnienia i moralności umysłu, serca i uczucia

podnitających względem tego starania. Przeciw osobliwych i odrębnych nie mi i być nie może ustawa, do wzięcia pewnych niemiennych prawideł któreby na utrzymanie mieszkań między mieć pożyteczny skutek. Dozorcy jak wszelkie nauczyciele sami trudno mieć mogą, ponieważ na posługi domowe od rodziców obracani, albo idący na zawołanie. Lekcye mi zadający do domu bardzo trudnie w klasie nauczyć się powinni. Nie można tego zaprowadzić ponieważ aby się mogli razem przychodzić zapewne do siebie i nielekcye, aby wcześnie i razem nie poznali się nielekcye do kogo przychodzić a by lekcyi mi opuszczali: co się często zdarzy mi pomyłek i zamieszanie wprowadzi.

Nie Snadno wszystkich stosunków rozmaitych uczniów pod względem edukacyi sprzyjający: bo wprzódy czyli należy do domu, a ledwie godzin tylko zostają wtenczas pod jego władzą i wpływem, tak że edukacya wielce się czyni i mięsza z domową. Nie ma zwyczaju gier i zabaw społecznych studentskich. Zdrowie zwykle dobre, zalecenie wszelkiego odszczególnych chorobliwości do mowych życia, odzienia i wygód. Chorób jednakże epidemicznych żadnych niebyło;

Doktor i Aptekarz jako w mieście powiatowem znajdujący się. Oprócz powyższych części naturalnych odbywali.

Nauczyciel starszy klassy II. JP Jan Dzierżyński lat 33 z żony swojéj się we służbie Stanie w szkołach Jezuickich: zostaje w obowiązku od r. 1814. (w 1810) otrzymał stopień kollegialnego registratora, od którego czasu nie był do rangi podwyższony: dla tego Dozór mi prośby ~~o podwyższenie~~ abym się wstawił o podwyższenie go do wyższej rangi. ~~Potwierdzam~~ 10 Go mam Pozytywne świadectwo JP. Wileńskiego Inspektora. Z gorliwości nadmierne, dalej zachowywać się nie może uważać potrzeby, obowiązki swoje wedle przepisów zaiste się starał wypełniać. Zalecił wypełniał i czas ten aż do maja dwudziestego 22go bieżącego roku. Zalecił mu abyś się starał być co do obyczajów przykładnym.

Nauczyciel klassy I. młodszy JP Jerzy Cichanowski lat 25. zonaty, sposobił się na Polskiego w XX Jezuitów, był nauczycielem szkoły parafialnej w Wilkomierzu ma żonę teraz z pensyonu do Teresynowa na nauczyciel. kl. I. dnia 2dzie się zamianę im Dozór był uposobiony do dawania nauk w szkołach honorowych. Imyślu narodowy, pilny i do obowiązku przywiązany. Szkoła Parafialna różnisz była od Gimnazyów. Stan postępowania nie ma. Dla Uczniów stąd nie lichy ze nauczycieli, chwil inny na klassy, obyczaiu dzieci edukacyą wdrożyć. Lepszym czytanie: uczyć stanu pracowitych do stanu swoich odrzuć.

Do jednostajny. Jak jednostajnie gdyby był mieć podniesienie pracowitości.

2.23.2.24.222

Szkoła kosztem skarbu w Czerykowie mieście Powiatowém utrzymywana.—

Roku 1823 mca Maja 9 godzinie 5 po południu z Kzanstmybyłem do Czerykowa, zgadzając tejże godziny rozporządzenia tyczące Szkoły Narodowéj w tém mieście utrzymywanéj kosztem Skarbu, także nie mając w domu Dozorcę Szkoły, musiałem jeszcze na nadzień jutrzejszy odłożyć, zaopatrzony jednak sobie xięgi porządkowe do przejrzenia, z których to się pokazuje:

z Aktów wizyty od 1810. roku: ~~wkl. 1. [illegible] kl. 2. kl. 3 w 28 z.~~

Zaleski. { wkl. 1 = 29. 1811. — 27 } w kl. 11 = 57, ogółem płci obojéj 57.

	wkl. 1 = 29. 1811. — 27		25.
Rudomina	13/5. — 33.		17.
Czarniawski	16 — 22.		22.
Rzepka	17. — 25		23.
Hrynkiewicz	4. — 27		21.
Rudziński	14 — 20		14.
Rutkiewicz	20 — 22		12.
Rzepka	21. 35		17
Rutkiewicz	22. — 35		21.

z Xięgi wpisu uczniów, od r. 1795. — do roku 1822 Xięgi tamtéj 411. wcale biegłym przybyło 27. za umarłych mieszczan 14, uczniów 28. —

Uczniowie czytać mieszczanie, bracia, ~~dwa synowie~~ wprawiony się czytać, pisać Arytmetyki bardzo dobre, rachunki nauki elementarnéj. Wchodzą 6 godzin na dzień; we środę i sobotę tylko 3 godziny. Nie ma tu żadnych geografii pierwszych początków przyjmuje. Dla miasta szkoła taka pożyteczna. — Dom nauczycielski tamże, mieszkanie i szkoła powiatowa tutaj potrzebna. Powiat jak teraz dający nie jest rzadki, z drugiej strony wszystkie tamte lasy. Miasto liczy do 500 domów nie za bardzo, może dawać wygodne dla uczniów kwatery. Przy handlu podniesionym zubogaciłoby się miasto. Jest sprawna, produkta życia mogą tutaj.

Nauczyciele. JP. Andrzej Ciechanowski lat ~~więcej~~ 25, uczył się w Toruniu ~~zostały~~ był parafialnej szkoły nauczycielem wtrzymywał mu usposobienia do dawania szkoły narodowej. Zostały, ~~kupna~~ za ziebi matkę. — Benedyktowski ~~był~~ wstarbi lat był w Mokrzyskowie. Mikołajewie, Ochaniewie. — Sprzedany.

Niepotrzebne

III.

31. Maja

Czerników Szkoła narodowa

Klasa I. Rozpoczęto czytać 19. lip. czyta razy razem 16. Uczono do ex. Nie- Szkoła zwyczajna od pierwszego czytać pismo Ks. Konopczyńskiego - potem czytać pismo Ks. Konopczyńskiego. Na pytania odpowiadają. Czytano z Katechizmu na pamięć. Historya Świętą. tę czytano. Uczyli się pilnie po domu - Uczy li się Numerowy w swoim czasie pismo czytać —

Klasa II. Pięciu letnich Uczniów 11 — Drugo letnich 9 — Katechizm odczytany czytają z Książki Tobiasz wyjątki z Ks. Ewangelii Świętej

Gramatyka Reformowana rozbierała
przykład najwyżej na takie czy
podług prawideł gramatyki
nyej dobrze
Arytmetyka - Rozdział 2ty.
Prawi powszechne; wykładanie
Arytmetyki, podług zasad do kwadra
tu progowych — wzór dobrze
wiedzieć — Czytanie po polsku
Historya Nauki — pisanie po
polsku; pomoc nauczy
ciela Germanica Chemia
Lekcja — rysunki przedstawiające
z innych części świata
ciekawsze rzeczy do historyi
naturalnej do tablic

examen tygodn. od godz. 7-10.

nego domu tvoj albo mnie
nij w nędzy i wszystko dom
a mienie tysiąc 58 wszystko
wie ze skarn mnychiego bez wie
chiego, chyrnatki złachta nie od.
daje ta pii i do innych tabor
wych dnia i dotyd znaki
nie mogli'my gdzie ich uzna
Edadwa Panny nie sporobi'ć
w dobrej Jezus chi'y dar py
we Mscistawia Wlodzy wpo-
tacku — Obadwa mtodzi to na
ci ——

Zostaje pozostało w Kasie gotowizny 441 zł 74 kr.
125
16

№ 8.

Отношение 31 Мая 1823

Министерство Духовных дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія

Департаментъ Народнаго Просвѣщенія

Черниговское Народное Училище

Въ Черниговъ

31. Мая 1823 года

№ 23.

О приложеніи вѣдомости.

Его Высокородію

Господину Визитатору Училищъ Могилевской Губерніи и Почетному члену Императорскаго Виленскаго Университета Ивану Ходзьку

Изготовивъ сіе училище вѣдомость о успѣхахъ поведеніи и прилѣжаніи учениковъ перваго и втораго класовъ при семъ Вашему Высокородію почтительнѣйше представляетъ. —

Учитель Иванъ Щетинскій

Учитель Андрей Цыхановскій

Czerników, pr. 6. Skonieczna

Uwagi
o
Gymnazyum
Mohylewskiem

Nr. 2. —

Własność nieruchoma. Tu jej pomieszenie.

Plac niewielki wschodniey stronie miasta położony, na którym zabudowanie, dom drewniany, ~~Klasztorny~~ ~~na [illegible] cegła~~ ~~i Składy~~, dwie oficyny na mieszkanie Dyrektora i ~~Ekonoma~~, ~~[illegible]~~ ~~cała~~ własność nieruchoma Szkoły mohylowskiey. ~~Piętrowego kształtu pod~~ Dom Szkolny kryciem obszyciem zachytony: wchodzi do krótszym ~~się~~ zawiera ~~ny~~ sale na klasy z których jedna obszerna; nad nią mieści się biblioteka Doktorcy wszkie, ciemne obszerne prowadzą wschody. ~~Strona~~ Skarbiec dwierzi zawiera salę rachunkową paraphialney i razem Izby do zebrań publicznych, tu inne izby na klassy, gabinet Matkin fizycznych, i Składek na drugim piętrze na nowy do historyi naturalney należące. Do każdey klassy są osobne wejścia i przedsionki. Sala Biblioteczna wtrzeciu się komory. Mieszkanie Dyrektora składa się ze 4ch izb i przedsionku. Drzewnicu chędogo opatrzony, oparkaniony prostym cegłołomem. Zabudowania mianowicie naszłotę przemurzone, stare i ciężkey reparacyi potrzebuje, która nawet nie zabezpieczy od niedogodności zimnie żadnych się ~~od~~ ~~[illegible]~~ dawności drewnianey budowy ~~[illegible]~~ wymagających. Biblioteka też pod kryciem źle umieszczona i rzadko kto się ośmieli jey zwiedzić, a w przypadku pożaru bezpieczeństwa od ognia zatrzymana być nie może. Skład na machiny fizyczne przy ~~[illegible]~~ powiększeniu ich liczby żadney gorszości po Jezuitach Mohylowskich, ciasny, niedogodny i nie przystoyny. Toż mowić o ruinach izdebek na górze gdzie chorujący

przedmioty historyi naturalnéy. Nim się obmyślę-
dzi dalszego przerobienia domu szkolnego, lub
nowego całe zabudowania który nie byłoby zby-
teczne, znalazłem potrzeby reparacyi pieców, drzwi
okien i innych pomniejszych [Nauczycieli] nie co Ty Dy-
rektor Uniwersytetu zrobić rachunek i do potwierdzenia
W. Uniwersytetu przesłać, o czem tym we wspomnio-
nym Raporcie Nr 64. odnosiłem.-

Pomieszczenie Nauczyciele. Nauczyciele [Nauczycielskich] mieszkań nie mają, ~~na te mieszkanie go-~~
~~dziwe Zgoła odmawiają nasion nakwaterowania bez~~
~~[dobra] Dworu [Nauczycielskiego] ~~pobierają~~ [Nauczyciele] ~~pobierają~~ [pobierają] po-
~~trzebują [pobierają] 150 [złotych]~~ [Dwory pobierają] ilość [Nauczycielskie] mysty-
nego mieszkania nie jest dostateczna; dla tego gospoda-
rze uboższy nasion na stole i kwaterę, wynaj-
mują dalszego mieszkania Nauczyciela, który pospolicie
ciasno mieścić się musi z czeladzią, mieć nad niemi ci-
gły dozór, prowadzenie w naukach, co jak z jednej stro-
ny wielkiej dogodności oddającym dzieci duchowny
tak z drugiej strony wielką przynosi szkodę 1mo Nau-
czycielom że nie mają ani ciszy ani spokojnego i
osobnego miejsca dla własnego doskonalenia się, przy-
gotowania, [należytego] rozważania dzisz elementarnych nauk
dania dzieci, słowem przyzwoitego odbywania prac do
obowiązku [Nauczyciela] należących. 2do że przez to odbiera się sposobność
uboższym, przez dysponowanie obszernych dworów domowych

sypniwania fundusu na szpitalne utrzymanie ubogich; albowiem jak niżey otem mówić będę, nie ma dworów dworowych włościan, mało tu jest szpitalnego ubogich ludzi nabożeństwa. Plebanowie nawet sami mianowicie w latach powszechnego niedostatku na białey Rusi, ~~jak sami powiadają~~, nie mogli mieć przyzwoitych dochodów, któreby zpensyą ~~opatrzone~~, bardzo muszą zdarzone dozwolić jałmużnek przyzwoite życie ich utrzymać stosowne do prac duchownych stanu wszelkim zastygą.

Sale do dawania lekcyi. Sale do dawania lekcyi wproporcyi liczby uczniów 200 nie przenoszący obszerne i wygodne. Światłe Nie które mieyscie służyć mogą na klassy mniey pospolicie uczniów mające jakiemi ~~zaopatrzone~~ dwie ostatnie. Jest tylko co do rozłożenia sal ta niedogodność, że ~~[illegible]~~ przeciwnie granicze sprzyjają ii często lekcyey odbywaniu się wjedney porze przerywać uwagę uczniow w drugiey lub czynić przeszkodę nauczycielowi. Szkoła parafialna przez takie granicze nie musiała zaniechać metodu wspolnego czytania który jednakże ma swoje wielkie korzyści. W każdey sali znayduje się dostateczna liczba tablic ieszcze dobrych, acz w takiem rozłożeniu i upoważnowaniu że stoiący na przedzie zasłaniają z tyłu siedzących przed nauczycielem, który nie ma kiedyindziey czas podwyższo-

rego mieysca, ~~na którem by siedział~~ często też tak są-
stawione tablice że publica nie może być zewsząd
dobrze widziana przez swoje postawienie, lub przez światło odbite.
Tablice jednakże wielkie, na rozdach ustawione, poczer-
nione. W salach żadnego odobrienia nie ma, zwyczajne
obchodzenie ile można zachowywane.- W oddzielney na-
tomiast jest spisany rejestr wynalazków sprzętów do po-
trzeb szkolnych należących.-

Położenie miasta.

Miasto Mohylów gubernskie i środkowe gubernii
dosyć ludney, leży po obu stronach Dniepru, zawie-
ra do 2,500 prawie domów po największey części drew-
nianych, kościołów grecko-rossyjskich bierzy 9 rzymsko ka-
tolickich 4.- Mieszkańcy bawią się handlem towarów ma-
jowych z Moskwy i dalszych gubernii sprowadzanych.
Miasto wiele ma dogodności szkole służących: jako
dostateczną liczbę domów z pomieszczeniem uczniów, łatwość dostania
wygody mieszkań w bramach szkoły i innych wszelkich potrzeb studenc-
kich; co tydzień targi dostarczają potrzebnych do życia
produktów: nadto wiosnie nie dostatku i nie urodzaju
zboże po Dniepr wiozą z Małorossyi wznacznej ob-
fitości przywożone zawsze jest umiarkowanej cenie; co.
wszystko staraniem utrzymanie ucznia przy szkole uła-
twi. Nadto miasto na okopach wysoko zbudowane, nie
tylko odkrywa piękne widoki, ale powietrze zdrowe i czyste utrzymuje.

Mohylow

Ar 4. Zdarza mi się wszędzie potrzebna oszczędność za
apmychody i rozchody regularnie zapisane
chowywania. — Szkoła całkowicie odbiera z kan-
celaryjstwa etatem podaną summę, i kwita-
cyami pensye nauczycielom rozdaje, toż mniej-
szą część z kassy wypłaca. Kassy-
erem się niemieszczanin Dyrektora wybranem
z wyciągnięty nam mieszkaniem, znalazłem wszelkie swojej bytności
z kassy kassowych gotowizny ras. 8,704 kop 50: cały zaś o-
dotycza się pod- brat wypadków rachunków kassy znajduje się
liczy (B) w akcie wizyty, wypisany: szczegółowy zas Dotycza się
Księgi po- (Archiwum Mohylowskiego Gymnazyum)
wszechne. — Dla przestrzegania się o sposobie prowadzenia
rzędu i porządku przełożonych przeze mnie wszystkie kię-
gi porządkowe przez Dyrektora Gymnazyum
utrzymywane, jak następuje: które są:

1). Historya Szkoły (Kniga dla zapisywania Zamiecko Mohylewskoi Gimnazii J. Histo-
ryja Szkoły rozpoczyna od r. 1800); co rocznie za-
pisuje się liczba nauczycieli, uczniów, wizyty, otwar-
cia i zamknięcia klas, wypadki znakomitsze wnie-
sie jako przyjazd wyższych osób, dobrodziejstwa
Cesarza i t.p. Książka ta bardzo czysto i porządnie
utrzymywana, przez JP. Nauczyciela Historyi Ziemskiego
podaczas pamięci szczegóły dosyć szko-
łę obchodzić mogące: życzyć by należało jeśli można,
utrzymywać Zastanawiać się nad
Zapisywać przyczynami wzrostu, lub upadku, dobrej lub-
złej opinii szkoły; np jak szkoły jezuitów na byt i stan-

szkoły tutejszej miały wpływu, ile się do tego przyczyniało usposobienie, charakter i położenie mieszkańców.—

2.— Księga obrad domowych. Kniga mołczanych zasiedanii 1818 r. sporządzona. Żadnych nie ma nabyła, wciąż jednej pory zapisujących numera i treści pism [illegible] czytanych na posiedzeniu: każda sessya odbywających podpisuma nauczyciela, co miesiąc odbywana.

3). Dziennik otwierania kassy. Kniga mołczanych (sudimtolbcmeobanim Gimnazicckoй Cymmы. Co miesiąc zapisuje się czas otwierania kassy i sessya ze starszych nauczycieli dla liczenia i wpisania pieniędzy na rozchody miesięczne i kwartałowe. Każda sessya podpisana przed Dyrektora i 4 starszych nauczycieli. Książka żadnych nie zawiera rubryk.

4). Księga przychodów i rozchodów Gymnazyum Nowhyłowskiego zaw. 1823: czysto i porządnie utrzymywana, 2 uniwersytetu przysłana i sznurowa.

5). Księga taka pod tytułem ~~Kniga dla hranenia~~ Kniga Prihodoв i Razxodoв Cymm dlя hranenia pri Mogilв. Gimnazii zavedennaя 1818.— Księga ta zawiera wypisy z ksiąg sznurowej wyżej wymienionej i zostaje w archiwum gymnazyalnem.—

6). Księga wpisowa uczniów Gymnazyum i Szkoły powiatowej. Вступающихъ и выходящихъ Учениковъ Могилевск. Губерн. Гимназіи и при ней Уѣзднаго Училища, sporządzona 1815 r. i umieszcza

Do roku 1897. zimą zachowywała się forma zapisywania. Od tego czasu wjedney xięgi zapisywano uczniów parafialney, powiatowey i Gymnazyalney szkoły, podług następney formy: Numer, czas przybycia, Imię i nazwisko, data imię i stan oyca, zdolność, pilność, obyczaje, postępki wkażdey rzeczy gotności uczniów, wiele razy się był wkłasł, kiedy się oddalił. Od r. 1820 wtey xięgi nie pisano przy uczniów szkoły parafialney, tylko powiatowey i gymnazyalney; nie pisano postępu wkażdey rzeczy gotności uczniów, a zamiast czasu przybywania dano rubrykę nauwagi. Niedogodność xięgi zapisowey wtem jest że nie zawsze wspomnienia omiesz[z]ono oddzielna aby pokazywać mogła jak się daleko dziecko szkoły rzeczona 2) potrzebnie zapisuje się postęp wkażdey rzeczy, kiedy na to jest oddzielna xięga pozrocznych raportów w których zdanu się że uczniu postęp na końcu roku jest zupełnie rowny od postępu obaczonego wpierwszym półroczu 3). W takowey xięgi zatem trzeba tylko wpisywać tych którzy pierwszy raz do szkoły przybywają, nie zaś wszystkich co roku powstanuć i przy końcu roku oddalanie się ich zapisywać: oddzielna być powinna xięga na rozrocznę bez uczniów zwymienieniem klass wyjątków zostaje.

71. Xięga wpisowa uczniów szkoły parafialney Kniaz. Wszystkich w Wchodzących uczniów Mohilewskiego prihodskago przy Gimnazyi Gimnazyą r. 1822 sporządzona, podobnymże sposobem jak pierwsza utrzymywana.

~~Книга~~ czysto iprotokolie.

8) Xięga do zapisywania Aktów jeneralnych wizyt Gymnazyum Mohylowskiego. Pierwsza wizyta zapisana r. 1815 Jana Gwalberta Rudominy ostatnia 1821. 3. Czerwca Ignacego Reszka

9). Rejestr Bibliotki Kamasor Bibliotekii sporządzony w r. 1815 z polecenia Wizytatora Marcina Zaleskiego.

10). Opisanie sprzętów gospodarskich do Gymnazyum należących Опись хозяйственныхъ вещей принадлежащихъ Могилевской Гимназіи: Xięga zawiera sporządzona w r. 1814. w 1816 przez wizytatora Czerniawskiego podpisana. do niey należy oddzielnie:

a) Arkusz na którym spisane narzędzia fizyczne i matematyczne.

b). Sextern podtytułem Списокъ пособіямъ по части естественныхъ наукъ.

c). Arkusz na którym Опись оригиналамъ, iest wzorów do rysunku.

d). Arkusz opisanie archymum gymnazyum mohylowskiego.

11). Sextern na zawierające 1mo Опись входящихъ бумагъ Могилевской Губернской Гимназіи od 1823. 1. Stycznia. – 2re Опись выходящихъ бумагъ Могилев: Губернской Гимназіи od stycznia 1823. r. 3cie Kopie pism z Gymnazyum wychodzących od tyże daty. – 4te Arkusze oddzielne zawierające rachunek Xięgi demonstracyjnej.

str. 6. Prohyłow.

Gabinet do Historyi natu-ralnéy.

i przystoynie zachowuie —

Jp Walicki Namiestnik Historyi naturalnéy Technologii i Handlu ma dozor nad gabinetem — Do szczegu należących do Historyi naturalnéy Historyi się składa z kilkudziesięciu exemplarzy mineralnych mogących być pokazywanemi uczniom ~~stósownie do gii mogącym się~~, opisane i złożone w szufladach za-szklonych ~~pudeł potrzebnych~~ kamieni —

W klassie I. Kamienie. { Nieregularnych 19. / Drukami włosów nie ulegle 20. / ——— ulegaiące 7.

W kl. II. Sole — 18.
— III. palne — 3.
— IV. Metalle — 29.
— V. Skamieniałości 10. — Drobne i nie kosztowne skamieniałości minerałów. —

Z Ministerstwa do powiększania pomocy naukowych przysłany został zielnik roślin systematycznie ułożonych. Zbiór owadów jest cały zepsuty. Zbiór kości przysłany został ~~z Wiednia~~ z spadkiem po Dr. Jerzmanowskim kości, minerałów oraz drobnych rzeczy, ~~które~~ rejestra jeszcze nie przysłano, na wakacyą uporządkować i spisać przyrzeczono. — Ten mały gabinet ~~ich~~ ma swoje pomieszczenie w ~~ciemnéy~~ szafie w górze ~~umocowanéy~~ drzewnym obwodem ~~bardzo wilgotney~~ z dwoma drzwiczkami chemicznych. Znajduje się tam i piec i drobne naczynia do doświadczeń chemicznych. — Miejsce dobrze na pomieszczenie wygodne i ładne, dobre te szafy i dobre naczynia i niczego nie brakuje —

Pisma pedagogiczne peryodyczne.

Jak Pism pedagogicznych nie znalazłem w Bibliotece, nie znalazłem także i w naszych; [illegible] ani nie mijam [illegible].

O pism peryodycznych kosztem wspólnym utrzymuje wszystkie rozsyłane Wiestnik Europy z polskiej Biblioteki Wileńskiej.—

Wzory.

Do rysunków dosyć mają aż nie dobrych wzorów, toż do pisania nie zawsze nowe pisane, czego zaniedbywać nie należałoby.—

Nagłi elementarne.

Grammatyka Copernickiego, Wymowa Łacińskiego czasu, Wypisy Łacińskie, Zoologia Jundzilla rzadko zydzisz polskie których używają prowadzące je od Pana Zawadzkiego i których wkrótce żadnych rachunków nie [illegible].

Wszystkie inne xięgi prowadzą się z Petersburga od zgłoszonego Szkół nasz wydawnictwa i zalecone z Departamentu Narodowego Oświecenia.

Dohod z gory opłaty przesyłają.

W tym dobrym magazynie tych xięgi u Dyrektora się wyczerpał także nie tylko same gymnazyum ale i szkoły podległe w tym względzie niedostatek cierpiały mimo zgłoszenia się Dyrektora.— Czyż nigdzie nabyć zdobyć się mogłem, mam honor C. W. Uniwersytetowi oświadczyć, nad niektóremi zaś innemi trochę niektóre uwagi oparte na systemacie dotychczasowego nauki zwierzchnia i wydawnictwa.—

Pisma peryodyczne Wzory

Rozbiór księgi elementarnych rossyyskich.

Do nauki czytania mieć tablice drukowane wielkich i małych liter rossyyskich z których samogłoski i dwugłoski odmienny ~~się~~ napisane farbą. Elementarze tak rossyyskie jak polskie też same jakie są w szkołach literackich parafialnych używane. Niektóre litery przez uczniów zostawą poznane, i kształty ich wyraźnie nauczą się, używają dowcipnia w szkołach parafialnych i narodowych księgi następujących:

1mo Co do nauki religii.

a). Сокращенный Катехизисъ: Skrocony katechizm, drukiem cerkiewnym wydany, zawiera 16 kartek in. 8vo stylem nayprostszym główne zasady chrześciańskiej wyznania naszey religii; dzieli się na dwie części z których pierwsza traktuje o Poznaniu Boga naturalnym (o Bożonoznaniu естественномъ) drugą o objawionem (откровенномъ); wpierwszey dowodzi obyitności Boga, ojego istocie i przymiotach, o czci Jemu należącey według nauki ewangielickiey, to jest o dwunastu artykułach wiary, o przykazaniach bożych i o modlitwie ~~Ojcze~~ pańskiey; obie te zawierają co nayprzystępniey na chrześciańinowi i moralnemu człowiekowi widzieć, wiedzieć i czynić, takowym sposobem, prostym do wyrozumienia całego jego życia stosownym wyłożone. Niektórych edycyach tego katechizmu znayduje się pytania drukiem czerwonym, do których ~~pytania~~ należą odpowiedzi ~~ich~~ mianowicie ~~pytania~~ (liczby za każdem zdaniem tekstu jest odsyłacz;) ~~Księgę tę~~ Nauczycielowi do budzenia uczniów ~~tego~~ ~~było pytań nauczyciel~~, ~~aby~~ ~~nie mógł~~ czyli rozumieć to ćwiczyć.

tylko pytanie dołożyć

~~go opłata pieniężna~~

~~i zaraz~~ kontrybucyi pieniędzy zaraz

należą, czyli je sam JP Zawadzki na siebie przyjmuje, czyli słuszną mu ten ciężar ponosić.

~~Ta~~ Pytania

~~tego~~ rozwiązać nie przypisuje się

~~Ta~~ ~~było~~ objaśnienia mianowicie słuszna ale jeżeliby opłata odpowiednich pieniędzy należała do JP. Zawadzkiego. (patrz uwagę na stronie 22.)

b) Przestrzegania Katechizmu. Obszerniey rzy tłumaczeniu, zwłaszcza prawie kilkakrotnie obszerniey od pierwszey tymże rozdziałem, porządkiem i sposobem traktowana, aby rzeczy i zasady religii objaśniane obszerniey, porównywane uwagami i wiadomościami z pisma świętego i dzieł ojców [illegible] bardzo stosownie i pożytecznie dla postępujących umiejętności.

c). Czytania z czterech Ewangelistów. Wyjątki ze czterech ewangelistów dwojakiemi; drugiemi zwyczajnymi literami (przydawkami [illegible]); sposobu tłumaczenia i wyimki nauk ewangelicznych.

d). Ewangeliarz. Historya świętu starego i nowego testamentu: niższa niewielka sposobem opowiadania [illegible]

e). Biblia drukiem cerkiewnym, polskim, ruskim wydana tak starego jak nowego zakonu.

2) do nauki moralnej:

a) Prawidła dla uczących się w narodowych uczniach, Prawidła dla uczących się w szkołach narodowych niższych klasach 8mo minori zawiera w kartkach 12tu następujące rozdziały 1mo Jak uczniowie postępować powinni przed Bogiem i w cerkwi 11mo) Jak się mają zbierać do szkoły, [illegible] wychodzić jak się mają uczyć do [illegible] nauczyciela, do współuczniów, do innych ludzi 111mie Jak mają postępować w cerkwi i szkole [illegible]. Zebrani z krótkie, proste i jasne prawidła zewnętrznego postępowania i etykiety, we względzie porządku, i obyczajności i bardzo dobre dzieło podobnego rodzaju zastosowania.

3). Do Nauk Klassycznych (Studia humanitatis.

Jeografia. a). Bie odnyeł Zeszeomiatie Bedrowskiego. we dwoch in 8vo tomach; pierwszy tom zawiera wstęp opisanie jeografiine Europy; we wstępie tomu daje wyobrażenie jeografii i jey źródeł; opisuje krótko gmachy matematyczney, fizycznej i politycznéy: także wszystko wyszerpuje co się ich tycze i codowiadomości potrzebné. O Europie w ogólności oddział 1. zawiera fizyczny jey stan i położenie. jako to: góry, jaskinie, rowiny, wody, morze, jeziora, rzeki, źródła, królestwa kopalne, roślin, i zwierząt, oddział II traktuje o politycznym jey stanie a mianowicie o rządzie, podziale ludności, religiach, obyczajach, przemyśle jako rolnictwo, ogrodnictwo, górnictwo i kupiectwo, odbiorach publicznych, handel lądowy i morski, wewnętrzny i zagraniczny — następuje opisanie politycznie szczegolnych narodów i krajów i widoków i pomiędzy wrozważaniu o ogólnem Europy zachowanych. kart 177. — w drugim to mieć także pomiędzy rozważanie i opisywanie szczegółowe tyczące się Azyi, Afryki, Ameryki i Australii.

b). Wyżéy. Zeszeomiatie Pocztowych Stanowisk Państwa Rossyiskiego z Wielkiego Xięstwa Finlandzkiego. dla użytku podróżnych. in 8vo 1821. w Petersburgu kart 132.

podobnymie sposobem ponydtiem jak jeografia powszechna napisana jakie naymod rozwaia stan rossyi zewzgledu fizycznego potem ze wzgledu politycznego, zobu wzgledów jak pierwsze dobrodziei te zalecaią się stosownie, wyzerpaniem dobrym ponydtiem i jasnoscia wykładu przedmiotów jeograficznych, byleby tylko nauczyciel umiał je stosownie do zamiaru wyiść i poprowadzić.

C). Historya powszechna: Chronologia historyi opowiedzeniem w Europie, Azyi Afryce, i Ameryce, wydanaia w pobozu Narodowym Zakładzie we trech częściach: część pierwsza in 8vo stron. 363, zawiera historyą swiata assyryyskiey, Babilońskiey, Medów, Persów, Egipcyan, Kartagińczyków, Greków i Rzymian, kaszdy wypadki kazdego narodu osobno zaczynaiąc od początku aż do naszych czasów; samozdaie wymiku iż bym sposobem bardzo trudno mogł wypadków dobykać, gdzieby mi nie opisano. Coby z wiekszych względów interessować mogło: Wiadomość ze historya grecka i rzymska nieinteressowniey, rownie trudno jak egipska lub assyryi traktowanie. Nie zbywa jednakze dalszemu krytyce. Autor wprzedmowie swojey podaie przepisy nauczycielowi jak w wykładzie tey nauki historyi ma postępo-

wać, mianowicie zyda 1mo aby mieć mapy, [jego]
starszeyszego czasu, nabłoćeyby na mowie zabre-
słali granice państw dawnych, ~~miedzy~~; 2do
aby na osobney tabelli na wielkiey tablicy
nakreślonej zapisywać wypadki w rubrykach prze-
ciw danego czasu i narodu; 3cio Potrzebie wyp[isy]
mienia w dziele zalecam Nauczycielowi objaśnie-
i komentacyi 4). Dwa ostatnie tomy zalecam prze[z]
wjednym roku, a potem w drugiey [klassie]
powtórzyć; uważa otworzem historyą tych[że]
narodów zdaleka wazniey [wcz] i bardziey wchodzących do ozdo-
cenia młodzieńca. W drugim tomie tegoż co-
pierwszy obszernośći traktuje się już wprzódy
o Prusach, Szwecyi, Danii, Brytanii, Por-
tugalii, Hiszpanii, Francyi: w Niemcach
derlandach, Germanii, Szwajcarach, Włochach
Węgrzech, Turcyi, Arabii, Indyi, Japonii, Chi-
nach, Mongołach, Egipcie, Barbaryi, Abissy-
nii o tamecznych w nich narodach wstępnie pół-
nocnych wschodnich i południowych. Nie można
zdaje mi się lepiey i krocey zebrać pożytecznej
zgoła historyi danego dla tych wiadomości, które jakiby
~~zawsze~~ ~~mogły być~~ [były] podług ~~pod~~ [po] przepisanej
podawane, zarówno wielkiej zupełności tego przy-
kładu dla tomujących nauki w Gymnazyum Juli-

Ⅲ 4). Uprawiać Dzieje
Ruskie Historyczne wydane-
mu od Rządzy naprzod-
kowi Uczniów C. 1821.
C. Petersb. 7me wyda-
nie in 8vo minori; Książka
ta jest wygotowana
i używana dotąd bysta-
wnanych rachunków bitw-
skich wkł. VI. zbiór rozmi-
ów ze przy książce roz-
kazów znajdują się kil-
mappki geograficzne na-
kazdy okres historyi
Dawnej.

Przed dla uczniów dalej chcących się dokład-
nalić. Zaraz Pod zarysem historyi narodu pomocniczo geografija starożytna.
Zaraz jakie w rozważaniu
tego dzieła, mnie się będą potrzeby, znalazły
swoje miejsce wyjaśnię. przypisuję ogółem na
końcu całej wydania
Bibliotheka Historyczna.

A). Do Litteratury rossyyskiey: Istoriia
Rossiyskoi slowesnosti w Petersburgu r. 1814.

B) Statystyka Państwa Rossyyskiego
Zjabłowskiego

C). Krótka Historia Literatury ruskiej
dla użytku młodzieży Uczących się, wydana od
Głównego Zarządu Szkół Narodowych w Królestwie Polskim.
1829. 8vo stron 108. Wstęp zawiera o-
początku, postępie i teraźniejszym stanie Statystyki ich
Literatur. Części I. o Teorii Statystyki jej objęciu i
początku. Źródłach. i użytku. Książeczka będzie wiernie
mi znalazem.

D). Grammatyka Rossyyska;

E) Kurs Filosofii: Początkowy kurs Filo-
sofii dla Uczniów.

F). Między mianowicie użytego Kursu
Filosofii dla Gimnazii rossiyskoi Imperii
sochinennyi Konstantinom Arsenievym Jakobom.
Tomikow 6. po stron 130. w których Nacerta-
nie Nauki ogólnej. w Drugim Nacertanie ogól-
nej Gramatyki wtórem Psychologii,
w Trzecim Nacertanie Prawdziwej filosofii
w Piątym Nacertanie Estetyki. w Szóstym Zło-
żenie słowesnych Rozsuzdeń

(b). Prawo przy-

V.

Rozkład godzin. Każdy nauczyciel w każdey klassie ma po 5 godzin na tydzień pod rząd lekcyę trwaiące się do 2ch i 1/2 godzin, tym sposobem dla każdey nauki jednostayny między czasu przeznaczony (patrz Annex. Litera A) sprawiał by powinien miey wszey jednostayny postęp, gdyby jednostayne było nauczycieli usposobienie zdolności i pracy.

Dla zachęcania uczniów, dla wzbudzenia stałey emulacyi w naukach, ci którzy lepszemi obdarzeni zdolnościami i uwagami, wyżey siadaią zostaią cenzorami dla postrzegania wszelkie obyczaiów, auditorami dla słuchania lekcyi zadaney i innych współuczniów: czasami się rejestra errorami i kontrowersyami zwane gdzie się zapisuie uczenie albo nieuczenie lekcyi, nie uważanie, swawola nie bystrość wszelkie. Kary jakich Dyrektor i nauczyciele używaią są zawstydzenie, stanie przy piecu, ubliżenie: o niektórzy nauczyciele powiadaią iż te nie są czystodostateczne dla zachęcenia dopilności i wypełniania obowiązków: Jakoż uczniowie zmieszani wdomu od rodziców grubo i twardo może codziennie traktowani, nie mogą mieć tam delikatnego uczucia iżby na nich łagodniejsza i skuteczniejsza kara honorowe uczenie czyniła. Dla tego często wy-

zdarza się iże dotąd tylko przykładają się na
ukł którą albo się im podobu, albo którą da
potrzebniey sądzą do swojego widoku osądzą, in-
ne zaś za nic poczytują, nie przykładają się
do nich lub całkiem opuszczają. Co musi nie
kiedy przed zmęczenie i nie pozwala spra-
wować; zdarzyło się dorosłych dozorców
nie ma wszystkich utrzymywać. Dlatego
tuzeń od rodziców wysłany, nie zawsze pój-
dzie na lekcyą, a przyczyny nie bywa
zapytany składają albo zakrzątnieniem do-
mu rodzicielskim, albo niedostatkiem
bielizny, odzienia a często prawdziwą nieza-
bycie. Dla zapobieżenia temu nieporzą-
dkowi, który wcześnie zasobu ciągnąć
musi przeszkodę do postępu nauki, i oby
czajów, podałem uwagi jakby tym czasem
wedle mego zdania niedostatek dozorców
mógłby być zastąpiony. (Patrz przestrogi Szk.
Mohylowskiey Art. Lit.)—

Examinu. Kwartałowe examina odbywają się wedle

prepisów, zaxaminów nayuższey sędzey opu-
stynie uznion, szkoda że kopii tych zdań
vznanich wszkole nie zostawiem.-
Zamknienie szkół ~~od~~ przez publiczny exa-
men, otwarcie przez czytanie promocyi uczy-
niów, rozdawaniem nagrod uczniuszkach za-
szyca się zbiorem mieszkańców miasta i offi-
cerów: nauczyciele maią pomowy do których
szczegolnie JP Stanisław Walicki mu-cho-
dzę.— (patrz Nr 8. Religia.)

Ormych Nauczycielow pułku artylerii

112 (Obrazy Szkół Bielskowskich)

4te Wszystkie pódatem środki dla uzyskania należytego do naszy 5) PP. Jakubowiną czytać śmiotę naszego Cyg domów Gymnazyalnych, te ponieważ jenne zabieréi będzie do wielu szczególnych do zgrabnienia obowiązków, przeto zostawiłem ~~w~~ tym przedmiocie przepisy. 6), co do porządków szkolnych i domowego dozoru, jakie zgodnie z statutem środki zgodne z ustawami, przepisałem; 7) Wszystkie przedmioty posiedzenia do protokołu tych posiedzeń Nauczycielskich zapisane, z poleceniem aby wypis z nich od zgromadzenia podpisany mieć winno— 8). Nakoniec polecam wszystkie pełnienie przepisów Władzy edukacyjnej szczególnie co do porządku szkolnego, jakie co do nauk nic nie mam do życzenia, zachęcam do spokojnego wspólnego i zgodnego przyjęcia, pożądanego zawiązku—

Dzień ~~dwudziesty pierwszy~~ 21. w dzień Bożego ciała, po odbyciu nabożeństwa, przystąpiłem na zapisanie aktu wizyty niniejszej a dnia 22ge na Zgromadzeniu uczniów ogłosiłem imiona celujących, a zachęciwszy ich do zwykłej nadal pilności i moralnych postępków zostawiłem listy pochwalne JP. ——— innym zaś aby na publicznym popisie oddane były listy pochwalne, nagrody w książkach i pochwały przez Dyrektora od Gymnazyum oddane były polecił em. Tym sposobem przeszedłszy cały Instrukcyą objęte i zebrawszy wiadomości do ogólnej ostrożności Gymn. Kapitalne potrzebne, winienem oddać sprawiedliwą pochwałę Nauczycielom za ich wzniesioną gorliwość i ich ustawną pracę około nauki i dobra powierzonej młodzi, akt niniejszy na Zgromadzeniu Gymn. ktora wszyscy uczniowie postępek chwalebny.

Lubowskiemi wizyty.

Ale znalazło

czytelnie przeczytany podpisuję i opieczętowuję przez ~~wszystkich~~ ~~podr.~~ Dyrektora i wszystkich nauczycieli podpisany wypisano

Dano

B.
~~Rząd gubernii~~
Rząd Szkół
Guberń. witepska.

Wszystkie szkoły ~~p~~ powiatowe, narodowe i parafialne gub. witepskiej Kostyg. pod Zwierzchnictwem JP. rządcy JP. Okręg Dworca Dyrektora Kotkowskiego, który go w tym względzie pilnuje i stosownie do wydanych dowodzeń ~~sięgnie~~ wszystkich Ich przykazy czyli. od nowego roku wpisu pism 198. wenio do końca roku 1869.

Dodatki i notatki.

Gymnazyum Mohilewskie.

Księgi ponsydowe.

1mo Historya Szkoły. Główna narodowa Szkoła (Gimnazyum) mająca swoją bytność za czasów Katarzyny II od r. 1789, wyniesiona ~~przebrała się~~ została przez Univer. Wileński na Gimnazyum r. 1808 na prawie (Ustawa gdzie Instytut Subordynacyi) ~~ury~~ i otwarona 1809, 15 września. Liczba uczniów wówczas. w Gymnazyum.

1809 — wkl. 1. = 34. — II — 11.; w Powiatowey szkole wobu kl. 37.
wparafiał. (Filiuszodowe) męż = 44. kobiet. 1. wszystkich = 127. —
wszystko szlachta i powiślowey części z Powiatów Mozyrskiego i Rzeczyckiego Guberń. mińskiey.

1810. — Gymnazyum wobu klassach. 18, 58. 65., Powiat 38. wobu. 50.

1810 wrzesień Gym. wkl. 1., 37 w II 20, w III 11.
Powiat — 32 — 18.
Parafiał — męzkich 47 dziewic 5. ogół 171.

1811 — Gym. kl. 1. = 19, — 16, — 4 w IV — 8.
Powiat — wobu klassach 37. w Parafiał. 35 ogół 119.

1812 niebyło

1813. Gymn. kl. 1 = 11. w ~~III~~ 5 w II 2 w IV = 1
Powiat wobu 20. w Parafiał. 35 obojey płci ogół 71.

1814 — 14 — 11 — 4 — 2.
w Powiatowey wobu kl. 25. Parafiał. 55 ogół 113.

1815. — ~~Gym~~ — 13 — 14 — 10 — 4.
Pow. — 33 — 13. Parafiał. 53 ogół 140.

1816. — ~~Gym~~ — 10 — 9. — 11 — 7 ogół 46.
~~w Pow.~~ 18, w Parafiał. 55 wogóle we wszystkich 149.

1817 — Gym. 13 — 9 — 9 — 8 ogół (40. — 45).
P. — 13 — 16 ogół (61 — 69). Parafiał. Uczniów
Parafiał. 35 — 33. — ogół wszystkich (136 — 147).

45
37.
45
12.7

1818. Gwb. 39 wP. 64 wP. (35 m 6 ż.) = 41. ogół 144. (Julii).
wrzesień. — Gym. kl. 1 = 12 II = 7 w III. 7 IV. 8.
P. 20 — 22.

1819. Dynaburg. Gym. ogół 34. Powi. 75. Parafiał. (28 m + 7 ż.) = 35 ogół 144.
wrzesień — 21 — 15 — 5 — 6 Gym. (34 — 39) Pow. (47 — 54)
P. — 23 — 13. Parafiał. (38. — 36) ogół 147 — 1 ?.

(Kantonowie dyrektorem).

do 1. Lipca 1820. w Par. m 70 ż 7 ogół 77. } 187.
P. — 71.
G — 39

Wnesień. Gr. kl. I 17 II 10 w III 6 IV 4.
P. 25 — 28.

Wyszli. Parat 30 — 82. Pow. (54 — 72). Gym. (39 — 44) ogół (129 — 198)

1821. } do 1. Lipca Par. m 90 ż. 15 ogół 105. } 213.
P. 71. G. 37
od wń: Wyszł Par. (82 — 93). Pow. (72 — 76) Gym. (44 — 37) ogół (198 — 206).
Xięża wynaszeni do siebie.

1822 } do Lipca. Par. m 94 ż. 11. ogół 108. } 221.
P. — 81. Gym. 32
wnesień P. kl. I. = 33. II = 26
G. —— 20. II w III 5 w IV = 7.
do 1 = Wyn. Par. (93 — 107) P (76 — 83) Gym. (37 — 41) ogół (206 — 231).

Biblioteka i Gabinet jestesse od r. 1790 Staraniem i kosztem
wnędznej Namiestnika Generał en Szef orderów Auwadera
Ritra Zehdenowicza Passeka —
~~Kl. I. Klasy 2 Gym. I. = 3. II = 2 = 2 kl.~~

Księga aktów wizyt. w 1816. Jan Szermiawski 1817 Rektor. tegoż roku w grudniu Bęcu i Krasnowski Kajetan. 1818 Junii 15. Dyrektor Jerzmanowski Hrynkiewicz, 1819. Jan Rudzikowicz. R. 1820. 29. Czerwca Dyrektor Antoniewicz. Wizytatorowie —

Gubernija Mohylowska.

Akty lokalnie khranjashchiesja v

Arkusz 2gi. =

Xięgi porządkowe. —

1.) Protokoł aktów Wizyt zaczęta w roku 1874.
~~Żaden~~ W niey się pokazuje iż żaden z Wizytatorów tey Szkoły nie umiejscowił. Stan w r. 1874. Wizytował Prałat Kundicz w 1808. Piotr Lejps — w 1809. Krasiński — w latach: 1810—1811. 1812: 1814. Zaleski Marcin. w 1815. Jan Walbert Rudomina — w 1816. Professor Szermiański. w 1817. — Reszka. — w 1818. Sochowicz — w 1819. ~~Zaleski~~ Budzisowicz w 1820. Sochowicz — w 1821. Reszka. — —

2.) Xięga Uchwał, i Zaleceń Wizytatorskich od roku 1874.
W niey się znayduią zalecenia: Kundicza, Lejpsa Zaleskiego i Krasińskiego. W przeciwney stronie tey xięgi są rozrządzenia ogólne stroby co się tyczy obowiązków i praw Prefekta, klass nauk, rzadu Nauczycielskiego; ~~Starania Ks. Dyrygenta Seminaryum Duchownego r. 1874 w Wilnie. Rząd gadzin, ustawy Szkoły Xięży Bazyanów, ustawy sądów, Przepisy dla Kantonistów 1830 roku wydane Instrukcya, z roku 1874. Starania Ks. Dyrygenta Seminaryum Duchownego w Wilnie.~~ Starania Ks. Dyrygenta Seminaryum Duchownego w Wilnie r. 1874. Rząd gadzin, ustawy Szkoły Xięży Bazyanów, ustawy Sądów, Przepisy dla Kantonistów 1830 roku

B.) Xięga posiedzeń

Australią z uwzględnieniem stanowiących tych krajów. Miast, rzek, i gór w nich się znayduiących. Zapytani uczniowie z katechizmu na karcie którey lub miasta jakieś znaleźć umieią. Do czego niemało się przyczyni zaprowadzony ta dobry zwyczay rysowania idealnie krajow, ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ które uczniowie w czasie examinow okazywali: warto by zalecić aby tak chwalebny zwyczay i po innych klassach był zaprowadzony. Nauka ta na dobrym stopniu.— Nast Jeografią dostatecznie moją liczbę.—

Arytmetyka.

Arytmetyka wykładaią zdaniem Bałtyńskiego, jak porządnie w kl: I: o tych działaniach ułamkami prostemi i rozwodnemi, a w III giey: o działaniach zachodzących między ułamkami zwyczaynemi i dziesiętnemi, o regule Detri prostey i zdadanej, o procentach i regule spółki. Arytmetykę Szachowską nieużywaią.— Wykład tey nauki nie dosyć był jasny, bo uczniowie nie rozumieią i nie rozumieią prawd ~~xxxx~~ i zdań na rozwiązanie podanego zagadnienia używaią.— Obie klassy za ćwiczenia domowe przerabiały przykłady arytmetyczne

Nauki Matematyczne

~~Geometrya, Stereometrya, Trygonometrya, Logarithmetrya~~ Trygonometrya, Logarithmetrya i Algebra.

W klassie VIII pierwszoletniey wykładaią Geometrią Narzędzową Schmidera rozdział 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. Arithmetyki: o podnoszeniu liczby do potęgi Dzieiey i wyciąganiu z nich pierwiastków.— ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ Uczniowie dosyć dobrze prawdy tey nauki wykładaią, ale nie przyszli potrafili. W tey klassie mieli się wyznaczone topograficznych bardzo pożyteczne, robią na wolnych godzinach naprzód skrzydła, potem widoki wyraźne góry, wody, lasy i t. p.— Mistrzowi upraszam, aby tak i te po dalszych zaprowadzić starał.— W klassie VIII ciey drugoletniey przykłady dalszy ciąg Geometrii prawdziwy i Trygonometrii Płaskiey: wyobrażenie tam trygonometryczne, o ich stosunkach z bokami trojkata: rozwiązywanie trojkątów za pomocą tam trygonometrycznych i logarytmów. Widzieć z tamtych czynił nabycie nie obszerne, bez nauki, a tak

[illegible]

przy nie moyd: amiejs nades mato, bo mowiąc nie
iacnie, migaiąc a kad bud mesnas pewnym inte-
go w mowiu nie daią.- Mody wprowadi mapki ide-
alne stanu ~~dwóch mapki~~ z pomiarow okolic prawie
odbytych które w czasie egaminow okazali.- |pokazu Anno Lud

W klasie IV. pierwszo letniey wypada Solida-
metrya z dzieda perspektywy w stosunku ukazanego, który
wedle pierwsi znaczniejszych pozytkiew, i z Algebry
Jana Sniadeckiego orodzonych przez nauk dzieci
pana te nieco lepiey od Solidometryi prawda. Nauka
tey klasy IV. drugoletnia konczy kurs matematyczny
wiedzy zawsze przez nauczanych pozytkiew z Algebry
Jana Sniadeckiego sposobow pozniejszych aniżeli Trygo-
nometryi z jednej do tey nie zawsze mieszanych
innych, ktore stopni obu.

W klasie Piery pierwszoletniey wypada nauka fizyki od
Jakubowskiego Gubernii Lubelskiey Nauka fizyki od dawniey
wypadu Ogrodnictwa z matey nieznacznie przez
~~Krzyżanowskiego~~ wydawany. W tey klasie uczniowie
Geologii z Fundacyi z mechanizmu dotyczy nauki
i pokaz Zwierząt naczyń, rodzaje i gatunki przedmiotu
dnieiszego. ~~Do~~ Mineralogii ~~z~~ Nauczyciel ten nieco nadto
podobny; Systemy wprowadzi; ~~Geologii~~ Geologii ~~wpro-~~
~~wadzi~~. Na egaminie ~~po~~ w tajemnicy wpierwszych dniach
przysposobieniem.- W klasie III drugoletniey z fizyki
Stanu; o substancjach ogólnych nad, i pierwsze zasady
Mechaniki.- ~~Chemii~~ z dalszego ciągu Geologii: o Pla-
stach, Skałach i rudach.- W klasie IV. pierwszoletniey z fi-
zyki: o Cieple, Powietrzu, Elektryzmie, ~~Magnes~~ Galwa-
nizmie, Akustyce i Świetle. z Geologii: o wo-
dach; Skałach. z Botaniki: terminologia roślin. w klas-
sie IV. drugoletniey z Fizyki: o ciele roślin i ich
rozmnażaniu. W tymże kursie nauce fizycznym wiele za-
lecić do zgromadzenia. Nauczyciel musiał pierwszy rzetelnie
i z dokładnie nauczyć, nie trudno wad tey nauki wszelkim
dydaktycznym, trzymaiąc przede wszystko zasad
którym do pomocy drugiego ciągu wypadnie.

Nauki fizyczne.-

~~Ogrodnictwo~~ nauka przedmiot

Geografia Astron. — W klassie IV. drugoletniey ma[illegible] Geografia Matematyczna podług dzieła Jana Śniadeckiego: przedmiot tylko: [illegible] O kształcie ziemi ięy boga rocznym: ziemnym, i jego o ruchach [illegible] o długości i szerokości geograficznéy, odległości i zaćmieniach — —

Literatura Polska i Łacińska. — W klassie III. piérwszoletniey podzielona, nauka Literatury Polskiey, od Gramatyki [illegible] Kopczyńskiego na tychże klassach, o któréy już wyżéy nadmieniono; z Elementarza Piérwiastkowego: piérwsze ięy zasady, sposoby pisania Ortografii i listów. — W klassie Iéy drugoletniey o stylu: jego przedziałach, o harmonii, z Poezyi podług Szkolnickiego: o Epigrammatach (napisach) Rapsodyach, Elegiach, Odach i Laterneach. — w klassie IV. piérwszoletniey z Elementarza: o mowie: jéy podziale, o wymowie Narodowéy, Sentymentalnéy, i Sądowéy # z Poezyi Dramatycznéy: o Tragedyi, Komedyi: Operze podług Laharpiego. W klassie IV. drugoletniey podług Elementarza Potockiego Grammatyka dokładnie tłumaczona: o Retoryce. z Litteratury Rendtorffskiego: Apocryphach, Satyrach, portretach i epitafiach wymowy ustnéy z tychże Greków i Rzymian wymienionych et annexis pismach tychże tyczących się Narodów # z Poezyi Szkolnickiego o Epopei. — W klassie Matematyki wszystkich początkowych zaćmień wiadomości do [illegible] stosownie do nabycia umiejętności wstępnéy przedmiotów, i tego wszystkiego rozmaite wyjątki z Klassyków Rzymskich: Cycerona, Horacyusza i Wirgiliusza. — Że wszelka ekonomia zależy na umiejętnym przewidywaniu się możebnych zdarzeń przedmiot tey nayważniéy Brantowany. Nauczyciel albo dan będzie mieniąc umie, albo nadomiar umieć dobrze wydawcę będzie w stanie. N.p. listy familiarne które się czytają na próżno [illegible] i wygadania chcąc się [illegible] ber gurpen albo [illegible] na wsi wsy [illegible] dowiedzieć, for mowie; o [illegible] ceremoniach [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible]

wiadomości czyni z przysłaniem [illegible] od Uniwersytetu

Co do wyładowania zdania jego na polskie tam i Nauczyciel za mowion nagrodzony Homery i to bardzo nieczytelnie.

Historya

Historya Starożytna

Lekcja

Klasa przedostatnia [illegible] klasie IV. drugoletniej z dwiema godzinami tygodniowo.

Z historyi wschodu pierwsze

Uczniowie klasy IV. drugoletniej

W klasie IV. pierwszej z tygodniowemi Elementarnemi obtaczają państwa: Asyryjczyków, Medów, Persów i Żydów. W klasie drugiej: z tygodniowemi Greków i Rzymu.

Od początku Greci aż do upadku tego państwa. W klasie IV. pierwszoletniej. Od założenia Rzymu do [illegible] Augusta. W klasie IV. drugoletniej z historyi Rzymian od początku założenia tego państwa aż do upadku Zachodniego Cesarstwa. Historyi Polski od Lecha do panowania Jagiellonów. Historya [illegible] we wszystkich klasach podawany będą Zadaniem Elementarnym do wygotowania podawanych przykładowi bieżącego literatury podwładnych.

Mała przynosi pożytku, zadowolenia na pamięci, uczenia się pilnie ustawie Kartu historycznego własnemi opowiadaniu słowy, a nie jak dawniej kolega [illegible] podręcznika Lekcji. Nauczyciel [illegible] cała tej nieskończenie prostej nauki.

Prawo.

Prawo przyrodzone, polityczne i narodów z dziedziny wszystkich przykładów uczyniono w klasach III. drugoletniej IV. pierwszej i drugoletniej z zapewnieniem podobnych jak historya, [illegible] dla tych samych celów lepiej napisane i bardziej celowi swojemu odpowiedni. — X.

Języki

Uczą się języków: rosyjskiego, francuskiego i niemieckiego, na pierwszej nauczycielu całej szkoły we wszystkich klasach z pominięciem chodzą, [illegible] dobrze ostatnio wstawione. Każdy język podzielony jest na trzy

Nauki filozo-
ficzne.—

Klassy 1. Z Grammatyki Rozsyślney: o przysadach mowy wcale wbarmego sexterna; wywod logiczny prawideł języka rozsyślnego, jego czytanie, pisanie i rozmowach. Z Logiki o zasadach pomnienia, rozmowania i wnioskowania, jako działań rozmaitych rozumu, Klassy. II. Z Psychologii ogólnych i wzajemnych działaniach siły duszy i ciała i duszy; aby poznać wszystkie czynności człowieka jako wypadki zewnętrznych i wewnętrznych przyczyn na niego działających:— z rozmaitości władzy Umysłu, pojęcia i chęci.— Z filozofii moralney obowiązków ku bogu, bliźnim, sobie samym: o zasadach rozsądku rozumu i objawionéy religii; a stąd o swobodzie człowieka, wyborze swoich władz duszy, złem i dobrem, o dobroci i złości człowieka, o cnotach i występkach.—
Kl. III Z Retoryki o sposobach wyrażenia myśli, o podziale rozmaitych sposobów pisania zawsze z zastosowaniem na głównych celach do jakich przez nie człowiek dochodzić powinien, jako opisania, opowiadania, mowie, nauczania, perswadowania.— Z Poezyi o Mechanicznych prawidłach Rytmotworstwach, o celu Poezyi wewnętrzney, rozmaitości: sposobach jéy ogólnie o wszystkich rodzajach poezyi Liryczney, Epicznéy, Dramatycznéy, Liryczney, Dydaktycznéy ze stosownemi przykładami.—
Kl. IV.— Estetyka. O zasadach smaku, wdzięku, piękności i górności, o sztukach pięknych i ich rozmaitych sposobach dochodzenia swego właściwego celu.—
Prawo przyrodzone.— o zasadach praw przyrodzonych człowieka wynikających z natury własności

i natury jego duszy i ciała, oprawach wrodzonych i nabytych, o potrzebie i warunkach związku społecznego, o jego celu i udoskonaleniu przez zachowanie praw przyrodzonych każdego. – obszerniejsze znajomości praw wynikają. — Wszystkie wyżej wyrażone przedmioty dawane tylko z wielkim pożytkiem z esternów przez nauczyciela nabadanych z dzieł które się w pedagogicznym Petersburskim Instytucie czytują. — Esterna te dla przedstawienia Rządowi Cesarskiego Wileńskiego Uniwersytetu złożone Wizytatorowi zostały. —

Wszystkie klassy miały sobie zadawane ćwiczenia ~~zadawane~~ do wszystkich przedmiotów Literatury dopiero: liczba, przedmioty ~~tych ćwiczeń~~ i styl tych ćwiczeń tak prozy jak wierszem wszystkim rozmaitym prochowały i oddolności nauczyciela i wielkim postępie uczniów. —

Nauki Historyczne i Statystyka. Dnia 19. Czerwca od godziny 8 dalej ciągnęły się ćwiczenia z nauk historycznych a mianowicie wkl. 1. z Geografii opisali przedmioty Geografii fizycznej mianowicie o ziemi, wodach, powietrzu, cieple i t.p. z Geografii politycznej, podział ziemi, rządy, mieszkańcy, języki, wiara oświecenie, bogactwa i handel. o Europie względnie fizycznej i politycznej ich stanu, względnie o Państwach pojedynczych jej części składających. z Geografii starożytnej o Asyrii, z Historyi starożytnej o Hebrejach, Babilończykach, Asyryi, Medyi, Persach, Fenicyanach, Kartagińczykach Syryi, Egipcie, Persach —

w kl. II. z Jeografii politycznéy; położeniu cztery Azyi i Afryki. z Jeografii starożytnéy, o Italii, z Historyi starożytnéy, o Rzymianach, od zadorienia Rzymu, panowanie królów, czasy Rzeczypospolitéy aż do panowania Cezara Augusta.

w kl. III. z Jeografii o Rossyi wszechgólnie, o gubernich na prawdzie państwa rozdrzucych: z Historyi wieków średnich od upadku Cesarstwa zachodniego aż do wieku; w kl. IV. z Historyi rossyyskiey od początków państwa aż do Iwana Wasyliewicza, z Polskiey wedle sercerna. Nauka Historyi i Jeografii wykładana wyszystkim Rossyyskim zawsze nauki pilnotnie; zdrid od grodnego stuł nadu przepisanych. Examen trwał do godziny 6—...

Kaligrafia. Rysunki i Kaligrafia.

Po południu od godziny 2½. dałem rysunki uczniów szkoły powiatowey i Gymnazyalnéy, pierwszych pozwyczajem prowadziły JP. Du Pont Mostowski Drugim, JP. Jelesiew. — Ci ostatni mieli postęp okazali wygrowanych środków, słowkiem, kredą przedmiotów, ladszaftach, i t. p. z dobrym oburzeniem proporcyi części i teorii cieniow: tudzież okazali rysunki topograficzne, plany przenoszone ze wzorów wyraźnie i umiejętnéy uczniów. — Formowanie charakterów uczy się w szkołach powiatowych

Czytanie. Czytanie kaligraficzne uczniowie szkoły powiatowey odbywają pod przewodnictwem swoich nauczycieli, czego dowody złożyli wyformowanych alfabetach i robotach domowych.

Od godziny 3½. przystąpiłem do słuchania uczniów z Języka francuskiego. Uczniowie klasy dwóch szkoły powiatowey zgotowali i czytali; dwóch pierwszych Gymnazyalnéy z Gramatyki

Kamieńskiego oczytań mamy; o przypadkowaniu, czasowaniu, rodzajach i stopniach, liczbie mnogiej, odmianie przedmiotów, o Zaimkach (l'article). Przetłomaczyli cale wypisy Gedyki, i ćwiczenia ułożone ułożyli układane Romanii; rozbiór gramatyczny zdobyli. Uczniowie dwóch wyższych Klass Gymnazyum, Powtórzyli Gramatykę Kamieńskiego i probli całą o układni, i oczytań mamy niedomówienia. Tłomaczyli na język Polski Chrestomatyą zawierającą przedniejsze wyjątki wierszem i prozie autorów klasycznych, z potrzebnego na krytyczki a Grachach z St Reala o Bartłomieju Panu Jana ze Świętej; całkiego przedmiotem ćwiczeń domowych pisowni czysto napisane zdobyli. Deklamowali wyjątki w wierszu i prozie znakomitych autorów francuskich.

2 Języka Niemieckiego: Klasy powszechne zdawali examen z czytania, pisania, z Gramatyki, opisania części mowy, przypadkowaniu przedmiotów i nieprzedmiotów, czasowaniu słów posiłkowych. Tłomaczyli i pisali Anegdoty z życia Fr. Fryderyka. Dwie pierwsze Klasy w Gymnazyum. Dalsze prawie tu gramat. a mianowicie o przypadkowaniu zimion czasowaniu słów przedmiotnych i nieprzedmiotnych. Czytali Tłomaczyli i pisali wyjątki z Haberkanta: uczyli się na pamięć powieści niemieckiej — Dwie klasy wyższe o rodzajach, stopniach, odmianie części mowy nieodmiennych o układni szyku zgody i rządu. Tłomaczyli i pisali z Haberkanta na polski i z polskiego na niemiecki. Deklamowali wiersze niemieckie na pamięć. Wyższe klasy stosownie do swoich mieli zeszyty ćwiczenia domowe tudzież grafii niemieckiej, gramatyczne i Romanse. — Lecz po ukończeniu przykładów przystąpiono do examinu.

Uwaga Kantonistów.

na ostatniej W tej szkole tej ostatniej uczyniło z oddziału sierot Kantonistów nauki Gramatyki, Geometryi Geografii i Historyi, zostają pod dozorem JP. Barzyłego Korbi. Nauczyciele osobne nauki osobne nie wykładającej niemiecki postępu uczniów, uczniowie dowody swoje czytelności i pracy. — oczem nikt nie wątpi dotąd władzy edukacyjnej.

Język Rosyjski.

Oddział 2gi

Liczba wszystkich uczniów 38 w tym oddziale.

Celujący nastęuj. Jakubowski Mandryca

Leonowicz Stanisław

Miniat Julian

Pawłowski Platon

Strumiło Leon

Oddział 3ci

Liczba uczniów tego oddziału 15.

Celujący z następu. Bratkowski

Brzeszczyński

Floryanowicz Józef

Krzyżanowski

Jawtok

А Б Г Д Е Ж З І Н К Л М Н О

П Р С Т У Ф Х Ѡ Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Э Ю Я Ѳ Ѵ

а б в г д е ж з и й к л м н о п р с т у ф х ц ч ш щ ъ ы ь э ю я ѳ ѵ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Поликарпъ Курицынъ

Ar. 5.

i przystępnéj znajduje się, jednak trudno oszędź i uszed się dowiedzieć jakie się sprawują zachowania i wdomach swoich, wrodziców lub gospodarzy. Dla tych przyczyny wmałych szkołach różnorodnych wiekiem trudno dostrzedz i wydzielić charaktery i skłonności ich umysłów lub zabobonów, na które Nauczyciele żadny nie zamieli skarbu.—

Kara. Szkoła żadnych wszelkie kar nie używa, jeżeli uczeń zastrzeży matkę odzywa się do rodziców aby tam ukarany został. Powinny imieni przyczynami i to sprawia się ad dojęcy dzieci swoich do szkoły, bę powolności i łagodności przyjmujący wiedzenie i nadzieje o umysłach troskliwości; ~~to~~ podobnie mądrzejszych. ~~powolności przyjmujący nie ukarać dzieci nowolne; uczeń~~ ~~nie się~~ dzieci szkół częstowości opuszczania; ~~Uczniowie~~ które ~~Uczyć się~~ ~~czasem~~ ~~tego~~ dla nie dostatku odzieży lub obuwia, owszem sprawiu zamienianie wielkiego jeżeli to się wymaga tylko na miesięcy nie jednemu wydany. Jeżeli nie mądrzejszych jak winnych szkołach przymuszmy należało by ustanowić zamiast cenzorów którzyby porządku szkolnego pilnowali i wdomowém przestrzegali życiu (jak ~~bez~~ (martwej) stan wszystkim. 119. Sposób wychowania i prowadzenia wpływa nadogodziny charakter, ~~na zwyczaje~~ i t.p.

Wychowanie Fizyczne.—

Jako szczególniejszego nie ma baczenia na postępki moralné uczniów, tak na wychowanie fizyczné żadnego zdaje się nie mieć względu. Rekreacyi i przechadzek wspólnych między nie mają zwyczaju w maju jednakie chodzą zimowy ścieżkami na majówkę. Sami wiec zobie doradzają a całe wyjście ciała, chodzeniem i piłką mezi się zabawiają. Mają czas wolnego od nauk.— Wiek uczniów 15 lat nie przechodzi. Zdrowie w dobrym stanie. Chorób żadnych

nie było. W przypadku choroby rodzice lub opiekunowie ucz
ciele swoich mają staranie. W mieście jest Doktor i Apte
ka. Rzadcy wieśniacy nie używają, lecz natomiast tu
nie mało się we zwyczaju. — Ospę mają szczepioną.
Do Doktora powiatowego zgłasza się dozorca, ażeby d
lekarz szczepienia ospy ochraniającej dla ludzi ubo
gich, ale to nie zwykło do skutku. —

Nauczyciele. patrz formularny spisek. —

JP. Podaszeroki ma dosyć usposobienia do dobrej
wypełniania swojego powołania, gorliwy do wykonania
swoich obowiązków i poleceń władzy edukacyjnej. Przy
pis do trudów nauczycielskich, które mu nie są ciężkie
służy pilnie i prawie lat 14. za 2 roku, nabożny. Za
długoletnie prace zasługuje, lubo nie czyta ksiąg pedago
gicznych ani je zna, jednak przy dobrych elementarnych
ny i tegoż ny sposób wykładu, pożyteczny. Nie trudni się
żadnemi zapisami statystycznemi, ani rachunkami.

JP. Jan powinien mieć magister literatur wydział historyczny t.
ma tyle gorliwości ile pierwszy, że
że się uczył, bo nauka dobrego bytu nie zapewnia
Mało bowiem znaków uczuć, jednak przez miłość i za
cenie zdolny jest i może być tego stanu bardzo przydat
ny. Zapisów nie czyni. (patrz 15 str. Spomnień i pism).
X. Cybowicz na rozkaz konsystorza zajmuje się nauką
religii przy szkole, nie jest jej dobrze znajomy i nau
ka ma mu żadnego zwrotu. Żadnej pensyi nie bierze (patrz XV)
Nie ma dobrej i przydatnej wobec mieszkańców opi
nii ta osoba, nie dla swojej nie winności, jak to zdaje
przedmiot obywatelstwa ojcy małym przykrym i cel

≠ i oto prosi,
Za czego ksiądz
Wpis skasowany

(XVI).
Opinija

Zugfugnisse aby
że Ma mieszczan tylko utwierdzone Sprawy ich.
~~Zatwierdzenie aby nie~~
~~Zatwierdzenie powinny być wymyślone~~ nagdy zuje

Przyd. Consta Wilenska Uniwersy H.

Nr 13. (Pułk Obrar Dhot Brzesy.)

Korrespondencye wszelkiey administracyi
po jemiciach
Inwentarzów tu Brzesy ~~po Jour~~ bieżący Miesiąc.

Guber. Mohylowskie

Papiery wesele

w Wrtebsku ____ i Wlotwcku

Nr 4.

Uscisław.

Szuwa Murodowa.

1 St

Dziesięciu na cegło

5.

II

Zgaym uwagę na znaczny zbior osob, ~~tutto~~ jakowszelkie miesczanstwy wyjedny inbi ciemnych pomiętnych zdarzeństwami, że jeden tylko jest naukrzyć, to ~~wbrodnie~~ i zamiętnie wrzystkey obnie się mocy.- Tym bardziey cudy mi nu ani porządnych wpisowych, ani katalogów codziennych.—

Wszelke narodowey chowu wyjmuja się pisać, czytać i rachować, jednak mało a prawie żadnego nie ma osobliwego wpływu na obyczaje i ~~zajęcia~~ umysłu, stosownego do ich stanu i pożycia. Inby się zdawała powinien przynieść do obyczaju ubóstwa, lenistwa, błędu, niestatecznośći, gdyżby się do pracy ktoś sam dobry był imienia zapisować może. Pomieni wspomniony ich chęć Nauki religii zakonu stosownych i bardzo dobrze zastosowanych wykładania, prze ~~Ich~~ Protopopia zobom miesczanskiego Jk Kotowicza, którego gorliwość i ~~praca~~ umiejętne mi tylko w tym względzie ale w przewodnieniu nemiów do wykonywania wszelkich obowiązków religijnych na podziwienie zasługuje: ~~ocem~~ dojadnego ~~zamu~~ pomienionego Jk Kotowicza mam zaszyć ~~przedz~~ dzeni Cesar. Wileńsk. Uniwersyt. przedstawić.

patrz: III.

III. IV. — Mieliśmy pomoc nieiakowe wzięstuch dotychczas wzorach dotuligrafii. wymiaru
mia iwania się, zbieżane, pmyślane z głowy
stuch rzeczy, mogłyby być dostateczne, gdyby
dobre spisane, uporządkowane i używane być mo-
gły. Dają się tu niektóre dotychczas drukiem ubie-
tym rzeczy i wzory, które pmyją albo gubią: dotą-
gotąd nie mamy godnych rejestrów, ani porządnego
wzoru. — Dom drewniany naszkołę i ~~nauczy-~~
~~ciela~~, nauczyciela pomieszkany, reparacyi i po-
mieszczenie i często dla swojej starości potrzebowań by-
dzie. — Pensyą Nauczycielom i nauczycielki narodo-
wej pmyślą co teraz ad dyrektor gymna-
zyum Michałowskiego: ale jest obliczenie cało-
kite i szczegółowe kasy: (patr. V).

(VI.). Do roku pmiszłego Szkoła narod Wniesławska miała
podług etatu dwóch nauczycieli, z których je-
den był razem dozorcą. — JP Alexy Zorko
w tym roku szkolnym sam jeden oba obo-
wiązki spełniał. (patr VII.)

IX. gdzie tu o zydaniach p. Zorki względem ~~kontrów na reparacyą Szkoły pmez niego~~ pmeznaczenia na to pozwolenie zastrzeżonej pensyi rocznej za zastępowanie pmez cały rok obowiązku drugiego Nauczyciela; pmy czem w punkcie 20 i 21. odpowiedzi na pytanie szczególne pmysłanym jego żądanie stanie ozrot kantów kasy gminnej drukiem pmez niego żądanych. (patr X.

Szkoła Narodowa Mościsławska.

I

Roku 1823. Mie Czerwca Zdnia wizytowałem Szkołę narodową Mościsławską, kosztem Dumy miey skiey utrzymywaną, zaprowadzoną od r. 1798. Przedmioty stan jey całkowity wyjaśniające jako to: liczba, obrzędów nauk, postęp wśród uczniów i celność, ich stan i wyuczenie, obyczaje i religia, pomieszczenie szkoły i jey własności, pomoce naukowe, stan kassy i xięgi porządkowe, opisałem w akcie wizyty którego kopia tuż przydana.

Wszystkie te nauki wykładają się najczystszym rozumieniu języka uczniów mianem krzyżowania grecko-rozyyskiego. ~~Nie tego mieniu zadziwiły Natura, aby~~ Utrzymanie liter natablicy ich rozróżnianie, co jeden uczeń przytablicy wymawia uczy za nim wszyscy powtarzają, czytanie z xięgi ich także cyfrowe głośne, odpowiadanie przez uczniów na pytania zadawane przez nauczyciela z xięgi czytanej z nauczaniu religii, nie krótkie przez nauczyciela porządkiem zadawane pytania, na ostatek zadanie do uczenia się najprzód tego co czytali, na co odpowiadali; jest metodem bardzo przyiemnym jakiego w szkołach podobnego rodzaju widzieć podług ochoty, gorliwości i pracy nauczyciela: który często sam jeden przez czas długi wszystkie nauczyć nie może wystarczyć, zatrudnienie to nauczeniu uczyć tych pomocnych.

Xięgi. Katolicki Katechizm. Skrócony Katechizm:

Część I. O Bogopoznaniu Naturalnym

Głowa Pierwsza. O bycie Bożem.

~~Bóg~~ Bóg. Bogiem nazywamy takie stworzenie, które nas i wszystkie stworzenia stworzyło, i wszystkiem rządzi.— Wszystkie nazwania tutaj użyte, nie jeden postawi rzeczy czyta uczyni powtarzają: Nauczył potem pytania z każdego powodu takie rzeczy tutaj: O czem traktuje część 1. Skróconego katechizmu? — Odp: O poznaniu boga naturalnem.

N.— O czem traktuje rozdział 1. części 1. Skróconego katechizmu?

U. O Bycie boga!

N. Co my nazywamy bogiem?

U. (Istnienie. Istotę Stworzenie)

N. Jaką istotę nazywamy Bogiem?

U. Jaką istotę która nas i cały świat stworzyła.

N. A teraz co dziś?

U. Wszystko na tym całym świecie urządza.— i t.p.

Zdaje się ~~tylko~~ metod ten jest stosowany do katechizmu i do Praw dla uczących się (Naukowa dla uczących się.): Mogłoby zbawdzo wielkim pożytkiem bydź użyty do Arytmetyki i Geografii.— Mianowicie tylko z miasta wszystko prawie ubogo, obarto, bo znychodzi deszczy, dla brakuje dozoru wiosny, później lub bardzo często opuszczenie: nie wiedzą nic nie czasie zalecają się i zapisują wtedy w niow, odwiedzają się kiedy chcą: stąd ile bydź musi utrudzenia po poprzednie nauki, wszystkim skolnym tutwo jest umieć. Dotego jest

(Patrz II.)

(V)

~~Oddział Szkoły Narodowej~~

Obligacye Kasy.

Przychod.

Januar 18. przysłano z Gimnazyum na tercyał Januaryusz. r: cf: 318 ½ 33.
Febr. 13. przysłano z tejże Gimnaz: na rachunek ratyzacyi za rok 1821.
pensyi ——— 177. 13 ¼.
Maja 20. przysłano z tejże na tercyał Maiowy ——— 318 ½ 33.

Razem przychodu — r: cf: 813 ½ 79 ¼

Rozchod.

w styczniu za Druca ——— r: 20.
Za świece ——— 3.
w styczniu razem — 43 —

w lutym Zapłacono za rok 1821. Gimn. Pro Forma ——— 175. ½ 16.
Za Druca ——— 20 -
Za tuszyznę ——— 2 - 40.
w lutym 197. ½ 56

w Marcu Za Druca ——— 6.
Za świece ——— 4.
w Marcu - 10.

w Kwietniu Za Druca ——— 5 -
Za papier ——— 3.
Za kapelusz do Regenerowania — 4 — 12 —
P. Zorce za tercyał Styczniowy 244 — 65.
w Kwietniu 256 ,77

w Maju — Studyującemu przy Szkole za Maj 4 gusy ——— r: 30 -
Za wiadra ——— 60
w Maju — r: 90 ½ 60 —

Porównanie

przychodu tego ——— r: 813 ½ 79 ¼
rozchodu ——— 537 - 93.
Zostaje — 275 86 ¼ (patrz VI.)

Uwagi.

VII.) Na mocy ostatniego Dekretu Nadzorczego tej Szkoły Powiatowej z dnia [illegible] mocy go
towej przydzielono tutejszej szkole bez wynagrodzenia ciężkie nie [illegible] jaśby nale

Lyste matyczne otrzymać porządku, czyny pod ny powiat tam dnego nie
wpisy drugie zaczyna, nad ~~[illegible]~~ zamiast do drugiej nowych obywatelów
medycyny ~~[illegible]~~ stol. jego się być powinna, że wtenczas ten zgromadzenia ale
chorzy; i uczenia domowe do boży nie ma opinij; przecie wentyl o
wania i zarząd Rektorzy jej lat 19 w tym powiatowie. Bezpany
ksiądz familia nie mogąc się wystarczyć, być może że ~~[illegible]~~
chwytając się wszystkiego wielu się nie podobał. być może
że myśl bajce błędy swoje Rektorem dawnych wszyscy nie wiedzą do pomoc
do wzajemnych siebie obowiązków i spadł z planu nabiory tam nie mo ca
mieć wcześnie ciężkim innym powinności.

Stosownie do polecenia Dnia wczoraj tu wczorajszym pisma czy pisy rejestrowanej
tu Szkoły Franciszkańskiej Nauczania potrzebna będzie; i zgodna natura się z stanu na
ciał odpowiedzi Kwit skarbowi a zresta nie byłoby takiej [illegible] nie wzięci się
nie czyli w tej gubernii pod nazwaniem przychodzące dzisiejszego wpisu
Dnia Szkoła Pensyonska a ksiądz na tym nie dnia dzisiejszego 20. z pierwszej nieczynnej
pracy nadto obchodzące zakład. Ten dobrze się pensyonary wpisy, odpowiedzi
tych który tylko bardzo rzadko na czytanie pisanie rachunku i pierwszych
kompanety do Szkoła zostało 9. który wpisy Angielski i niemiecki
zdania w Szkołach Nauczania się ich; wspomnienie dnia do nich należących
za obywatelskich z miasta, dzisiejszego kandydata, nauczyciela rachunku
kwartalnych. takim stopy zostawione w szkole nie nie, przez dzisiejszego nie
dzisiejszych. Szkoła powiatowa otwarta jest każdemu do Tych potrzeb znajo
wania się Szkoła powiatowa otwarta jest każdemu do Tych potrzeb znajo
Szkoły Nauczania a Zgromadzenie pasażerskim dnia dzisiejszego jako kapłan
Pisała w r. 1798 wydała wiosny należy powinna się pod zarządzenie dzisiejszego
inny dzisiejszy która z nazwania jego trudnić się trudnić się powinna tych
tam inny przez zaś dozory i nauczyciela Pan Zorko przez wzgląd na jego za
stugi i znajomość przyrodzenia inny kler Rodzinnego i rysunków przeciw
ko Nauczyciela tych przedmiotów do pokoju nauczatorzy szkoły. Ten
brzydki który właśnie Nauczyciela z wyżej wspomnianego dzisiejszego drabiny, a który
Szkoła powiatowa w niej ostatnie jego gestyjam, z nazwy kiedy wspomniany
wiem w tej Szkole gruntownie nadto dawany być by powinien — sam więc
i dzisiejszego zwrotne rzeczy się z ochotą dzisiejszy w Panu Dorze dzisiejszy tempe
rament, i [illegible] zrobić go prawdziwy czyn w pożyciu szkolnego z gwa
łtem do którego powinności się [illegible] Szkoła nauczania dnia 24. 7 Czerwca (patrz XX);
Wchodząc polecenia pisma Pana dzisiejszego aby się nigdzie nie [illegible] Katechizm
na Nauki Katechizm w godzinach nato przeznaczonych, do Szkoły powiatowej
nego nabożeństwa razem z dzisiejszymi tych Szkoły obchodzili, razem i zgromadzili się
[illegible] tych nie odbywali stanowi w nią ty [illegible] obowiązków [illegible] religij zupełnie
zgromadzeni w Szkole powiatowej zaprowadzenia [illegible] tych (Annex Liter

Zarko [illegible] dzisiejszego przez siebie wydatków na re
Pana dzisiejszego i zapewnia się za [illegible] za tych za czasu przez tam
[illegible] Klasy [illegible] obu do tamtejszych przedstawień [illegible]

XX.

IX.

Miejska Szkoła Narodowa

Dnia 3. Czerwca

Klasa I. i II. Katechizm podług Deharbe
pacio - str. pierwszego dwanaty pyt. 2a
Kl. I. pocznąwszy czytanie z Elementarza
bardzo mądrze - pouczenie do rzeczy wiele.
z Rzeczypisk. czytanie dwie wiersze
z Historyi Starego Testamentu czytanie
i nauczenie się "Nauczę pacierza czytanie -
Grammatyka nie mogono czytać
ze względu że w drugiej klasie
[illegible] z Nauczyciel
[illegible]

Arytmetyka z Tabliczki cztenie
i "Tabliczki dobrze nauczone i

Nauczyciel należy tu
dobre przykłady.

Ten gramatyka po potrzebie ze
czy wy dyktanda - dobre ćwi
ki -

między dobrze ćwiczeniami gramatyki
nauczyciel należy pamiętać
że Ćwiczenia dzielą się
na 2 kategorie mówienie
i pisanie. Oba te rodzaje ćwiczeń
mają swoje zalety i wady.
Mówienie pobudza i przyzwyczaja
do szybkiego, czystego, płynnego

Znalazszy potrzebę Urządzenia między Szkołą Powiatową a
Narodową we Mieście exystującą co do Nabożeństwa
i obowiązków Chrześciańskich Uczniów wyznania Grecko
i Rzymsko Katolickiego datum w tey Mierze przedsięwzięcia
tak Ja: Pawłowiczowi dozory Szkoły Powiatowey jakoteż
oo: Xoxe dozory Szkoły Narodowey. z których pierwszemu co się przedsięwzięto składaiąc Annex w
Kopij Listu — 2 —

208
14
223

25
25 — ú.
128 — 95 —
43 — 80 —
85 = 9.
25 — 05.
110 — 87

Co.

Bořock, sirotky akademické
" " přijmuté

Nr 1.

Połock

Opisanie Szkoły Wyższey w Mieście Powiatowem Połocku przez XX. Zgromadzenie JJNN. Prowincyi Litewskiey Pijarow utrzymywanéy.

Roku 1823. Miesiąca Czerwca 30. dnia rozpoczęła się Wizyta Szkoły Wyższey w Mieście Powiatowem Połocku przez Zgromadzenie JJNN. Prowincyi Litewskiey Pijarow utrzymywanéy, maiącey klass IV. i 3. osobne kursa. Czas trwania Wizyty i przedmioty które były rozważane i postrzegane ściągaiące się do Administracyi i Instrukcyi tey Szkoły obszernie są w Akcie Wizyty ~~przy~~ opisane, który się przy Rzeczach tych w Annexie pod Litt:) — Inne tam opisane okoliczności następuią —

Historya Szkoły. Miasto Połock sięgaiące odległey nader starożytności i zaprowadzonem chrześciaństwem od ręki Xgo. było oddzielnem Xięstwem dziedzicznem wprzód od potomków Wszesława tego, a w około roku 1190. opanował je Mingayło Xiąże Litewski i Nowogrodzki, i długo dzielnica jego tu panuiąca, zazdrzeniem się Xiąt Ruskich, z Królestwem Polskiem prześladowana do ogólney dziedziczney; w częstych wynarach a mieszaney wzaiemnie najeżdżane i odbiiane. Po zakordonowaniu Xięstw Ruś Połock Gubernieyem nazwanemy Miastem, znacznie się rozszerzył i wzięły postać regularnego miasta. Leży na prawym brzegu Dźwiny, oblane od północy rzeką Połotą nad którą wznosiły się niegdyś a ciemnych wałów Zamek, pełne w wojnie 1812r. pamiętny. Znamienitsze gmachy: Kościół Kollegium XX. Jezuitów od Kr. Stefana Batorego fundowane, piękny pięknemi obrazami ś: niektóre ręki Leonardowe ś: i bogatemi ozdobami znamienity; drugie ogromnem murowe zdaiące. Muzeum Bibliotekę do 40,000. ~~dzieł~~ woluminów, Gabinety fizyczne, astronomiczne, mechaniczne i t. d. dwukrotnie studnie ozdobne murowane gma-

Zwięzłe Rospisanie

chy na szkoły i sale akademickie. Dalsze kościoły:
Katedralny Greko-Unicki- Franciszkanów- Dominikanów i Cerkiew Greko-Rossyjska murowana: o 2. wiorsty za miastem za rzeką Podoła jest Cerkiew Starożytna Spasa przy której był niegdyś Monaster Bazylianek. Cerkiew ta murowana przez S. Eufrozynę, na świecie Predzisławę Córkę Jereego Włodzisławowicza Xcia Połockiego około roku 1160. dawnością i dziwnością budowy murowaniem bez fundamentu na pokładzie z desek dębowych i malowidłem owszem nader ciekawe: PX: Xżnią domurowaniem fazaty nowey to gście wrotkim, wiele jey zalety ujęli. Eufrozyna umarła w Jerozolimie. Niedługo po niey druga Xiężna Połocka Paraskiewia czyli Praxeda z krwi Xx: Litewskich córka Rychwalda Rzepskowicza, a prawnuczka Mingaudy; wzdała to miasto i podobnież Igumenią Klasztoru tego. Umarła w Rzymie 1239. roku, a od Grzegorza Xgo wroku 1273. wpoczet Świętych policzona.— Połock znacznie 2 ozdoby swoiey utracił za wyniesieniem Lubeczu do Litewskich; teraz wieka ogień dopiero murowanych pustkami stoi, niektóre już się ruinami okrywają. Naypiękniejszy ozdób miasta jest plac przed kościołem Połockiem kształtnemi murowaniem domami około. Na lewym brzegu Dźwiny przedmieście dosyć obszerne drewniane Żydowskiemi, nędznemi domami zabudowane, tu jest Kościół i Klasztor Xx: Bernardynów z murów; o dwie wiorsty Opactwo Bazyliańskie Borysa Glebow na rzece tych Xx: dzięgat podobnych. Dawna cerkiew w gruzach leży.— Połock posiada jedne Szkoły Akademickie Powiatowy (Jezdtwo Jezuickie) i dwie pensyonarskie jedna przez Pana Daubenera utrzymywaną i zdrugą przez Pani de Sereville, która jedne ma na to pozwolenia od Rządu Cesarskiego Wileńskiego Uniwersytetu.— Po skasowaniu wtedy Xx: Jezuitów Seminarium 99 xx: Kijanow zajęło ich miejsce.—

Fundusz Szkoły.

~~Skarb Monarszy przeznaczył na~~ Po ~~staraniu~~ wydaleniu XX: Jezuitów i ustanowieniu w Połocku Szkoły wyższey XX: Pijarów Skarb Monarszy na utrzymanie Szkoły; Kościoła i murów do kollegium należących przeznaczył dawnemi ~~prowizyami~~ rublami assygnacyjnemi ktore ich regularnie od Stołu od Summa takowych ich od Lyzmadzenia Szyszadow 28000.+ i dan przekonał się miasdan organizie niepart wspatrzenia ich na wszystkie potrzeby. ~~Ojcu Ojcu~~ Albowiem oprocz Rektora Szkoły, i przedtonego klasztorow oprocz Gimnazyi, ktore ich mieszkania 212. młodzieńcow zdolnego, i dla nich Magistrow wyższe Klasy uczą, utrzymują na wszystkim stole, i opatrzenie Rektorow przyszłych: rossyyskiego, francuzkiego, i Niemieckiego. Co dopiero mowić o utrzymaniu ogromnych gmachow ktore co chwila większemu upadkowi podlegaią? -

Pomieszczenie Szkoły.

~~Tyle obszernych gmachow po jezuitach pozostałych.~~ ~~Stoią Szkoły i Akademią utrzymuiących~~ Stoią dwoie obszerne gmachy Szkoła dwoie Pijarow mieszkaią we dwoch obszernych domach, gdzie dawniey Szkoła i Akademia XX Jezuitow.

Nowey urządzenie Kollegium i Kościoła podobnych nowo i ozdobnie XX: Jezuitow wystawowanych

Domow Nadworne.

Biblioteka ze 40,000 woluminow zdoroma, gabinet fizyczne, chemiczne, mechaniczne do historyi naturalney i mineralogii dostarczaią obfite dla Nauczycieli i uczniow pomoce naukowe do Biblioteki

* Drukarnia jeszcze dotąd jako też odlewnia nadworna jest zamknięta —

* obszerniejsza wiadomość o Bibliotece znaydzie czytelnik w liście tu załączonym Xięgo-zbior wyprzedkowi opisał i o jego prawdziwey wartości dał zdanie, nie należy tu nic więcey o utrzymaniu oboznaymować; Bibliotekarzowi i wszystkie dotyczące potrzebne

Annexa.

dostarczeń nim przymuie obiętą podróży od północy wprost ku Sewu Szkole wpisanie do niey dostarczenie Ktorego kopią w Ann: pod Lit: D dołączamy)

Z prawey strony Kościoła wznosi się dom obszerny wprost ku południowi budowany na Xięży Zdoiowem i Klasztornym Dziedzińcu przeznaczony; bo: mamy co wygodnie w nim pomieścić może kazdy ogrod po rubli assygnacyjnych 500. Lato na rozpatrzenie bedzie potrzebuie wykładanych przez samychże Nauczycieli, oprocz bezpłatne ~~lecz~~ nauki ięzykow: rossyyskiego, francuzkiego, Niemieckiego. Kosztu ~~osobne~~ dotyczące pomieszkania, ~~a przemysłu~~ utrzymania Kościoła ~~i~~ wszystkich ozdob Za muzykę trzeba się płacić wpisuią ~~się~~ wpisuią się wszystkich obszernych gmachow, gdzie dawniey Szkoła i Akademia XX Jezuitow.

Kosztu dotyczące utrzymania Kościoła wszystkich ozdob Za muzykę trzeba się płacić wpisuią się wszystkich obszernych gmachow, gdzie dawniey Szkoła i Akademia XX Jezuitow.

Kosztu dotyczące utrzymania Kościoła wszystkich ozdob Za muzykę trzeba się płacić wpisuią się wszystkich obszernych gmachow, gdzie dawniey Szkoła i Akademia XX Jezuitow.

Doszedł Konwikt czyli Regens Jan Nep. Kalasanty Seroczyński Regens Kalasanty Rzymski, który wobec tegoż Konwiktu mieszkania najpilniejsze mają obowiązki na uczniów. W tym roku było Konwiktorów 12.

Urządzenie szkoły.

Szkoła trzyklasowa tj: Pijarom właściwym sposobem jest urządzona: we trzech niższych klassach czytanie Nauczyciele na przemiany przykładają 1.) Naukę religii i moralności, 2.) Arytmetyki i Geometrii, 3.) Grammatyki polskiej, łacińskiej, Retoryki, poetyki, Humanizmu klassycznego, 4.) Geografii i Historyi. — W czwartej klassy wyższej odbywają się przez trzy lata obszerniejsze kursy na trzy lata podzielone 1.) Nauki matematyczne jako: Algebry, Geometrii Analitycznej, Rachunku różniczkowego i całkowego; do tego przydaje się Logika i Psychologia. 2.) Nauki fizyczne jako geografia matematyczno-fizyczna, fizyka doświadczalna, Chemia i Historya Naturalna. 3.) Literatury Polskiej i łacińskiej 4.) Nauka prawa, Historyi powszechnej i statystyki. Nadto dają się języki Greckie i rossyjskie, francuzki, niemieckie i czeskie. Znajdują się potrzeby rozszerzenia pewnych kursów i przymnożenia do nich Nauczycieli, aby te szkoły zaprawdzie porządnie urządzone były, zostawiam prowincyałowi. Pijarowie W. Ks: Kopściowi niektóre uwagi mi przysłali, które (p. Acc: Lit.) Kopię tego pisma trzymam. Ostatnim Listem Generał Pijarów (patrz Acces pod Litt:).

Z odpowiedzi jaką od Ks: Prowincyała pod dniem 6. Sierpnia a No 35. odebrałem, widzę iż projekt przyszły mi ad dextram. Ks: Kopiński i Jadowski pod Litt: dołączam

Ad 2.

Pomieszczenie uczniów.- Uczniowie po prywatnej części zajmują mieszkania w bliskiej pomiędzy szkołą wygodne, każdy stosownie do swojej majętności. Utrzymanie ucznia całkowite to jest stół, stancya, opał, światło, pranie bielizny wynosi assygnacyjnych 300 rb. nie przechodzi.- Właściciele domowych, u których uczniowie mieszkają, nie tylko do nich naprowadzanie lekcyi przykładem, i nagrodą pracy swojej biorą zapędzą około rubli assyg. 5. do 20. niektórzy, stół od uczniów mają: co miesiąc zapisują w oddzielnej księdze zdania, o obyczajach, nauce, zdrowiu uczniów, które co miesiąc do wiadomości dozoru szkoły podają.-

Księgi porządkowe.- 1.) Księga wpisu uczniów przychodzących i odbywających; zapisano w niej uczniów 160.-

2.) Księga pism przychodzących.- Przeszły w tej księdze następujące: o przysłanie Xięgi, Nauczycieli, Raporta szkoły do Uniwersytetu posyłane; 16. pism wrozmaitych interessach, a mianowicie o dyscyplinie, i prenumerowaniu dzieł.-

3.) Księga do zapisywania kwartalnych egzaminów. W niej się pokazuje iż w Mieście Grodnie odbywają się egzamina ze 4. klas w lutym i kwietniu a kursie; do tej zapisane są przedmioty egzaminowane i uczniowie celujący.

4.) Księga zdań z egzaminów, czyli spisowanie rubr zdań z egzaminów, które przedstawione zostały do Uniwersytetu. W tej księdze zapisano Dzieworów 14. uczniów od 1 do 12.- Z kursu Igo: 6 z III-2 z IIIgo=2 i z klasy IVtej 4.

5.) Księga do zapisywania xięgi elementarnych i z nich rachunek. W niej się pokazuje iż Pan Laurys posyłał xięgi różnemi czasy za rubli srebrnych 440. kop: 25. sprzedano na rub: sr: 286 kop 3. pozostaje zatem w xięgarni na rubli sr: 166 kop 22.

6.) Historya Szkoły.- Zapisany wniey przed
Najaśnieyszego Cesarza ao. 1822. w Mo-
hilowie; otwarcie Publiczne szkoły na któ-
rem czytał mowę Rektor, Nauczyciel Wymo-
wy X. Jastkiewicz i Nauczyciel Języka Nie-
mieckiego Jan Sleszyger.- Jest zaś za-
pisane i Akademia Połocka założona by-
ła w roku 1812.

7.) Księga obrad Dozoru Szkoły z Nauczycielami;
trzeci tamecznych porządek następne: w Lutym:
o rozkładzie godzin. w Kwietniu: o porządku czasu
i zatrudnieniach codziennych dla uczniow. w Li-
stopadzie: o uwolnieniu uczniów od ćwiczeń zim-
nych. w Grudniu: rozpoczęcie czasu naznaczonego klass.
w Styczniu nakurtsa, w Lutym: czytano Statut Akademicki
i prawidła tymczasowe. w Marcu: o czasie pub-
licznego examinu i druku kwestyi ze zasadek
Studenckich. w Kwietniu: rozbiór examinów kwar-
talnych.-

8.) Księga Obrad Dozoru Szkoły z Dozorcami
Domowymi: w tych czytano ustawy o Dozorcach domo-
wych i rozmaite zapisane były krótko narady. Porzą-
dek był ten.

9.) Księga przychodu ze Składek Studenckich
i rozbioru etatu pieniędzy. Z której pokazuje się ii
przychodu dawali od 1 do 5 rubli assygn. i [illegible]
całego przychodu było rub: ass: 311. kop. 60. wydat
kowano rub: ass: 299. kop 42.- Pozostało przeszłego
w Dozoru Szkoły r: ass: 12. kop 18. [illegible] tego rachunku wcha: kri: [illegible]

10.) Księga rapportów Dozorców domowych Dozor- [illegible] Kapitułą
cych Szkoły podawanych po miesiącach do Księgi.

Wszystkie tamecznie Księgi [illegible] na przestrzeni
trzechletniego roku szkolnego [illegible], bo i dawniey tak

Liczba uczniów

Edukacyi; uczących przemysłem i professyą.

Liczbę uczniów ~~powiatu~~ przybywających z innego Powiatu, stanu i stanu przedstawia następne tabelle. –

Z jakich przybywali Powiatów uczniowie do

R. $18\frac{22}{23}$ =

z Powiatu Sokolskiego = 71.
——— Lepelskiego = 35.
——— Dziśnieńskiego = 16.
——— Drysieńskiego = 11.
——— Lidzkiego = 5.
——— Dynaburgskiego = 5.
——— Rzeżyckiego = 3.
——— Newelskiego = 2.
——— Lucyańskiego = 2.
——— Mohylewskiego = 2.
——— Rowieńskiego = 1.
——— Kremienieckiego = 1.
——— Witebskiego = 1.
——— Borysowskiego = 1.
——— Mścisławskiego = 1.
——— Horodeckiego = 1.
——— Kopyskiego = 1.
——— Newelskiego = 1

Ogółem 160.

Z jakiego Stanu.

Szlachty 151. Mieszczan 6. – Skarbowych 2. Chłopów 1.

Ospa.

Naturalna 101. – Szczepiona = 58. – Niechorowa = 1.

Z jakich Szkół przybywali.

ze Szkoły Wszechnicy 24.
——— Zabiałłowicy = 15.
~~Z Com.~~ Połockiej = 13.
Lucieńskiej = 11.
Z Bazyl. Połockiej = 9.

Berezweckiey = 5.
Chołopienickiey = 3.
Potockiey = 3.
Wientitowieckiey = 2.
Traszunskiey = 2.
Krasławskiey = 2.
Dąmbrowickiey = 1.
Szczerbowskiey = 1.
Mścisławskiey = 1.
Z Gymnaz: Wileńskiey = 1. —

Ogół = 93.

Reszta do dopełnienia liczby 160. będącey w teraźnieyszym roku szkolnym z domów przybyła. —

(~~Następuje rozkład godzin, i Dozwia Dozorowy na co odpowiedzie niewinnym:~~ —)

Dozwia Dozorowanym Stłu
Podoskiego jest W: Szczept
który dotąd dając niżeyszymi nauk przez ~~[illegible]~~
szkoły Wyższey Reformy
niewiedziéć —

Rozkład od godzin kursowych do dzisiay w Annezie pod Lettrą) —

Instrukcya.

Obszerności nauk, ich cel, i Metod —

Obszerność nauk dostatecznie w Akcie Wizyty opisałem. Cel do jakiego zmierzać powinna Szkoła Wyższa XX: Pijarów nader jest ważnym; gdyż iak otém ~~[illegible]~~ namieniłem oprócz zwyczaynych klass Szkół tu pewne trzy Kursa wyższych nauk ~~[illegible]~~ wykładają się w niektórey nie po innych szkołach obszerności; wyższey też nieżli od innych wymagają po niey trzeba. — W pierwszym rzędzie zaś ocenia porządney Szkoły Akademickiey na mieyscu Szkołą dawniey rzeczy XX: Jezuitów, gdzie i metod nauk zupełnie być innym ~~przez nich ukrytych wyznaczony~~, ~~[illegible]~~ a że iż nic innym trybem sposobione wielkich doznawać musi trudności ~~[illegible]~~. Szkoła XX Pijarów nie odpowiada należycie swojemu celowi; tym bardziey iż Nauczyciele kursowi ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ wykładają nauki sposobem ~~[illegible]~~ wyższey, bez wszystkiem nieżli szkolnym, z tém zamem ani z pojęciem ani ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ z sposobem uczniów ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ zgodnym. — Uznaie gdy Szkoła XX: Pijarów ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ będzie od klassy I ~~[illegible]~~ nowym metodem usposobionym ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ uczeń będzie

nieznacznym pożytku dla dzieci mieszkańców bracy-
ruiki przynieście, stają się jedynym przedmiotem ich oświecenia, przewinie-
nie dla tych [illegible] dalszego pobłażliwszego traktowania
tą pozbawienie —

Wauni we 4ch klassach
wykładane —
~~Geografia~~
Grammatyka —

Grammatyka Polska Łacińska ~~I. II. III~~ z szczegółową obszernością przechodzą zachodzącego. W klasie I. czy-
wiście znalazłem uczniów dobrze się uczących, i zdają się
Le na pamięć zawsze, nie przechodzą ściśle z Słowie: Słowie;
Słowie; wdają się pamięci najwięcej tu ćwiczona. ~~W~~ w klasie
II giey: o czasowaniu słów polskich prawie nie przechodzili;
~~zupełnie należy przyczyny tego opóźnienia: czy tylko że~~
~~częste i długie nabożeństwa codzienne przy ubywaniu Pa-~~
~~pieży nie pozwalają Nauczycielom ich obowiązkach.~~ O
piłowni podobnie prawie nie przechodzili. Do pomocy
używane gramatyki Dyalektiey. ~~W obu klasach~~ W tak
grammatyka nieprawidła porządnego ułatwia, jakich bolesnie
uczeni się konieczności zapewne niemiano. — W obu klasach Ło-
maszki Lekcyi Exodus. Za ćwiczenia zadania moralne z pięcy-
ka Łacińsko polskiego ~~Humanistyczna Łacińskie~~ przekładali:
wielką baczność dawano na pisownią i tak jest we wszystkich dobrze. —

W klasie Żtey idzie dalszy grammatyki Koszczyńskiego:
o zdaniu i Figurach nie przechodzili; widocznie przez Nau-
czyciela. Brakowało czasu: z trudnością przymuszali filozo-
ficzny duch autora uczniów a więcej i Nauczyciel; nay-
więcej na pamięć operowali się. Za ćwiczenia Humanistyki z
polskiego na łacińskie krótkie powiastki moralne które ty-
tylko na czytaniu do testerowego przepisania służyły wcześniej
zadawano. —

W klasie 14. przechodzą Listopiarstwo, czyli nauka opisania
listów z Gellerta a Chrzanowskiego: dwa listy ~~Cyprianowe~~ Krasickiego
z Pominiejowania Nowozytnego i Ce polowania i dwa psycho-
wa na pamięć mówili; w tejże klasie ~~podług~~ ~~z Gellerta~~:
~~i Demarina z testerowa p Nauczyciela ułożonych~~ Krymowe
z testerowa p Nauczyciela ułożonych podług Gellertiego
i Demarina małej wartości, niezmiernie krótkie, oprócz ~~[illegible]~~
niedostatecznej definicyi o myślach i wyrazach nic więcej nie mieści. —

Wymowa i Poezya.

W obu klassach oprócz podanych p. Nauczyciel wzorów które zpamięci opowiadali, ćwiczyli ich też uczniowie z Ministrych już życia niektórych zdań nieco trudniejszych wzorów Greckich z Cornelius Nepos.

Do wprawy w pisaniu robili: opisy, listy, anegdoty, które egzaminowane dobrych było.

(Tu niema zdania o Nauczycielu, bo go nigdzie znaleźć niemogłem.)

Geografija.

W klassie II. z Geografii p. Lib. Ljabłonowskiego, wydanej wypadało się o Europie w ogólności, a szczególności o krajach ważniejszych tej części świata; w III gdzie zaś o Azyi, Afryce i szczególności o ostatnie Korzystniem. Oprócz tego Nauczyciel pomiędzy lekcyami wszystkie kraje na Globie opisane. Rysowali Mappy Europy i zdejmowali ćwiczenia kaligraficzne bardzo pięknie wprawę formowane w klassie Ziey: o Afryce Ameryce i Australii. Rysowali Mappy Europy wszystkich części świata i zdejmowali ćwiczenia kaligraficzne bardzo pięknie formowane.

Historja

Pan Nauczyciel w klassie Ziey i Ziey wypadało Historyą Państw starożytnych i Grecyi z Goldsmitha, tudzież Geografią tychże Narodów starożytnych. Nauczyciel ten jeszcze rzadko, aż raz pierwszy lub dwóch dziejach wszystkie uczniowie znamienitsze kawały odmienia, lubią go a stąd i nauczanie wypadało z przyjemnością i ochotą słuchają. Życzyłby należało ażeby więcej przyzwyczajano uczniowie do Komunikowania wiadomości swoich. Jeżeli Nauczyciel dalszego postępowania będzie miał sposobność przykłady ochotnie jako do nauki skazuje niechcenie dla szkoły pożytecznym będzie.

Nauczyciel Matematyczny

Arytmetyka.

Nauczyciel zdaniem Arytmetyki wypadającej z Klassy pierwszej: w klassie pierwszej 4. działania z liczbami pospolitemi i różnorodnemi, starano dobre rozumowanie działań i pojęcia przez tych których się uczyć chcieli. W klassie drugiej teoryą działania z ułamkami

postępem i dziękczynieniem nadto wyrodnoszeniu ludzkich całych
i udatnowych do potęgi Ducha; Duszy i uszczęśliwianiu pier-
wiastków. Ćwiczenia Arytmetyczne adoptuje wszelaka
Duszy uczy się Geometryi Elementarnej Euklidesa czyli tey
w VI. Trygonometryi z Polinskiego i Lobi'domet[r]yi
oraz do Teatra i natenże się Nowey Nauka Matematy-
ki. Uczyć się także Geometryi Praktycznej Lebrowskiego
lecz na pole zabytej nauki nie dostatecznem; potrzebnem
bydlo szczerem narzędzia miernicze i użycie ich opisy-
wano; mapy [illegible] nieprzepisali, a nie oraz
[illegible] nawet aby się rysunków topograficznych uczyli.
Trygonometryi Polinskiego dobrze pojęli zawsze bydlo
że Logarytmow [illegible] nie umieli. Lobi'dometryi
nieprzeszła przeszłych Geometryi [illegible] ieżeli to
dla niewielkiej dlatego dobrze uczyć się tey klasse,
jeśli dla nowości nauki dlatego Dziecko trudney do tego
[illegible] Geometrii [illegible] Sprowadzenia bydli
[illegible] i gruntu. A tem uczyć się nie
Znajomych [illegible] Geometrii i dobrego Nauczyciela uperowie-
[illegible] a dzieci niemowlę: we [illegible] prawie [illegible]
dlemiż uczone zdaniu do Nauka ta, [illegible] nauczyć
dzieci.

Opros nauk tu wymienionych uczą się jeszcze mo-
ralnej Nauki [illegible] z dziecka
Elementarnego i Religii [illegible] z Katechizmu czytaią
z Biblii. Nadto [illegible] Nowemu Testamentowi
Historiae Sacrae, Krippy Historyczne i Epistolarne
Cyprana De Officiis. — Nauka moral[illegible] której na pa-
mięć uczą, niewiele dzieci [illegible] wyjaśnienie na rozu-
mętnym i uczuciowym moralności uczniów; jest to wadą
Ogólną dzisiejszych [illegible] i niepotrzeb-
nie [illegible] wpływa na ludzkie nauki [illegible]
a mnie nawet jeszcze dzieci Katolickich elementarnych
[illegible] w tym przedmiocie nie mamy.

Nauki wyższe we 3. klasach porządzane.

Jana Śniadeckiego i Eulera

Nauki Matematyczne

Nauka Algebry podług La Croix rozpoczyna się w klassie II.– Przechodzi o Równaniach stopnia 1go i 2go z jedną lub wiele dodatami niewiadomemi, o nieoznaczonych i piemiastach urojonych. Wyłożyli ogólną teoryą stopni wyższych, z której wyciągnęli sposób ogólny rozwiązywania Równań stopnia 2go, 3go i 4go i wszystkich innych stopnia. Przerobili nadto 8 rozdziałów Nauka ta bardzo jasno i analitycznie wykładana i pojęta przez uczniów jest prawdziwie na znacznym stopniu; niema ucznia, któryby nie odniósł korzyści; co przypisać należy jasnemu i systematycznemu wykładaniu trudnej nauki.–

W klassie IIIgiej traktujących Geometrya Analityczna z Biota, w obszerności w akcie wyższy; i twierdzeniach wykazanych z Równań doświadczonych, ale nie przez wszystkich uczniów jednostajnie pojęta. PP. Wasilewski i Lobarzewski tą część uczniów odznaczają: 2?

2. uczniów w klassie III Euklata kursu 2 matematyki wyższej z niemałą gorliwością i znaczącym pożytkiem.

Nauki Fizyczne.

W klassie II: przechodzili Geografią Astronomiczną z dzieła Jana Śniadeckiego. Jasny wykład Nauczyciela sprawił iż uczniowie tę naukę dobrze pojęli i znaczny korzyść odnieśli Zoologią z dzieła X: Jundziłła. Bardzo pięknie wykładana i z wielką ochotą przez uczniów pojęta. Szanowali pięknie mają widoków do uczenia w naturze rozmaitych Zwierząt: zarzucają temu niedostatkowi użycie dzieła Buffona, ale to nie jest dostateczne wytłumaczenie.

W klassie Ogim: uczyli się Fizyki ogólnej i Szczegółowej Biota. Wykład Nauki bardzo dobry, lecz uczniowie niedopisującej uwadze Nauczyciela, nie dali się albo niechcieli jej pożytków, lub że brakuje na pilności i poważaniu wprowadzeniu Fizyki o świetle nie wystarczyli i tego examinowaniu tego. Przechodzą Botaniką z Autora wyżej wspomnionego. W dobie mianowaniu roślin wcześnie ćwiczyli się uczniowie, a korzyść odnieśli z tej i dobrym wykładzie Nauczyciela

Nauki fizyczne tłomaczą w Kursie IIIIm ain wykładan Mineralogii podług Drenieńskiego i Stoffana na: Chemii Sędzieja świadomiego który w całey obszerności przeszli. Niemieli czasu powtórzyć odebrać z tego wiekszy examinowani. wykład tey nauki i ćwiczenia i doświadczenia przez uczniów należycie pojęty. Determinowali tę ciężkość metalle których przykładach dostatecznia jest liczba. ~~i niektóre doświadczenia chemiczne miano wiele gdy będą mowa o garach dostarczanych przyszłych~~

Dla zdobycia zdrowia Nauczyciela przedmiotów fizycznych Nauczyciel Matematyki zastępował jego miejsce; ten pierwszy wykładał tylko mineralogią. Ta należy mi oddać pięknie czemu przekładę Jn: Lwowskiemu Nauczycielowi Matematyki że przy tylu tak ważnych obowiązkach przyjął zastępstwo chemii, gdzie i wielkiej nauki i wstrzemięźliwości dowodził trudu.

Przedmiot Litteratury Polskiey i Łacińskiey. Prawie dobry wypadł zapadem od innych pojęta.

W Kursie tym poezya zaczynała się od litteratury poezyi; ta gdzie przekłady najdawniejszych bardów się z muzyką i tańcem połączała; i wyprowadzała jey postęp we wszystkie Autorów celniejszych w każdym wieku. Definicya prawdziwey Poezyi jest bardzo piękna; przykłady wszystkie Gatunków charakter mowy poetyckiey wybornie. Następnie po wielu wiadomościach jey rodzaje Poezyi ja mianowicie: o Pieśniach Elegiach i Satyrach, te przy każdym z nich rodzaju wybrane wzory podawał Nauczyciel i celniejszych Autorów przywodził. Wymawiał Ostyle wszystkie i wszelkie ~~z Litteratury Rzymskiey Litteratura Romana przed~~ ~~Celujących tego języka Autorów~~ Literatura Rzymska i jey historya podjęcia się języka Łacińskiego. Na zapytania Łacińskie odpowiadają tymże językiem zrozumiale i dobrze, wyjąwszy się wprawdy odpowiedzi z dyktowanych przepisanych Nauczycielskich tekstowych, które ze zdaniem Profesora Grodka. — Może by lepiey było aby to samo po polsku uczniom wykładał

W Kursie I-ym ~~Gimnazyalnym~~ ogólnego. ogólnego o Celu Literatury Ogólnem wyrażeniu jéy wdzięku ~~i wszystkich jéy~~ przykładami ~~przykładami~~ wyjaśnieniu ~~wyjaśnieniu~~ Literatury: o nauce ~~stylu~~ stylu Konstruowaniu Krasomowniczéy Zwłaszcza pięknością i nauczaniu z Literatury Rzymskiéy, jéy starożytnościach.

Z rozwagi dowodzących wyładowaniu i nauczaniu przykładami wyjaśnieniu

W Kursie Im: o Epopei czyli wierszu Bohaterskim, o poezyi dramatycznéy w ogólności całéy jéy Obszerności z Literatury rzymskiéy, z Literatury Greckiéy i jéy historyi podług textów nam Gradeckim Uniwersytecie Greckiem używanych. dobrze pamiętnéy i odpowiadaiących. Egzaminu uczniów zrobić ich własnych tak pomiędzy sobą, jako przez ostatnich przełożonych się o wielkiem uspokojeniu Pana Generała, ~~Cesarskiego~~ a nawet Cesarskie przejrzaniu do tego mianu uczniów.

W Kursie II-gim ~~Prawo~~ Prawo przyrodzone prywatne i publiczne, ~~Prawo~~ Prawo Narodów Powszechne i Starożytne. na text używanéy Strassnowskiéy przy pomocy dzieł Bauer i Ceyler. Nauczyciel przebiegnie ~~pierwiej~~ pierwiéj do następnego Kursu Prawa Cywilnego wychodząc przyrodzonego Prawa zwraca jako tekst do tego pierwszego, i w definicyach dawanych ich ~~Prawo~~ Prawo Narodów przyrodzone. Prawo pozytywne tymże samym trybem. Zdaje się Nauczyciel Domowy się sposobem wzniosłym bardziéj Uniwersytetowi właściwym niedaleko się Gradu do przejścia mianowicie ~~Prawa Narodów~~ pierwszy w nieyż Kursu używanych i zbyt niewiadomy nowy koniec jakoby z przeszłego zaposażenia Nauczyciela do niego pewnie. Następnie ~~Prawo~~ Prawo Narodów poznaniem nauk poprzedzających. Prawo dzieje Indyów Egiptu i dalszych państw wschodnich nawet dzieje Grecyi i Rzymu aż do upadku ostatniego pisarstwa na zachodzie. Następnie

celem Nauczyciela był obszerniejszy wykład Historyi Rzymskiey; Grecką na examinie zupełnie sam opuścił.

Historya Kościelna

Historya w podobnym sposobie jak i Prawo wykładaney

Historya Kościelna rozumie się wszystkich S. ed. dziejów wykładaniu podług Bielmayr.

wiedzy lyda od uczniów pojęta [illegible] Zawierającey i wiedzy [illegible] podlega zawsze Zawsze przeto Nauczyciel wtey nauce zwłaszcza Chronologii nigdy wykłada porte historyczna fakta.

Dla tego jak się zdaje iż wiekszy sposob duchowny podziwiz

W Kursie II. II gim podzielił Dzieje Średnich podobnym sposobem co do wykładu jak i w kursie pierwszym, z jednostronnym pozytkiem nie mieli czasu powtorzyć a zatem i do examinu nie podane; bo sama z Prawie przyrodzonem Narodów powtorzenia mowa. Historyi Rzymskiey zwłaszcza z dzieła Elementarnego rozszerzonego Nauczyciela i zdrowiem wszystko wtym przedmiocie do pamięci dzisiejszych. Nauczyciel podał wiadomości historycznych, sam wyraźnie chce się z niemi popisać; godna bez przestannie nadzwyczaj examinowi odpowiedzieć na zadane pytanie. Słowem nie albo bardzo rzadko o postępie uczniów łatwie można Łacińska po gymnazyach a wszczególności Państwa Rzymskiego z Mroka. Tęż samą wielkiey wszystkiey z uwagami ale nie examen.

Spodziewam się wszystkie nie bez pewnej wiadomości że czas a stąd głębsze doświadczenie lepsze wiadomości poprawi

W Kursie Zim czasu Chronologii Politycznej ze Schletzera i Smidta, Prawo Rzymskie wykładaniu po Hainie z Grawina; dawniey uczniowie Humanioris czytając z sobotnich Nauczycielskich. Z tego wszystkiego wypada że Nauczyciel pomimo wielkich zdolności, wielkiego rozpoznania i nadkiey pracy miało na korzyść uczniów wpływu [illegible] z tego do przyczyn [illegible].

Z tych

Języki nauk szerszych tu wykładanych były pierwey języki: Greckiego, Rzymskiego, Niemieckiego, i Francuzkiego. Język Grecki po wszystkich poczytach bardzo dobrze dawany; Humanioris, Grecki [illegible] Jakobsa. Rzymski [illegible] przełożony za

odbiady

Potrzeb pierwszych

odkiedy. Niektórych prawideł grammatycznych, tudzież wyjątków w ścisłem i prawie
tłumaczeniu z języków obcych [tłum.] na ~~ojczysty~~ Polski, i to są do mocne ćwiczenia przepisywali.
Oddział IV. uczony przez niedawno przybyłego z Charkowskiego Uniwersytetu JP.
Jana Stonowskiego. Tu uczniowie wprawiani są do zachowywania
Słowozadu Rossyjskiego wymawianiu i czytaniu. Jest przytem i początek
litteratury, jeżeli opowiadali na pamięć wyjątki z litteratury rossyjskiej
wierszem i prozą. Język Niemiecki ~~prze~~ podobnie na IV. dzielony klassy
we 3. pierwszych uczą się grammatyki, tłumaczą bajki z Giedyke, spo-
sobiące się do odczytania litteratury gdzie przekładają z niemieckiego
języka na tyczące i wzajemnie. ~~Do~~ Uczyliście poezyi Niemieckiej
i dalszych części tego języka ~~[illegible]~~. Nauczyciel z wielką korzyścią
wykłada swój przedmiot, pronuncyacya uczniów dobra, ~~Czytałem~~
Zna gruntownie język polski chociaż wymówić dobrze nie umie. Czytałem na examinie
po polsku ~~po polsku~~ Historyą Wagi którą uczni-
owie po niemiecku ~~po polsku~~ na tablicy pisali — Język
francuski ~~podobnie jak pierwsze~~ których na
poznaniu grammatyki i tłumaczeniu — Nauczy-
ciel nie umiejący języka ~~[illegible]~~ polskiego ~~zadaje pytania po francusku~~ na które ucz-
niowie po polsku odpowiadają. mnogie Deklamo-
wali wiersze —

Rysunki:

Rysunki zaczynają od części głowy, poźniey ry-
sują zupełnie i całe korpusy najzdolniejszych ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ okazano JP. Abdon Brzostowski. Nau-
czyciel podaje nawet prawidła, które przepisy-
wane na Systematyk będą okazani. Jemu przypis-
uiatki wiele warte. —

Klassa wstępna

~~Klassa wstęp~~ Nauczyciel Klassy wstępnej JPan
Jan Szostak uczy początków czytania, pisania, Ka-
techizmu grammatyki ~~[illegible]~~ Arytmetyki i Geografii
z niezmiernie małą korzyścią. Potrzeba koniecznie
zaprowadzić zwyczaj głośnego czytania po polsku na
każdej lekcyi # ze wszystkich nauk Arytmetykę najlepiej # uczniowie
będą pojętni. — (Dodamy się w Wileńskie tego: Uwagi ~~do~~ wszystkich
nauk. Examina podane.

dla tego że uczniowie
źle bardzo czytają

Art 5.-
Ważności Szkoły.

Nauczyciele wszyscy ~~Kasy dobra~~ naprzód bieni po ukończeniu nauki pierwszy raz dosiadczają swoich zdolności. Chociaż po pierwszym roku zadosćuczynienia szkolnym towarzyszących temu trudnościach, niemiłna ścisłe orzędzić o pożytku jaki nadal zapewniać może; jednakże ufność nie bez piękney nadziei należy że szkoła ta Xx: Pijarów na wzór Liceum Krzemienieckiego urządzona, niezmiernie ważnym będzie środkiem podniesienia światła na Białej Rusi; jakoż widoczne zaymuiąca miejsca Nauczycieli po szkołach Narodowych; ponieważ, niemaiąca sposobu udawania się do Uniwersytetu, młodz zakonna, i nawet młodz do jakich kolwiek w kraiu posiadaiących, mogłaby lepiey tam zapisane nauki. Albowiem Xx: Pijarowie oprócz tego że młodz swoią zakonną ziednoczą, gorliwości dobrze edukuią, i wstępnemu pieniędzy nie maią, dotąd Rektor Pijarów dostateczne naukowe pomoce. Położenie nawet prawie środkowe Kościoła ze prowincyach odległych od Wilna, do utrzymania szkoły wygodney i ich wspaniałe oprzyiście.-

Zgromadzenie Szkoły.

1.) Rektor Klasztoru i szkoły Xx: Dominika Lesiniusz. będzie zwyczay trzydziestu wszystkim wewnętrznym Kollegiom a =

2.) Prefekt szkoły i Nauczyciel Historyi Kościelney Xx: Jacek Rumiankowski, wieku lat 41. Brad pamiętnie przestrzegał w szkole Misdawskiey, potem w Zgromadzeniu Xx: Pijarów. W początku Nauczyciela lat 17. w czasie tym lat 11. Dworzy szkoły gorliwy wypełniaiąc swoich obowiązków.-

3.) Nauczyciel Matematyki, Logiki i Mineralogii Xx: Walentyn Lewicki, wieku lat 30. pierwsze prawidła odbywał w Kalwarii a potem w Nieświeżu i w grodzieńskim. Dwukrotnie ~~potem~~ w Collegium Wileńs. Universyt. kończył

= do szkoły mniey należy -

1
=

Nauk Matematyczno-fizycznych, gdzie zaszczycony
Został stopniem Mayistra filozofii. Pełni od lat
6ciu obowiązek Nauczycielski: z pożytkiem, gorli-
wością i doskonałem usposobieniem przedmiot swoy
wykłada. Oprócz tego jest Regentem Seminarium
Nauczycieli obywateli
od uczniów kochany.

4. Nauczyciel Prawa i Historyi Pow. Mayey
Brodzinski, liczy lat 28. Bawi pierwiastkowe nau-
ki w Szkole Xięzy Pijarów potem w Lyce-
um tychże Xięzy Pijarów. W Uniwersytecie Cesar.
Wileńskim chodził na odział Nauk Moralno-Polit. yanych i otrzy-
mał stopień Kandydata OO. PP. i premium.
Pełni obowiązek Nauczyciela lat 3. Wykłada swoy
przedmiot bardzo pracowicie, bez moie przestra-
szenie uczniów, rozwodząc erudycyą i wykład uprzy-
jemnia nad ich pojęcie, nie zawsze z pożytkiem słu-
chaiących bywa.

5.) Nauczyciel Fizyki, Chemii i Historyi
Naturalney Pow. Antoni Wyszkowski
liczy lat 33. Bawi nauki pozostawa-
wszy w Szkole Sabiesznowskiey potem w Lyce-
um tychże Xięzy Pijarów. W Uniwersytecie Cesar.
Wileńskim chodził na odział Matematyczno
Fizyczny i otrzymał stopień Kandydata Fi-
lozofii. W obowiązku Nauczycielskim l. 12.
Przez pracę osłabił siły swoje, a przez to mi-
mo wielkich zdolności i usposobienia, nadal
pożytecznym być niemoże.

6. Nauczyciel Litteratury Łacińskiey, Pol-
skiey i języka Greckiego. liczy lat 30. Pozostaw-
szy nauki odbywał w Szkole Powiatowey
Szczuczyńskiey potem w Lyceum Gro-
dzieńskim. W Uniw. Cesar. Wil. w odziale Nauk Litteratury
i Prawa otrzymał stopnie Kandydata filozofii

i Prawa. Pedni obowiązek Nauczyciela lat 7.
Szczery i gorliwy; Uczniowie znacany nader postęp
tego przedmiotu okazali.—

Wszyscy wyżej wymienieni tu Nauczyciele
wypisanych kurs ów. Następuje Nauczyciele ~~klas~~
~~pierwszej~~; ~~klasy~~ ~~szczegółowej~~ Szkoły Powiatowej

1. ~~IV~~) Nauczyciel Religii i moralney klasy IX: Ignacy Cieszkowski przemiał i kończył naukę w Gymnazyum XX: Pijarów Uczeń lat 20. Nauczycielem roku 5ty. Zdolności nadmiernych.

2. ~~III~~) Nauczyciel ~~Religii i Moralny IX: Ignacy~~ Geografii i Historyi IX: Paweł Subielewicz Klerya. Nabożeństwo brał w Szkołach Szczególnych, ~~potem~~ kończył w Gymnazyum pedni obowiązek Nauczyciela rok. ~~IV~~ Zdolności obiecujących, odkazy do nauki, kochany przez Gymnazyum i kuratora.—

3. ~~II~~.) Nauczyciel Arytmetyki i Geometryi IX: Innocenty Dziedzicki, urzędu lat 25. Przeszedł do szkół w Lanckorone, kończył naukę ~~w szkołach~~ w Gymnazyum. W obowiązku Nauczyciela rok 1. pilny ~~dowcip~~ przedmiot swój dobrze wypełnia.—

4. ~~IV~~) Nauczyciel Gram: Polsko-Łacińskiej pierwiastkowe nauki brał w szkołach ~~Szczególnych~~, potem w Gymnazyum. ~~Kurs~~ Chorąży ~~Ces.~~ Uniwersytecie ~~Lwowskim~~ Uczeń ~~ma~~ na oddział moralny rok 1. Ukończył Nauczyciela rok 4ty Uczeń lat 16.
~~Uczy się arytmetyki z pożytkiem.~~ —

Nauczyciele Języków

1.) Nauczyciel języka Rossyjskiego Jan Iwanowski Uczeń Uniwersytetu Charkowskiego Uczenia ma około lat 30. chodzi ze swoim przedmiotem obeznany; Zadawa ~~lekcyi~~ ~~pisemne~~ uczniom ~~pisemne~~ do moralnych trudności

2.) Nauczyciel Języka Francuzkiego Jan Clemens de Cereville ~~odstawny~~ kapitan Woysk Rossyj-

Przez osobo lat 8ć Jana gramatykalnie języka
francuzki i dużego dobrze wypisadu; zdawda się po
polsku mało umie.

3. Nauczyciel Języka Niemieckiego Jan
Wilhelm ~~Leb~~ Lehleiniger przez osobo lat ten.
Uczelny kursujący swoy ~~przedmiot~~ ~~jego~~ wypisadu.

4.) Nauczyciel Rysunków Senatski Rzeg-
bator Jan ~~Jan~~ Jan Gardwid. —

Opinia szkoły —

Jenne Opowiadania powszechnie mówią, ~~że~~ ~~tu~~
~~tego~~ obywatele mają Opinią o tuszej szkole.
Rzędowcy zapominają Janitor

Opinia szkoły

Z tiernego Zgromadzenia na publiczny examen obywatelstwa, z umuntowania jnie wrazie examinow postrzegli się dawno; wnerie należy o dalszej Opinii tej szkoły z Obywatelstwem — Sperdzić wam się należy zero jak dorast bawiący w szkole. ~~jak~~ ~~nie~~ do zgromadzenia nie zostawił.

Edukacja Fizyczna —

W tej szkole jako i we wszystkich innych mody dajemy przegląd na wychowanie Fizyczne. Dla wzmocnienia sił ciała należałoby po szkołach zaprowadzić ćwiczenia gymnastyczne, o czem i w prawidłowej Polityce mowy nawiązaliśmy — Dwa razy w tygodniu oprócz dni świątecznych t: j: we Wtorek i Czwartek po obiedzie uczniowie mają czas wolny, zbierają się porządnie na obszerny dziedziniec ze 3. stron murami kościoła i Kollegium otoczony gdzie się zabawiają jak: bieganiem grą w piłkę i ubieganiem się do mety. W pięknie dni wiosenne wychodzą ~~z~~ z nauczycielami dwoje na Spacery za miasto, też w niektóre bez-

Podock? (Pijany?)

61

Pan Dozorca Szkoły oney odpowiedzieć na następne zapytania —

1.) Iuska jest liczba ogólna uczniów i szczególna w każdey klassie.

2.) Wielu z tey liczby jest celujących, a wielu otrzymało książki za pogrzanie na lekcyi i miano i nazwiska —

3.) Czy są lub nie Dozorcy domowi, powiedzieć utrzymują uczniow i jacy za biory płacą; czyli z nich którzy na szczególniey ulgę mieć powinni nie uważnione —

4.) Czyli Pan Dozorca lub który z Nauczycieli nie utrzymuje pod swoim dozorem uczniów —

5.) Czyli ćwiczenia religijne przed przepisane godziny odbywane są. —

1.) Ogólna liczba uczniów iest 42. — Szczególna zaś w każdey klassie iako to w Porządkowey 22. w 1ey Powiatowey 13. w 2ey 7.

2.) W klassie Porządkowey 6, z tey liczby otrzymało nadgrody w książkach od P. Wizytatora ze szkolney bibliotheki nagrodzonych, 5 a szczególniey: Karol Bohdanowicz. — Mikołay Sawicki Sawicki Benedykt Tatarczy — Jan Sutkiewicz, Mikołay Repin.

W klassie 1ey Powiatowey celujących 7. z tey liczby otrzymało nadgrody 4 a szczególniey: Maciey Alexandrowicz, Jan Kotyrmi, Franciszek Leszczyński, Jerzy de Kosteni. —

W klassie 2ey powiatowey celujących 4, i mianey 4 odebrali nadgrody a w szczególności: Jerzy Repin, Stanisław Rybinski, Prokopi Mateski, Alexander Onufrcew.

3.) Dozorców domowych niema żadnych którzyby ich zastępowali repetycyami lecz nauczyciele w czasie wolnym od godzin szkolnych zbierają uczniów do klassy i każdy repetuje inny przedmiot, względem zaś porządku domowego nauczyciele i Dozorca dodzili regularnie dwa razy na tydzień do domów uczniów i tam w mieszkaniu ich czynności oglądali stosownie zrobionemu przez siebie postanowieniu w księdze obrad szkolnych pod № 4. 1820 r. Listopada 7 dnia.

4) Dozora miał pod rzeczonym Dozorem trzech uczniów a mianowicie Lermontza jednego — Nauczyciel Szkółczny Żadnego —

5). W czystości ćwiczenia Religijne najściśley i nayexactniey tak przez katolików jakoteż i przez uczniów Greko-Nyyskiego wyznania są spełniane iako to codzień rano w 8mą przepisane, czasy do czytania, Duchowną codziennie czytana Ewangelii S: a wpół do 8mey rano — który potym wszystkim nauczyciel JP: Szkółczny —

6) Od 1go Jnr 1820 r do 1go Julii 1823. Dozorca Zarząd rzeczonej szkółki.

Do Akt

Wiadomość Statystyczna Zjazdowego roku Krwawego 18 22/23 w Szkole Wojewódzkiej W: Piarcin w Powiecie. — r. 1823 Miesiąca Czerwca 30. dnia —

Z jakich przybywali Powiatów — Ilość = 1. —

Z Powiatu Sołtyńskiego = 70. —
——— Lepelańskiego = 35. —
——— Daciśnieńskiego = 16. —
——— Druskieńskiego = 11. —
——— Siebieżańskiego = 5. —
——— Dyneburgskiego = 4. —
——— Rzeżyckiego = 3. —
——— Newelskiego = 2. —
——— Lucyńskiego = 2. —
——— Rowieńskiego = 1. —
——— Mohylewskiego = 2. —
——— Krzemieńieckiego = 1. —
——— Witebskiego = 1. —
——— Borysowskiego = 1. —
——— ~~Dynaburgskiego = 1.~~
——— Mścisławskiego = 1. —
——— Orszańskiego = 1.
——— Kopysińskiego = 1.
——— ~~Mohylewskiego = 1.~~
——— Nowogrodzkiego = 1.

Gub" = 160. —

Z jakiego Stanu — Stanu 2. —

Szlachty. —	Mieszczan. —	Stóg Cerkiewnych. —	Kmiotków —
151. —	6. —	2. —	1. —

Wakcyna Stu 3. —

Naturalna. —	Szczepiona. —	Niedoszczepiona. —
109. —	38. —	1. —

L. jakich Szkół przybywali. — N° 4. —

Ze Szkoły Wszawskiey	= 24. —	
——— Zakrzewskiey	= 15. —	
——— Potworowskiey	= 13. —	
——— Lusieckiey	= 11. —	
——— Potworowskiey	= 9. —	
——— Berezweckiey	= 5. —	
——— Chrzanowskiey	= 3. —	Ogół =
——— Potworowskiey	= 3. —	= 93. —
——— Wiązowskiey	= 2. —	
——— Grodziskiey	= 2. —	
——— Krasnawskiey	= 2. —	
——— Dąbrowskiey	= 1. —	
——— Tarczyńskiey	= 1. —	
——— Mińskawskiey	= 1. —	
——— Szym: Milenskiey	= 1. —	

Reszta do dopełnienia liczby 160. będzie w teraźniejszym roku szkolnym przybyła. —

Widomość o Szkołach okręgu Szkoły Głównej Warszawskiey za Rok 1823. w Miesiącu Sierpniu.

Archiwum Wileńskie. 63

Połock

Opisanie Szkoły Powiatowey i Parafialney w Mieście Połocku przez Zgromadzenie Akademickie utrzymowaney

II

Roku 1820. Miesiąca Czerwca 29. dnia przystąpiono do Wizyty Szkoły Powiatowey do której należą wchodzi i Parafialna Kościoła Farnego Monarszego przez Zgromadzenie Akademickie utrzymowany. Czas trwania Wizyty, i jey przedmioty opisane są w Akcie Wizyty którego kopią przydaczam s: Pan Annex Lit: A. s: Dalsze zaszłości tam opuszczane tu następują.

III

Historya Szkoły.

Z podanej mi wiadomości o Szkole Powiatowey Połockiey, przy Akademickim w tey Szkole dzieią pod bytnem Kuratorem Nieodzownem ~~Szkoły Parafialnej~~ s: Pan Annex Lit: A. s: ~~Szkoły Powiatowey Połockiey~~ dzieią się ~~Stąd zaczęcie~~ Potym ~~Parafialna~~ się po przeniesieniu Gubernii z Połocka do Witebska ~~w 1802~~ Szkoła Główna Narodowe przed tem tu istniejąca na mocy przedpisania Cesarskiego Imperatorskiego Uniwersytetu w 1820. Miesiąca Stycznia 1 Dnia ~~w 1802 Miesiąca Sierpnia~~ nastałego. Zamieniła się na Powiatową Akademicką Szkołę, ma Rektora, zatoż jeden mey Szkoły Parafialney i Kapellana Grecko-rossyyskiego przy Cerkwi. Szczegółowe opisania Szkoły Połockiey Powiatowey o Szkole mowiący Lit: B. s: Pisarz tamże będący umyślnem.

IIII

Fundusz Szkoły.

~~Fundusz Szkoły składaią z następujących:~~

~~1) Dochodu mieyskiego płacy wynosi 1000~~ Szkoła Powiatowa Połocka pobiera corocznie z Dumy Mieyskiey Połockiey na pensye Nauczycielom rub: asygn: 4170. i na rozchody zwyczayne 330. Oprócz tego z Gymnazyum Witebskiego na pensye Nauczycielskie 510. Z Kassy Gubernialney ~~Dochodu Summy~~ 1830 rubli asygn: Z Kassy Powiatowey Dzisieyszey Szkoły pobiera ~~rubli~~ 350. Nauczyciel klassy I. 275 ~~rub~~ Nauczyciel klassy II. 275. Nauczyciel Grecko-rossyyskiego Katechizmu 40. ~~rub~~ Rzymsko-katolickiego 40 ~~rubli~~ ~~Kapellan~~ Lutherskiego dla Nauczyciela Języków ~~przeznaczenia pobiera~~ 80. rub. asy.

postawiono

lecz Rząd Cesarskiego Wileńskiego Uniwersytetu ~~wileńskiego~~

przy otworzeniu Powiatowey Szkoły tey pensyi nienaruszył —
Szkoła Parafialna utrzymuje się z 500 rubl. ass. z tych 250 przeznaczono na ~~pensyą~~ opłatę Nauczy[ciela]
~~Utrzymanie Szkoły Parafialney przeznaczonym~~

całoroczny
~~jest 500. rub. ass. z tych 250. dla Nauczyciela~~ a

250. na wydatki. — ~~Szkoła 1821~~ Dozorca Szko-

ły podwoyną pobiera pensyą. jest bowiem oraz

Nauczycielem klassy III. Oprócz tey wyrażoney

sumy Szkoła żadnych innych przychodów niema, w ro-

ku 1821 za wolą Cesar. Wil. Uniw. przysłano

~~na naprawę~~ z Gymn: Wileńskiego na poprawę zła-

manego dachu na Szkole rubli ass: 200. —

Biedny Stan Nauczycieli zasługuje na szczególnieyszą

niewiele stanowi i stołe
trzy uwagę Uniwersytetu: stara się ~~utrzymać~~ [illegible]

aby jakikolwiek wygodniey ~~utrzymać~~ żyć bez i to

dla ubóstwa mieszkańców ~~niezawsze~~ się udaje —

utrzymywani
~~utrzymaniem~~ JP. Dozorca Szkoły ~~[illegible]~~ [illegible] 3.

i Nauczyciel Szkoły ~~Parafialney~~ [illegible]

IV.

Pomieszczenie Szkoły ~~[illegible]~~ przy poczynaniu [illegible] Kandydacie Gubernii wystawione (

Szkoła Połocka ma trzy murowane o ~~dwóch~~ piętrach jeden większy a dwa mnieysze domy ze skarbu na ten cel ~~prze~~

leżące
~~[illegible]~~ : ~~[illegible]~~ z prawey strony kościoła pojezuic-

kiego przystawiono ~~[illegible]~~. W większym mieści się Szkoła

drugi
Powiatowa i Dozorca ~~[illegible]~~ i Nauczyciel ~~[illegible]~~ wyga-

dnie, w jednym mnieyszym Szkoła Parafialna ze swo-

opuszczony
im Nauczycielem, trzeci dom zrujnowany pustkami

stoi i codzień większemu upadkowi podlega. Wszystkie

wspomniane budowy do własności Szkolney należą

~~koniecznej i prędkiej~~ potrzebują reparacyi. W ty-

m celu r. 1821. zrobiono kosztorys wydatków 9000

i do Gymnazyum wileńskiego przesłano.
Rubli assyg. wynoszący, który ile mi się zdaje

i jaki koszt będzie rok ostatni sprawozdania niewiadomo.

Ile tego nad tey domami zostanie, ~~[illegible]~~ wyprada.

oń
~~Szczęśliwie~~ jest zbyteczny. Na wypełnienie rowów około

domów szkolnych, poprawienie dachu i fundamentów położo-
no rubli 142. Ta fabryka jest niezbędnie potrzebna,
wystrzegać należy zakładanych już przy naprawie rozwalonej
ściany murowanej i rowu r. 7. — ~~Dom pusty~~ potrzebuje
tylko pokrycia aby ściany niegdyś dalszego przetrwa-
nia ~~pop~~ tak aby już stąd zdatnym ~~do mieszkania~~ nie widzę potrzeby, koszt
w tym stanie szkoły byłby nieużytecznym; ~~albowiem ze~~ gdyż ~~szkoła~~
~~szkoła mniejsza~~ było 3. Nauczyciel ~~[...]~~ i 3 klassy
ci nadto się wygodnie we 2. domkach mieści; ~~mają~~
mieszkania ~~[...]~~ nauczyciele nawet więcej obszer-
ne i we wszystkie ~~[...]~~ potrzeby gospodarskie opatrzone.
Ogółem zaś reparacyi wspomnionego domu wynosi podobny ~~podana~~ 3 mieścy 1042. ruble
~~329 kop 95. dał zaś sam z materyałem~~ potrzebnemi ~~rub. as.~~
~~329. k. 50. [...] [...]~~
Dom o Aptece podwójny w którym się mieści Naucy-
ciel Szkoły Parafialnej i sama szkoła ci nadto wygod-
ny i dostateczny — Reparacya ~~jego~~ całkowita położo-
na na ściennie 2759 r. as. 30. [...] jest [...]
nadto ~~jest~~ przerobionych, stare ~~[...]~~ okowy, szkło
i dalsze materyały za nie [...], a zatem z tej
summy ieszcze zdaje się rub. as. 959. kop 30.
potrzebnie ~~[...]~~ — Do tych dwóch domów sprzęty
gospodarskie wyceniono na rub. as. 388. bez ad-
jeden dom tylko reperowany będzie to i podwójny dozyo
gospodarskie budowle jako stajnia i [...] zaś ady wyc-
nosze r. 581. kop. 20.

Dom Urzędowy ~~w~~ gdzie Szkoła Powiatowa, miesz-
kania Dozorcy i Nauczyciele: ~~wszystkie [...] wygody~~ pomieszczenia wszystkiego wygodne
obudowanie ~~[...]~~ dachu nowego, ~~[...]~~ przestawienie
niektórych pieców, i zrobienie ~~[...]~~ [...] domu [...]
dubeltowych i oprócz tych które już są zrobione wy-
tachowanie wszystkie rubli asyg 1120. kop. 10. Co
istotnie około 1000. rub. as. kosztować może

i ta jedna tylko reparacya jest konieczną, dalsze mniey ważne. – Naprzeciwko teraźnieyszego pokoju nie ~~dały~~ dale zaleciłem i tem podobnie wyceniono r. as. 100. na ~~...~~ wyrestaurowanie upadłego murowanego parkanu r. as. 110. –

Stan kassy i szczegóły zwięzły wydatków dostateczne przy pierwszej wizyty opisałem – Pozostałości znalazłem rubli ass. 223. kop. 25 – ~~Zanotuję dziś~~

Xięgi porządkowe patrz

X

Biblioteka szkoły Powiatowey Połockiey (2594 xiąg ...) przed kilku laty połączoną ~~była~~ do Gymnazyum Mohylowskiego. ~~...~~ Dozorca szkoły ~~Rezner~~ który był w r. 1821 Wizytatorem aby zaleciłem W. Dyrektorowi Mohylewskiemu o ich zwrócenie. Mówił o tem W. ~~Wizytator~~ Rezner z Panem Mohylewskim ~~...~~ i miał od niego otrzymał ~~...~~ ustną obietnicę, lecz ta dotąd została nieważną. – Z tego powodu pisałem do W. ~~Mohylewskiego~~ ~~do~~ Dyrektora Gymnazyum Witebskiego prosząc za niego starannie ~~...~~ zwrócenie teyże do własności Szkoły powiatowey połockiey należącej a jakie odebrałem ~~...~~ odpowiedź wolumenu pod lit. – łożyłem. Znalazłem między xięgami elementarnemi od głównego Szkół Rządu przysyłanemi xiążkę pod tytułem О Должностях Человека и Гражданина ~~...~~ przez władze oświecenia zabronioną, opieczętowawszy ją przesłałem ją W. Dyrektorowi Guberni Witebskiey Mohylewskiemu ~~żądając aby po wszystkich szkołach sobie podwładnych ... aż odesłania jest jeśliby gdzie znajdują~~ ~~aby po wszystkich~~ naukowych Zakładach ~~z woli Rządu~~

V. –

Obliczenie kassy –

VIII.

Xięgi porządkowe –

VII.

Pomoce Naukowe Połockiey przez W. Reznera

Napisałem do P. Dozorcy ... bez ... rzeczy –

O Dolżnościach człowieka i obywatela zatrzymałem, pisałem do Dyrektora i odpowiedź przysłałem

(zostawiłem na miejscu a do P. Mohyl: posłałem pismo

Transcript Drugie

przysłanej

#/: patrz Annex Lit. /:

osobnem piśmie sub No. 39. pod dniem 5. Lipca, aby po
wszystkich nadsadach uwiadomiony, sobie podwstaw-
nych zdanie swoie wyraził, które mijiąc niecierpliwego dnia a po wszelkich
Zabiegach * Drugą podobnie przysłał Dyrektorowi Dworu Jego Mci Kultwiciowi. Bardzo nieodstatecznym
zbiór porcelan zwłaszcza naczyń do doświadczeń fizycznych, Ma-
chin Elektrycznych przez samego Dworu Jego Mci zrobionych, Ż.
Butelki Leydejskie i innych miejscach potrzebnych przyborów
dla Szkoły przez rozmaite osoby sprowadzonych. Do ćwiczeń
pierwszych wszelkie mają dane i zdolne. Leczyć owe
opisanie wszystkich przyborów naznaczonych znajdujących się
we wspomnionem piśmie na wiadomość, czyli
powiatowej. Podczaszy i przy niej Parafialnej Xiędzy
Kolatorów patrz wspra Annex Lett. J.

W szkoły pisanie przystępuie dzieci mieszczan
mierzają przy kościele Świętej Trudno zatem oczekiwać wielkiej
liczby mających jednego kosztowni mogło. Chcąc te dzieci
ich [illegible] dla nauk dla tych Dla ubóstwa pisanie przy tej szkole
Dozór ich dzieci, bez tego Biedaszczęsnej zwykłej Dla
zwłaszcza Szkoły i Nauczyciela jakie w czasie wolnym od lekcyi
zbierają pisanie do Klassy i każdy repetuje na swoy przed-
miot. Co do nich do [illegible] potrzebnych przyborów
pierwszych dowiedzieć, iżby było potrzebną staranie: dwa razy
[illegible] na tydzień [illegible] porządek Dworu i Nauczyciela
zwierzchności pisania pisanie i tam we wszelkie
ich czynności wglądają.

Instrukcya.

Liczba
obiecuje, [illegible], nauk, [illegible], Księgi
Elementarne do ich wydadzą pisywania, [illegible] ogło-
dzi [illegible] Rotmistrzostwa porządek. Za tylko

VI

idzie

Pomieszczenie pisarzów

Zachodzi to zniewa w kotey ostatniey na grammatyce
polskiey Szkoley, prawie nie dawano
baczenia, w Szkole Powiatowey prodzey uczo
ne jey z Kopernyzmem za obszerney rozpisy
ney wszechsadz nauczyc sie w szkolney
Tuitionis Dla zrobienia examinu gdyż za-
rem się odbywaią examen Publiczny: W. Lustratorskie
bardzo było rzeczą o Konsystorzu tu tam-
tu dla nieznajomości okolicznych person
i tamtego miasta przynosi, i czyni przeszkodę
odpowiednie zwiezaniu. W szkole
rozumiem że Szkoła powiatowa prodzey przy
Szkole XX. Pijarow zdaiący bycz obszerna: nie
potrzebuie wtym miescu skarb ubogiego, po-
gdyby się przytrafiney przeniesc do powiatu gdzie
żadney szkoły Szkoły; parafialny tylko zostawie-
Dy natenczas, a domowy szkolowe do publicznej
przedaż Lustracyi, ktorych wprowadzenie się
inaczey niemoże, czynnego zawdaie-
gaiąc. + Obszerniey o tym pisałem do Rzepp: delim. przed-
ostatn. Bliżey Nauczyciele (patrz odwrotnie) —

VI

Szkoła powiatowa Połocka

Roku 1823 Czerwca 29 dnia przybyłem na wizytę Szkoły powiatowej Połockiej, otrzymywania z Kassy Skarbu. Wizytę tę wypełniłem za pozwoleniem Dozoru szkoły tej, na którym znajdowali się: 1) nauczyciel klasy drugiej, J. P. Andrzej Dorofiejewicz, 2) nauczyciel klasy pierwszej, Katechizmu Rzymsko-Katolickiego, Kollegium registrator J. P. Maciej Sokołowski, 3) nauczyciel Arytmetyki parafialnej J. P. Piotr Leonowicz, 4) nauczyciel Katechizmu Grecko-Rossyjskiego J. X. Teodor Hołubowski. Przedmioty te wyrażone w akcie wizyty, którego kopię przydaję do Annexie pod literą (—) / 1820

Po przeniesieniu gubernii z Połocka do Witebska szkoła ta główna nadadowa zamieniła się na powiatową Akademicką na mocy przedzienia Uniwersytetu Korelickiego 5 Września 1820 roku № 3152. Szkoła ta utrzymuje się z summy 510 rub. pobieranej z czynszowych kamienic Połockiej, i w roku 1830 i 1850 r. z Dwinyuńskiej Połockiej, a w roku 1850 z summy wydobywającej z kapitału na budowę domu dla szkoły 350 rub. nauczyciel klasy pierwszej 275 rub. nauczyciel greko rossyjskiego Katechizmu 40 rub. Na rozmaite potrzeby szkoły 350 r. Dla nauczyciela arytmetyki 80 r. ale Uniwersytet tej summy nie wypuszcza z budżetu. Dozór szkoły będzie nauczycielem drugiej klassy pobierać dwie pensye.

Historya szkoły.

Dozór

Nauczyciele —

1.) Do szkoły tej i klasy: klasy 2. należy Jan Antoni Dworzeniec — ur. dnia 17. Października w Gym. Dalicz. 12. Dopiero Kwietnia 1. r. wstąpił z świadectwem Klasy 2. Gimnazjum Kalwaryjskiego do Klasy Parafialnej przy Kościele Parafialnym Kalwaryjskim. Pod dniem 30. Września 1. r. otrzymał świadectwo z Klasy 2. Gimnazjum Kalwaryjskiego. Szkoły na dniu — Edukacji bożej dopełnił i porządnie uczęszczał lat 11. —

2.) Nauczyciel lat 1. Kolegium Regestrator. Jan Sokołowski liczy lat 37. — Nauki odbywał w Szkołach u XX Jezuitów, i w Gimnazjum Kalwaryjskim. Szkołę obowiązującą Nauczyciela lat 11. — Klasy dano — lat 7 — w Szkole Parafialnej Kalwaryjskiej — Dopełnił czasu — lat 47 (Sobiesky, ed. nieżyjący)

3.) Nauczyciel Języka Paraf. Gł. Piotr Lewkowicz Radzywiłł urodził się w Jeziorach w Dźwinskiem, a Edukacyą swoją ukończył egzamen w Kalwaryjskim Gymnazyum Kalwaryjskiem - szkołę obowiązującą Nauczyciela lat 11. — Szkołę tę dopełnił czasu nauczania uprzejmie —

4.) Nauczyciel Religii Grec. Ruskiego Gł. Ks. Teodor Sobo Hołodkowski Szkołę obowiązującą Nauczyciela przy Kalwaryjskiej Szkole lat 13. — Szkołę tę dopełnił przez (przysyłają się gdzy od siebie w Annexach pod Lit. —)

— Szkołę niniejszą obowiązującą Gł. Dr. Adolf Dworzeniec dopełnił czasu odebrał.

1 wrzeto — złt 8 g 10

nasz stoł

za dwa bil

za 4 kwarty piwa — — —

za kwarta śmietanki — — — 20

za dwie Bułki do kawy — — — 5'

5' dwie Bułki — — — 5'

za 4 kwarty piwa — — 28

nasze stołowe — — złt 1 20

Akt Wizyty Generalney Szkoły Powiatowey Rossieńskiey
w Kiesie Powiatowem tamże nastąpiony edytuiący —

Roku 1823. Miesiąca Czerwca 29. dnia wizytowałem
Szkołę Powiatową Rossieńską publicznie w obecności Xięży
Dziekana Proboszcza i Nauczycieli a mianowicie:

1.) Xiędza Antoni Dorowskiego Dozorcę Szkoły i Nauczyciela klassy Iszey —

2.) Pana Moiżesza Rozdworskiego Nauczyciela klassy IIgiey i Katechizmu Religii Katolickiey — Kollegium Registratora —

3.) Pana Piotr Lewkowicza Nauczyciela Szkoły Parafialney —

4.) Xiędza Teodor Rotkiewicza Nauczyciela Katechizmu Religii Grecko Rossyiskiey —

Z tych Uczniów Szkoły Powiatowey Rossieńskiey Klassy Iszey przytomnych było 12. Klassy IIgiey 8. Klassy IIIciey 6. Razem 26.

Z godziny Iszey przystąpiłem do examinu przez Xięży Dziekana Proboszcza i Katechizmu Nauczyciela Religii Grecko Rossyiskiey — Examinowani byli z Katechizmu Prawa Chrześciańskiego: o Wierze Chrześciańskiey, o Nadziei Chrześciańskiey, o Miłości Chrześciańskiey. Potym z Historyi Starego Testamentu: o Stworzeniu Świata i Pierwszych Ludziach, o Potopie i Patryarchach. Z Nauki Moralney: o Wzaiemnych obowiązkach rodziców względem dzieci, dzieci względem Nauczycieli i Starszych osób. Z Arytmetyki: o Liczbach pełnych, o Numeracyi i Dodawaniu.

Z Imionami tych Uczniów którzy Examin odbywali, Wizytatorowi podanemi, Examinowani byli w następuiący sposób:

Z Katechizmu Prawa Chrześciańskiego Uczniowie Klassy Iszey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIgiey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIIciey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski.

Z Historyi Starego Testamentu Uczniowie Klassy Iszey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIgiey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIIciey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski.

Z Nauki Moralney Uczniowie Klassy Iszey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIgiey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIIciey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski.

Z Arytmetyki Uczniowie Klassy Iszey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIgiey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIIciey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski.

Z Katechizmu Prawa Chrześciańskiego Uczniowie Klassy Iszey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIgiey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIIciey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski.

Z Historyi Starego Testamentu Uczniowie Klassy Iszey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIgiey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIIciey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski.

Z Nauki Moralney Uczniowie Klassy Iszey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIgiey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIIciey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski.

Z Arytmetyki Uczniowie Klassy Iszey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIgiey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIIciey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski.

Z Katechizmu Prawa Chrześciańskiego Uczniowie Klassy Iszey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIgiey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIIciey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski.

Z Historyi Starego Testamentu Uczniowie Klassy Iszey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIgiey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIIciey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski.

Z Nauki Moralney Uczniowie Klassy Iszey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIgiey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIIciey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski.

Z Arytmetyki Uczniowie Klassy Iszey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIgiey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz. Uczniowie Klassy IIIciey: Jan Dorowski, Jan Rozdworski, Jan Lewkowicz, Jan Rotkiewicz, Jan Dorowski, Jan Rozdworski.

Kamieńskiego 3

Oprócz Nauki matematyki, zbawczej po polsku inne przykładane
będą wszystkim pożytku —

Kolegium niemieckie klasyki Nauki Starożytnej czy-
nić będzie: a Gramatyki rosyjskiej: o podziale i wymawia-
niu liter, Słów, części mowy, odmiennych i niedmiennych — a Gram-
matyki polskiej — Łacińskiej Kopertyńskiego: o wymawianiu Łaci-
ny na wzór polskiego, ~~czyli zatrzeba~~, o ilości części mowy
odmiennych i niedmiennych, o formach czasowania i przypadko-
wania imion rzeczownych i przymiotnych tak polskich jako też
Łacińskich. — a Gramatyki Łacińskiej na polski język zawiera-
jącym gramatykę mniejszą Starożytnego M: Lomonda — a Arytme-
tyki: o Liczbach pierwszych działaniach na liczbach jedno i wielo-
rzędnych Z dołączeniem do prawideł Nauczycielskich Reszty pożytek
Klasy 2giej Gramatyki rosyjskiej dalszy jej ciąg i ukoń-
czenie — a Gramatyki polskiej Łacińskiej: o składzie nad prawidłami języka
orodzaju imion, przypadkowaniu i czasowaniu
imion polskich i Łacińskich, stosownie i pierwiastkowi obu języków.
Gramatyki Łacińskiej na rosyjski język dalszy ciąg Historyi
Ley i wypisy Łacińskie przetłumaczone. Nadto ćwi-
czenia domowe ~~Łacińskie~~ z polskiego na Łacińskie oraz Łacińskie
klasycznych wybierane — i wreszcie wskazanego wiersza po rosyjsku
pisanego czytanie — a Arytmetyki o Liczbach działaniach nad
temi zwyczajnych i dziesiętnych, opowiadaniem ich do kwadra-
tu i sześcianu i wyciąganiu pierwiastków, oraz tamże
i proporcyach arytmetycznej i geometrycznej z ich zasto-
sowaniem do reguły trzech prostej wszelkiego rodzaju. —
a Geometryi Płaszczyzn elementarnej i praktycznej, stosownie do wymagań
wiadomości w rozmaitych przypadkach do rzeczy. Uczniowie tej
klasy mieli zadawane przez Pana Nauczyciela za ćwiczenie
domowe ~~zadania~~ na miarę [illegible] pisemne [illegible]
Arytmetyczne które wykładane i wspólnie przerabiane do osob-

wych uprzężowych dziesiętnych: 2 tarcze 2 drogi, nadbudowania byli dwóch ich jeźdźców przy tym uprzęży. 2 plan 2 natury zdjęty przez ich zrobiony ołtarzyk — 2 Fizyki ogólnych własności ciał, o równowadze ciał stałych i płynnych, o powietrze odwiązce, o pompach, o świetle, o cieple, o Elektryczności i Magnetyzmie 2 Geografii Matematycznej: o kształcie ziemi, o porach roku, o równiku, południku, biegunach, równoleżnikach, sferach, podwódnikach, 2 rzeźbieniu globusa do rozmaitych zajęć nad mianowicie: ele wymalowaniu ekwatora i południka i południa i Geografii ogólnej dawnego miejsca i równiny czasu — 2 Geografii Szczegółowej: o 5 częściach świata 2 opisaniu na nauczyciela miast stołecznych, oraz znamienitych mórz i gór i rzek a powszechnych własności 2 rozpisaniem — 2 Historyi Polski: o dawnych narodach Słowiańskich, o panowaniu rurzyka aż do napadnięcia Tatarów na to państwo aż do pewnego Zygmunta —

ff Oprócz tego na wyrażony przeniżej sposób odbyło się ćwiczenia kaligraficzne, oraz ćwiczenia kaligraficzne i topograficzne z dzieci —

Egzamen trwał do godziny 6tej. Porządek zadawania czytał Nauczyciel i poparzył i potrzebie poprawiał. Na tym egzaminie wszelkie prawidłowy zbiegły uczniów 22, celującemi okazali się Bohdanowicz Karol,
Iwanchiewicz Mikołay
Tatarów Benedykt.
Suchiewicz Jan.
Repin Mikołay. Ci otrzymali w nagrodę Xięgi zręcznie wiersztowane, ci zasługi na pochwałę w 1. Powiatowej Szkoły ogólnej 13. celujących było 7. a mianowicie ... ci otrzymali xięgi,

Do niej:

Przy odpowiedziach na zadawane pytania okazywało się odpowiadanie nauczyciela dobrzejszej.

Nauczyciel w podawaniu przez się wyżej wzmiankowanych przedmiotów trzymał się z niższych elementarnych do wyższych. Dzieci zadawane pytania rozpisywały —

Liczba uczniów.

Z tych ... Co obec publicznéj dostali od Wizytatora nagrody w książkach

~~i też zostawiło na postawach ... do~~

Znajdowało się uczniów w szkole Powiatowej

w I [redacted] = 13.

— II = 7.

w Parafialnéy 22.

Ogół — 112 — Z tey liczby celuje gremi dwa-

zali się: w szkole Parafialnéy Bohdanowicz Kazi-

mierz Mikołay, Tatkow Benedykt. Serbi-

now Jan. Rejpin Mikołay, w szkole Powiatowéy

z klasy I.= Alexandrowicz Maciéy, Hołyński Jan, Leszczyński

Franciszek, Kostecki Gabryel z kl. II. Jeny Rejpin Rybiń-

ski Stanisław, Kostecki Prokopius; oprócz tych Alexander,

zasłużyli na pochwałę ze szkoły Parafialnéy Krzyżki Jan

Tachonitsch Daniel, Alexandrowicz Justyn. z kl. I. Ulasza-

nowicz Eliasz, Furs Franci-

szek Ermakowicz Cyprjan

[illegible]

Rozmowy osobiste prowadzone z Dozorcą Szkoły dały mi poznać cały stan szkoły ze względu na metod wykładu nauk, ze względu na-iey położenie mieyscowe, ~~...~~ pomieszczeni pomoce naukowe, sposob odbywania nabożeństwa, i dozor domowy; z tych rozmów, z wiadomości osobney o stanie szkoły podaney przekonałem się. wprzód iż punkt odpowiedź 5). ~~...~~ powtórzę iż lubo Dozorców dopełnienia p. 3. i 4.—

Xięgi porządkowe przez JP. Dozorcy Szkoły utrzymywane są następujące:

X

1). Xięga aktów wizyt od r. 1814.

2). Xięga przepisów i zaleceń Wizytatorskich od r. 1810—

3). Xięga zapisu uczniów przychodzących i ubywających ze szkoły: pod tytułem Общая Книга въ коей записываются ученики приходящіе въ полоцкое Народное Училище съ 1819 года Августа 1. дня Заведена же 1820. года 1. Генваря а съ 1 Сентября 1820 года принимаются приходящіе ученики и записываются по Поветовому училищу съ 7 же Октября по Предписанію тогожъ Университета подъ № 4089 принимаются и записываются по приходскому при немъ классу. Zapisuią równiey liczbę bieżącą, Imiona i nazwiska, lata czas weyścia, imię i stan rodziców, Gubernii i powiatu; czas oddalenia się: od r. 1820. jest uczniów zapisanych 187.—

4). Xięga obrad domowych Dozorcy i Nauczycieli. od r. 1820 (przy otworzeniu szkoły powiatowey.— Od ostatniey wizyty 24. Czerwca 1821. ~~...~~ roku;—dozo- poczęcia szkół w ciągu 6cie było sessyi ~~...~~ to miesiące po roku lub kilka odbywanych—14, od Augusta 1822 roku do dnia 28. Junii—12—Przedmiotem były sessyi były. publiczne examina, wizytatorskie, spowiedź, rekollekcye, promocye, wizyta zalecenia z Uniwersytetu i Gymnazyum

Od tamtey do teraz daty odbyło się sessyi 14.

dozoru
[illegible] naruszeniu cenzorów dla [illegible] winnych wyp[illegible]
zowaniu ze szkoły, o wprowadzeniu Władzowskiego do-
zoru nauki Ameryki[illegible]ny grecko-rozyjskiego wyznania,
zabronieniu ksiąg cielesnych, opodawaniu wiadomości nieży-
nych i potrzebnych oraz[illegible] przez nauczycieli: rozbieraniu
Starszy Nauczycielów nadzorcze Dekrety szczy i nauczyciel
nie podpisali tylko dozoru szkoły i Księdza Władzowskiego
oczyste z wyjątkowy szkoły ogrodu aby pilnowano i nikt
mu nie było wydawano, oraz[illegible] uczniów uiszczania
żołtego 20% procentu z pieniędzy za[illegible] ksiąg głównego szkoły
Kijowa. Księga i po polsku i porządku zapisywana

5), Księga ofiar nr. 6820 z pierwszego [illegible] wpisano ofiar za pieniądze 403 r. as, kop. [illegible] rozexpensowano na[illegible] edukacyjne z przyczyn mam, na stolicę [illegible] z Dzimeni do tego służą mi narzędziami, [illegible], astrolabium, i inne miejsce narzędzia z tych pieniędzy wydał Dyrektor wedle [illegible] przyrzenia r. ass. 337 kop. 70.

6), Księga przychodów i rozchodów na rok. 1823.

7), Księga do zapisywania [illegible] nauczycieli, i miejscowego jej obliczania — z której pokazuje się iż [illegible] w rozchodzie r. as. 208 kop 34 [illegible] na skrypcy —

8), Rejestr ksiąg pozostałych przy Gabinecie z odesłanych do Gymn. Witebskiego. Zmarły [illegible] dnia 28. [illegible] 129. — [illegible] nie wstąpi roku nie [illegible] było.

9), Spis naczyń, sprzętów i narzędzi do pomiarowych; — [illegible] r. 1821. [illegible] [illegible] przybyło narzędzi matem. i fizycznych sta-

mem i pracą JP. Dozorcze nad Summy rozmaitych wydanych 17.—

10). Książka zawierająca Spis Bibliotheki i sprzętów, stara podarta mianowa podpisana przez Rudomina roz. 1815—

Wszystkie takowe rzeczy ~~przeglądnęły~~ przez JP. Dozorcy zostały ustanowione przyjmowy zachowaniem.—

Z przyjęciu tego przychodów i rozchodów polecano się:

1mo

Wiadomość Statystyczna o Szkole Powiatowey Połockiey od roku 1820: 1822.
21

Przed tem była ta Szkoła Parafialna, i żadnych Ksiąg porządkowych nie istnieje: wroku 1820. otworzono Szkołę Powiatową, od tego czasu zaprowadzono księgi porządkowe.—

№ 1. Z jakich Powiatów przybywali uczniowie od roku 1820: 1822.
21 23

r. 1820.

Z Powiatu Połockiego = 71.
——— Lepelskiego = 2.
——— Horodeńskiego = 1.
——— Borysowskiego = 1.
——— Janutzkiego = 1.
——— Smoleńskiego = 1.
——— Dyneburgskiego = 1.
——— Twerskiego = 1.
——— Mutaiskiego = 1.
——— Ekaterynosławskiego = 1
Ogół = 81.

r. 1821.

Z Powiatu Połockiego = 55.
——— Drysieńskiego = 4.
——— Lepelskiego = 2.
— Newelskiego = 2.
— Mohylewskiego = 1.
— Twerskiego = 1.
— Horodeńskiego = 1.
— Drisieńskiego = 1.
— Borysowskiego = 1.
Ogół = 68.

r. 1822.

Z Powiatu Połockiego = 36.
——— Horodeńskiego = 1.
——— Lucinskiego = 1.
——— Peremyślskiego = 1.
Ogół = 39.

Liczba ogólna przybyłey młodzi do Szkoły Powiatowey Połockiey wprzeciągu 3ch lat szkolnych opisanych wynosi = 188. Ta wszystkie przychodzące i odchodzące uczniów zapisywano tylko raz w przychodach.—

Nie zapisywano z jakich Stanów przybywali uczniowie. Ponieważ od Pana Dozorcy Szkoły dowiedzieć nayprędzey przybywających było ze Szkoły expedycyiney przed tem pod Opieką Ks. Jezuitów.

Stan uczenia № 2.

Szlachta.	Duch. Officer.	Duch.	Mieszczanie	Rolnicy	Żołnierze	Przezwiska.
			r. 1820.			
35.	7	1.	1.	20.	9.	8. — " —
			r. 1821			
37.	2.	1.	1.	19.	3.	4. 1.
			r. 1822.			

O wszystkiem mey lub nie Oyce wiadomości niemam. –

W przeciągu 3ech lat zmotnieli pobyło ucznio ze Sprzedziewami = 5. bo taxa = 24. –

Podpisuie Ekonomia Akademicka Wydziałowa

Radziejow – Dn. 15 93. Maia Zuzanna Zo. Mais

Wiadomość Statystyczna o Szkole Powiatowej Sprzedaży

r. 1823. Dnia 30. Czerwca zrobiona.

Nro 1. Z jakich Powiatów przybywali uczniowie? — W roku 1820. od tego bieżącego roku zapisywanych do szkoły Powiatowej przybywających uczniów zapisywano porządnie - przed tem bydź te zdania Parafialnemi księgi porządnie wszystkich nieutrzymywano.

Rok 1821/22.

Z Powiatu Sprzedaży = 56.. = 85.
— Lipelskiego = 1.1. = 2
— Drzycińskiego = 1.2.1. = 4
— Mohylewskiego = 1. — = 1
— Sprzedaży = 1. — = 1
— Horodeńskiego = 1. = 1
— Nowkowskiego = 2 = 2
— Dzisieńskiego = 1. = 1
— Rohaczewskiego = 1. = 1

= 81.

= 8

Z Powiatu Sprzedaży = 1.
— Nowkowskiego = 1.
— Horodeńskiego = 1.
— Borysowskiego = 1.
— Jakubowskiego = 1.
— Smoleńskiego = 1.
— ~~Lipelskiego = 2~~
— Dyneburgskiego = 1.
— Twerskiego = 1.
— Mstisławskiego = 1.
Penzeńskiego Gubr. =
— Kwaterycznowskiego = 1.

Rok 1822/23.

Z Powiatu Sprzedaży = 36.-
— Horodeńskiego = 1.
— Witebskiego = 1.
— Peremyślskiego = 1
Gub. Kaliskiego

= 39.-

72
69
2
29.
180
81.
69
180

W księdze zapisywano tylko imiona nowo przybyłych do Szkoły - powracających zaś imiona niezapisywano. —

Z jakich Szkół przybywali uczniowie niezapisywano - ale wszystkich od Pana Dyrektora Powiatowych się rapportów przybywających było ze Szkół Jezuickich przed tem Nr. Jezuitów. —

Rok 1826

21. —

Szlachta. Mieszczanie. Żydowie. Włościanie. Ogrodnicy.

Szlachta: 35 —

Mieszczanie: 2.

Żydowie: 8.

Włościanie: 9.

Ogrodnicy: 1.

Mieszczanie: 1.

Żydowie: 87.

Ogrodnicy: 1.

Szlachta: 37.

Mieszczanie: 10.

Żydowie: 4.

Włościanie: 3.

Ogrodnicy: 2.

Szlachta: 1.

Mieszczanie: 1.

Żydowie: 68

Włościanie: 1.

Ogrodnicy: 1.

Szlachta: 15

Mieszczanie: 1

Żydowie: 39.

Włościanie: 6.

Ogrodnicy: 2.

Szkoła Parwiatowa ~~Powiatowa~~ Gminna w Potuchu

Stan Kasy –

a/ Gotówka.

Przychod. Januad 14. z Witebskiego Gimnazyum pozostało na linuje Rs/
do stałania ——— 170.–
—— 15. z Powiatowego Potuchskiego Kuj: na pensje tercyalu ——— 83.– 33/c.
Styczniowego ——— 156.– 66/c.
Maja – 1. z kasy Skarbowej Kaznaczejstwa za ter cyad Maja ——— 156.– 66/c.
— 7 z Witebskiego Gimnazyum do dalszej pensji
za ter cyad Majowy ——— 170 —
—— do do Szkoły Parafialnej za Majowy tcyad. 83.– 33/c.

w Ogule przychodu —— w Ogule —— 820 ——

Rozchod Januad 15. Dozory za Januad: za dozorstwo i lezenie 2ch Klasy – r: 52– 8.
Nauczycielowi Szkoły Powiatowej w 1. klasy i Katechizacyi za Januad ——— 29–58
Nauczycielowi Szkoły Parafialnej Lubkowiczowej za Miesiąc Styczen pensji ——— 20 83/c.
Zadobrej wypłaty zapisane są w dzienniku za Miesiąc a zatem od 1go Stycznia do 1. Lipca za Nr 6. Dozoru Szkoły Wziad. r: 312. 48.
Rozchod – Dozory Szkoły i razem Nauczycielowi 2ch Klasy. Pensji
od 1go Stycznia do 1go Lipca potwierdzonych należytą zatwierdzeniem ——— r: 310–40/c.
kat do Kaznaczejstwa opłaty – ——— 163–2/c.
Do do Nauczycielowi 1ch Klasy ——— 124 17/c.
Do do Parafialny ——— 13–28–
Duchownemu Grecko Nozjedinskiemu od 1go Marca za Nr 4 ——— 4–10–42
Na Szpital opłacono do Kaznaczejstwa ———

Ogud wydatku —— 614–99.

Przychodu byto. rub– 820.
rozchodu ——— 614. 99.
Zostaie pozostało w kasie. 205. –1. ——
wydatku

a/ Summa na Rozchod.

Przychod – Januad – 2. pozostało z r: 1822– —— rub: 15. 85.
—— 14. Przysłano z Gimnazyum Witebskiego ——— 81.– 66/2
—— 15. z Kaznaczejstwa Potuchskiego ——— 116 66/2
Maja 1. do ——— 116 66/2
— 7. z Gimnazyum Witebskiego ——— 86 66/2

ogud: 417, 51 –

Rozchod. Na drwa i świece dla dozoru i kancelaryi pyra

Dwa terzyały Kiżdem po r: 93 ½ 44 ——— r: 279-99.

Na rożnaite reparacye i poprawki ——— 118-62

Na bez papier i dalsze drobne wydatki ——— 9-13½

Za wyrznięcie 2ch pieczęci szkolnych ——— 6-30.

Ogułem rozchodu — r: 414 ½ 4½.

~~Przychodu było ——— 417 ½ 54.~~

Przychodu było r: 417 ½ 54.

rozchodu — 414 ½ 4½.

Zostaje. — 3,46½.

Z dumm na pensye pozostało — 205 ½ 1.

a rozchodowych ——— 3-46½.

Ogułem było powinno w kassie r: 208 ½ 47½ —

Zostaje — " ——— Przybyło r. ces. 1783. kop.

Było przychodu ——— 398 kop. 60.

Z tego form polskich złoty

Summy wydrukowanych — 3 — 30

Ogół przychodu z opisu 401 — 90

Rozchodu z opisu 337 — 70.

= 64 — 20

14. 50

Z tey summy opisanicy pieczęci nieżnajdnienia przy ekonomicznych rzeczy — r: Gpod. 119. kop. 40 —

Co do rzeczy elementarnych, Samorobów Gubernator dowiedział na rzeczki 25 r. kop 70. — z tey summy 25 r. 75 k. przestaje dotychczas nieznajdowanie [redacted] nikogo z Kancelyi P. Kalebuka —

Znajduje się w kassie r. 05. —

Opisanie Szkody tobaczowey Powiatowey.

77

Kapitan

Vacat

i dwie nauczycielki dzieci na siedzibie mają
domem zdrowe mahotliche zdobele zdrowy jest nie
umiem nader niewygodnem nauczyciela: tutaj się
zdrowie uchronia „Ser

Rohaczew. Nr. 2.

Liczba domów drewnianych dwie cerkwie
grecko-rossyjskie i kościołek bernardynów drewniany,
kilka ulicami nie bruk prostemi przecinające, obszernie
rozciągające się czyste i suche. Powietrze na 20 wiorst wido-
kie piękne. Odległe od Bobruysku na ~~wiorst~~ 105 tylko
od mohilewa. Może wszelkie wygodnie miejsce zdrowe
która teraz jedyna oprócz parafialnej w powiecie Rohaczewskim. Powiat
ten rozciągający się od Druci wzdłuż Dniepra gra-
niczy na północ z Powiatem Mohilewskim, na wschód
Czausowskim, Klimowickim, na południe Bielickim
na zachód z Bobruyskim. Ma znaczną liczbę obywatel-
stwa majątków pomiernych i chociaż słuchty ludne blis-
kie miasta Rohaczewa. Rolnictwo jest niedobre grunta
i złe utrzymani chłopów nie mieszkiem stępnie, handlu-
ją drzewem i rybą; zboże zmarzony i bydełka nie wie-
dostatkach mają przywozić. Gdzie ~~r~~ Bliskie odległe
~~administracja majątków~~ lat kilka. ~~od kilku lat~~ temu powiatowi jak
obu gubernium brak oświeconej przyrodzonej dolmaczy i przy-
wiozły tutaj ~~dostępnych~~ wiejskich do ~~miasta~~ Rohaczewa jak obywatele do niedostatku
przyjmy.— Miasto małe ale i dostarczają nie potrzeb-
studentów właściwych; targi ~~bywają dostarczają mają~~
produktów do życia potrzebnych, które są umiarkowa-
nej cenie. Funt mięsa 15 kop. ass. nie przechodzi.—
Te wszystkie powody dostatecznie zdają się mówić za-
wolnością i przyjemnością szkoły w Rohaczewie, albowiem
wszystkie jej sprzyjają miejscowe dogodności. Lubo zgoła
postoje zajmują Hussarzy wszystkie domy, bywają-

wygody miej-
scowe.

powodem że uczniowi z tego wszystko dowiązy
nie wygod, przeciw zapowiedzeniem szkoły przyzna
nym zebrania się uczniów tey niedogodności zaradzić
by zdało, zamyka te domy od postojów wolne.
Dziś albowiem uczniowie po wyższey ogłoszeniu się zmia
stek mieszkańcy która dotychczas szkoły uczęszczają mogą
się mieszkania razem zgorszeniami i równych zniewa
dowiadczą im wygod. Zamieszkanie, opał prania bie
lizny i posługę płaci się rubli asygnacyjnych 12 od osoby. Stół
pospolity z przysłanych zdania produktów utrzymy
wany; utrzymanie gospodyni zawiadywa. (patrz VI 2 przykł)

Szkoła mieści widocznie na ulicy Bobrowskiej położony
Budowa Pomieszczenie szkoły — dostatecznie wygodowanie po swoje wstępem i zachowaniem b. Nauczyciela
niedaleko cerkwi greckiej; zawiera wszelkie dwie izby
na klasy i dwie izby na mieszkanie dozorcy: ~~czyli~~
Kuchnia ~~izba~~ Dozorcy domu
z dwoch małych izdeben jest mieszkaniem
nauczyciela bardzo mi wygodnym i kuchnią dozorcy.
Cały dom stoi ~~stoi~~ na murowanych, ogrodzie dwa morgi i zajęty cały
zabudowaniem szkoły (obaczyć uwagi P. Wizytatora).
Najemca obywatelka Rohanowa ma dwa domy
re z opałem i budowaniami gospodarskiemi do przeda
nia na szkołę za 1000 r. ass. Drugi dom wielki
nowy Doktor Stole z większym placem na do przedania
zabudowi lub większą cenę.—

Biblioteka. Pomoce naukowe szkoły ogólne.
Biblioteka jest zbyt mała, zadnych nie ma po-
Pisma pedagogiczne, peryodyczne. Gabinet. trzebnych do każdego przedmiotu szkoły. Ze ogólnych
szkoły orsańskiej niżsi mają dla nich się zastosować.
Zbiorna wszelkie muszą właśnie postawione. Mapy
(ewentualnie w niewielkiej liczbie są albo małe albo

pisania.
pis podarte. Wzory do Rysunków ani rozmaity kiżki dostatecznie. Kiżki pedagogicznych żadnych nie mają ani ich zdaiącej czci potrzeby. Nauki fizycznych i Matematycznych nie posiadają. Żadnych nie ma zródeł, ztądby tym waż-nym potrzebom zadosyć uczynić. Kiżki elementarnie po nayuiższey części odstępnego skłon-nością przepisane przysłaią się z Gymnazyum Wileńskiego. W tym rzędu żadnego transportu nie-zawstanowiego zgłoszenia się nie przysłano. Dlatego czytelnicy z jednéy kiżki wszyscy uczyć się muszą.

Art. 4. (patrz X) Liczba uczniów

VI. Sprzęty.

Dobre na wszystkie dosyć trwałe obserne, i dostatecznie na wszystkie Gimnazyum Powiatowe tablice wielkie i dobre powzięte, i kilka-nastu stołów starych i popsutych, zegar ścienny jest całym sprzętem szkolnych. Żadnych ozdób szkoła i klassy nie mają. (patrz VII). Art. 1. (wyłączywszy mapisów)

(XI.) Dozorca Honorowy.

Stanie, potrzebnie i wzpomnieć nie zbędzie, wiele zdała-ma nauczyciel naylepiey mógłby dopomódz Dozorca honorowy, którego ten powiat niema. On by mógł przełożyć upadrzonych przeciwnie obywateli, wzbu-dzić interess do szkoły jakiż dotychczas nayczęściey nie zna-mował, pomnożyć frequencyą; Nie mogłem poznać obywateli tego powiatu, że byli wrogowie. nauczycieli wmoczy-lewicy, [illegible] nabożnego nabożeństwa obo-wiązek potrzeby. Białopolski jako przyiaciel edukacyi nauczyciela nauki, mający wzgląd ale dzięgami obrzę-żony. Szumiecki bogaty, ale nauki i sztuka mi-nie-(W. Liczba obywatelów) wzgląd, za głosem miłym gonią. Ten niedostatek Honorowego Dozorcy między nayuiższemi przyczynami

opuszczenia i niedbania szkoły przypisuję.

Wizyty powinni — Żaden wizytator szkoły tey w swojey wizycie nie opuścił, abowiem czynić nadzieję lepszego i pomyślniejszego bytu szkoły, co się pewnie nie zdarzy, lubo sami na wszystkie obowiązki swoje ze szczerością uwagi swoiey uważali.

Instrukcya.

Szkoła Powiatowa Rohatyńska ma właściwie dwie klassy, a mianowicie szkołę parafialną czyli wstępną w której uczą się czytać pisać początkowo i po polsku tudzież liczenia i katechizmu. Dwóch pierwszych klassach których kurs we dwóch latach się kończy się uczą: układania Grammatyki rossyyskiey, Geografia, Arytmetyka Jeometrya, Fizyka, Religiya i pismo swoie rossyyskie, Grammatyki polsko-łacińskiey i historya naturalna wszystkie polskie — Rytmiki i charakteryzowania. Celem tego zakładu rzeczą jest nauki uposażyć pierwsze zasady religii i wiadomości potrzebnych już to do nabywania gruntownego i pożytecznego zawodu, już to do usposobienia na mniejsze posługi krajowe wstanie cywilnym lub woyskowym. Obadwa te cele rozsądnie zdaią się będą osiągane. — Mianowicie w klassie wstępnej dobrze nauczeni czytać i pisać poruskim i po polsku przystępują do nauki Arytmetyki w klassach wyższych. W pierwszey nauczają się dzieci Arytmetyki zbiorami ogólnemi i czterech zbiorami mianowanemi, a drugiey wielorakiemi. W drugiey — ułamków prostych i dziesiętnych.

Wizyty powinni — ba ich, cel. rozległości — zjadł dzieci.

Arytmetyka.

Rohrenen.

i regularny trudu: takie jest porządek wszelkich nauk szczegółowych
dla narodowych uczytniów od głównego zbioru nauk wydanych
pod tytułem Pytagoryczno Ut Apud Tutos: krótkich i jas-
nych prawideł obchodzenia się z liczbami i działaniami rachunku
ucz się na pamięć i na przykładach wprawy mechanicz-
nej zachowania nabywają; Lubowie na wtey nauce głębszych
i subtelnych matematycznych wywodów prawd arytmetycznych, nie
ma obszerniejszych wiadomości o własnościach liczb, ten sposób
obeznania prawideł dostatecznie rachmistrzowskiey: jakoż uczniowie
znacznie wtem wyćwiczeni, ~~są dobrzy~~ dostateczny mają sposób
wiadomości rachunkowych do zwyczajnego życia, w handlu
gospodarce i t.p., do skutecznia wyższey arytmetyki i innych
nauk matematycznych. W drugiey klassie wykładają część
Jeometrya. jeometryi prostoliniowey, o liniach ich położeniu i własnościach,
o kątach i ich miarze, o figurach prostoliniowych, mnogodrania-
ich powinnościach, przystawaniu i podobieństwie i nie-
których ich podobnych i kątów własności. Z tey nauki takie odczyto-
wego szkół Rządu wydany i przepisany pod tytułem Upom-
nik Pytagoryczno Ut Jeometrin wydano dla tegoroczney
gruntu Początków Jeometryi na Uniwersytecie Petersburgu
Petersburgu 1808. – Wstęp zawiera opisanie jeometryi, punktu,
linii prostych, miar ich porównania, rodzaje, aksjo-
maty. Pierwszy oddział o mierzeniu długości, opisuje gatunki
i własności linii i kątów. Rozdział drugi niektóre twierdzenia
należące do kątów i linii. Rozdział III o prowadzeniu li-
nii, robieniu kątów i potrzebnych do tego narzędzie, zagad-
nienia te są bez dowodów rozwiązywanie tylko jeometryi
praktycznej. Rozdział IV o podobieństwie i wymierzaniu linii
i kątów, podobny pierwszemu rozdział. Rozdział piąty

(a)

XIII.

Jeografija.- W pierwszey klassie wykładaią rzeczy Oznaczanie biegu Ziemi z osobna rozdawane ieńt Czabrara S. Pabrzesiec ucznia w St. Petersburgu r. 1807. O Jeografii wprowadzeniu, o kuli Ziemskiey i rysowaniu ziemi, iey widok ogulny: wielkości, obrot ziemi, przyczyny dnia i nocy, o równiku i biegunach, poziomie i stronach świata, południku, równoleżnikach, zwrotnikach, porach roku, pasach ziemi. Skład ziemi wodnistey materyi, woda, klimat, płody ziemi z królestwa zwierząt, roślin i kopalnego, ~~narody~~ pokolenia ludzi, narody dzikie, kwitnące, cywilizowane, państwa, rządy. Podział ~~podział~~ ziemi polityczny. Nowa Europa wogólności, granice, wielkości, góry, ~~rz~~ rzeki, klimat, płody mieszkańce, europeyskie uroie. o Germanii ~~wogólności~~ Szwayccaryi, Włoszech, Francyi, Hiszpanii, Portugalii, Wielkiey Brytanii, Niderlandach Szwecyi Rossyi, Prusach, Galicyi. wzgląd: ich granice, wielkość, góry rzeki, klimat, płody, przemysł, handel, mieszkańcy, podział — Słowem mogą mieć ztąd ogląd nauczania Zasady Jeografii matematyczney, fizycznej, politycznej Uczą się na pamięć z książki, lub wrocław przepisanych; potrzebują na mappach których rysunek ztąd wzięty jest dobry dla dzieci, że tylko podstawiaią napisy mistrzowskie i nie wielkich których mogą wszystkich na nie wspomnienie: wtym jest niedogodność że nie coraz te: Stare. Druga zmieszana wtym niedogodność że dzieci do których się nauczanie odnosi się bydź za obszerne, dla tych słuchaczy: dla czego wszystkiego przechodzić niepodobna, zostaią w nieświadomości innych części świata — Niektórzy

(a) Rozdzielenie dwóch przedmiotów

elementarna dla do obeznánia przedmiotów jeo-
graficznych, porządnie i wyklarowanie zastrzegaje na-n-
wagę. Geografia Państwa rossyjskiego daje się
z druku pod tytułem Kratkoe Geograficzeskoe opisanie Rossii-
skago Gosudarstwa wydanie ost Głównego Zarządu
Urządzenia Edukacyjnego Jedlowskiego. w Petersbur-
gu 1807. r. Jest tłomaczona na język polski i Litewski
Obznánia jey, i wyczerpuje wszelkie stanu państwa i zwrot-
nie wykłada na zalety by nigdzie służy, zpożytkuiąc daje się wszy-
le. Sposób Metoda Sposób uczenia polega na zastósowaniu-
lekcyi na pamięć, nie tylko to jak na jeografią, lecz zkąd
że nie rysuje mapp i figur płaskich, gabarnic i przestrzeń,
jnne coby wyżebrzyć wzrosły wymagał, [illegible]

---

na ziemi. Oddział drugi o mierzeniu powierzchni.
Rozdział 1. O przestrzeniach figur. Roz. II o rysowaniu
figur prostoliniowych. Roz. III. O równości i podobieństwie
figur, za twierdzenia dowodzeniu matemi. R. IV. Miłości
twierdzenia stosujące się do figur. R V. O mierzeniu figur
i wystawieniu ich na planie (praktyczna). R. VI. O doko-
waniu powierzchni R VII. o dzieleniu i zamienianiu
figur praktycznie. Ost jest treść wyłożony wszystkie
konstrukcji i planimetryi. Uwagi stąd zdaje się pożądane
(XII) wszystkich. Uczy dzieci jeometryi zadaje zbyteczki napamięć,
i bubo nie nabierają prze tę naukę zwyczaju rozumowania,
jednak nabywają potrzebnych wiadomo-
ści w pospolitym życiu codziennie praktycznych.
Rozumiem że taki cel powinien być nauki w szkołach
parafialnych, takie ich obeznánie: taki sposób wykładu
mianowicie poprawiony, te powody skłaniają do uczy-
nienia tych rzeczy elementarnych za dobre i pożyteczne. Uwagi

Ruszy o nazwisk zachowaniu — Naszkoły podobnego, jak Rohacziusza rodzaju, nauka Jeografii na wyższém stoi stopniu, ~~jako~~

Gramatyka. Polsko-Łacińska. Gramatyka rossyyska wykłada się zbiorzki podług tytułem Россійская Грамматика издаваемая Академією Наукъ Употребленіемъ въ Россійскихъ Заведеніяхъ въ Petersburgu 1818. Niższe i wokach niektórych literatach dotąd rossyyskiego używanu, zawiera prawidła nazwisk i odmian wszystkich części mowy. Lubo korzyść znacznia się tey gramatyki na pamięć jest bardzo mała: przecię szczerzowi szkoły rohacziuskiey przy praktycznem ćwiczeniu czytaniu i pisaniu porossyskie znaczny uczynili postęp. Piszą i ~~prawi~~ i wszyscy ortographicznie czytają dobrze i rozmawiają poniekąd poprawnie części ten język iest iak muzycznym przykiem. Gramatyka ta zdaiem do Grammatyki wspomnionego nie podobna. Ostatnia daje się we dwóch klassach wypisowany natl. 1. wydrukiem natlasz Al. Lecz ponieważ wszystkie ieg nápotrzebnych dictionis objaśnienia zbywa a nauczyciel nie rozumie ieg ducha, przeto i korzyści jakiey znieść odnosić mała. Czytaią po polsku tylko włościanie poruskowey: tam nie ze się nauczą, szczególnie polacy. Dla rossyan zaś nie uważaią tego języka zupełnie, ~~nie dbaią o niego~~ Mowią wszyscy wszystkie po ~~dawne po ruskum~~ Piszą tylko ćwiczenia nie które kaligraficznie po polsku. Nawet wykład nauk niektórych po polsku nie wiele do wzniecenia tego języka pomaga. Jeszcze trud-

---

a celu uczenia; z sposobu jeometryi po szkołach równego nazwiska w ciągu dalszych wszystkich będą wykładane.

Rohnera

trudniey idzie z językiem łacińskim. Skilka kartek Homera po wyrazie zwypisów natrafiasz I i II. łacińskich wskazek literowych używanych. Mało znaią rozbior gramatyczny: i nie mu nico nauczyć, ponieważ bez języka nieznaiąc nie wielkiey praxy potrzebuie.

Fizyka. Fizyka daie się zkiążki krótkie pytorogczno bo sporządzone dla ynotrzebienia w narodowych Gimnazyach. Paleńkow Petersburg 1811. roku. Książka zawiera same potrzebne zasady Fizyki jasnym i krótkim sposobem wyłożone, własnościach ogólnych ciał, o ciężkości o równowadze ciał płynnych, o ciężarze ciał stałych wątpliwych, o Powietrzu, świetle, cieple, sile elektrycznej magnetycznej, o układzie świata, niemi, o meteorach. Wszystko to wyłożono wtaki sposob iż raczey się fakta, i następnie po sobie wiadomości, jako ~~rzeczy~~ wstęp porządny zasadzi. Tym wszystkim zawiera to wszystko, co może objaśnić dzieci względem fenomenów w naturze zdarzaiących, wyprowadzi z przesądów, mianowicie przy Burzach, i obszernym opowiadaniu nauczyciela, czego tu nie ma. Tudzież się zdaiąc się zkiążki na pamięć, bez że to dopuszczam dzieci, zastosowana i krótki sposób uczenia nie jest bez pożytku. Romanzki dostatecznie nie tylko zwyczaynie meteorologiczne objaśnienia.—

Historya naturalna. — Co do Historyi naturalney która wykładaiąc nieżyczy nam potrzebnie, ograniczam się krótkim wypisem ze wstępu Zoologii H Jundzilla, tudzież podręczników systematycznych natlasy i widzę tylko na rzeczy, znaczniejszemi znakomitszych rodzaiów; Bez żadnych dalszych i potrzebnieyszych opisań. Uczę się i umiem to wszystko na pamięć.—

Ćwiczenia Kaligraficzne

Ćwiczenia te mają zatel uformowanie charakteru liter fałszliwych i rozsypliwych, które pisze w klassie podyktowanie czynione pisze w domach; pisownia dobre zachowanie, czystość i pilność pisania wiele okazuje uczniów. Mają wzory wszystkie. Rysunki nam[illegible]

Cały metod dawania zależy poruszonej części na ćwiczenie pamięci. Przecież wykład arytmetyki na poruszenie umysłu nadarzyć wpływ. Nauczyciel zadaje lekcje pisemne zwyczajnie do domu czyjąc jej pożytku swego usposobienia i ochoty wykład ustny czyjąc. Korrektom uczniów do szkoły, recytacja lekcji opowiadanie na pamięć.

Pomoce naukowe. Książki elementarne.

Książki elementarne na zapotrzebowanie przysyłają się z magazynu. W roku 1822–23. mimo dwukrotnego przesłania, nigdzie dyrektor nie przysłał nie mając ich uczniów. Stąd uczniowie cierpieli niedostatek. Często cała klassa musiała jednemu książki, lub przepisywać musiała, napełnia tygodni. Oprócz tego nawet nie wiele uczniów jest w stanie kupić sobie książek, i nawet potrzebnych do pisania i do nauki, zwracają temu nauczyciele swojem czasu kosztem.

Do każdej nauki która się tu wykłada należą się książki elementarne, i odpowiednie celowi, jakiej szkoła narodowa mieć może i powinna. Jakoż uczniowie tutejsi ze swojego stanu i przeznaczenia składają podobnego rodzaju szkołę. Małość [illegible] Dozorcy domu uczniów, książki elementarne łatwo otrzymać, może być, [illegible] przyczyną że nauczyciele tu domowych nie potrzebują do korrepetycyi, ale pomimo tego względu można się bez niej obejść, co do harmonii i obyczajów, ponieważ bez tego trudno. Może, kiedy się przyszłej liczba uczniów i dzieci chodzących [illegible] by się mogły. (patrz XVI)

(X.) Liczba uczniów w rapporcie; [illegible] gdy chorowszystkiego wyznania 22 utrzymuje nieznanie się [illegible] zmarłych 42, ledwo kilku przybyło zpośród chorych; dlatego zapewne obywatele niechcą oddawać dzieci swoich do szkoły, że 1mo wszystkie prawie zaraz się poruszają, 2do że wnijdzie każdego stanu dzieci pomieszani 3cie że nie mają dozorców domowych, 4te że nie ma porządku zaprowadzonego i wy-

czyn dopatrywaniu czyli uczyty chodzą do konsta, i szko-
ły x Kaw. razu dwa lata się razem, poczem uczniowie
wystawia do kancellaryi i dowody ~~(patrz Statystyka.)~~ XIV. 2
(XIV.)
Rozkład godzin ~~(patrz rapport.)~~. Lubo rozkład czasu jest dostateczny nauczyciel
przedmiotów szkoły rolniczej uważa, że dla uczniów zdaje się
być za utrudzający kurs ~~tydzień~~ dwóletni. Niechby matematyka się
(patrz Annex pod litt.)
tylko
ku nauce rolnictwa i statystyce i kursyi pobudzały się
atym sposobem mo- większej. Tym bardziej lenty i słaba pamięć nauczy-
głoby się oprzeć pamięć, nauczycielom zabierać. Pozostałe jako zresztą uczniowie
uczy tny uformowa- codziennie się cały prawie dzień znajdują się w szkole uczniowie, na-
ny. uczyciele potrzeb godzin nie mają żadnych i ~~nauczyciele nawet i uczniowie~~
tylko
uczniowie. Mają czas wolny od nauki. Do pomocy w ćwi-
czeniu lepszej stałej i lepszy uczy się z uczniami.—

Examina.— Examin jeden odbywa się przed Bożem narodzeniem, ale zdań
o postępku uczniów nie zapisują i nie podają. Drugi examin
publiczny natenczas odprawują się obywatele uczniowie mieszkają
cy, lecz mało i mniejszych zbiera się dla nauki uroczystości, jako
też i otwarcie szkoły, która zaczynasię 1. Sierpnia, trwa aż
do 1. lipca. ~~Nie wiem~~ dla czego ~~tylko~~ tych szkół mieszczy ~~nie~~ do
~~odpowiedzieć ustawiony, jak w Szkotach Litewskich.~~

Jest jeszcze trudność jedna która postęp zahamuje: w tém
że uczniowie przychodzący jedni więcej umieją, drudzy
po mniejszu; stąd też pierwszym rozpoczęciu drugim potrzebie lekcyi
trudno się być zdaje; ouczeni jest mniemani i uczony że
tamci z nauk we własnym języku lekcyi, ~~którzy~~ a do drugich
się się nie mieć powinności.

Religia i Moralność.

Nauka Chrześciańska wykłada X. Podaniewski, X. Cyb-
wiac zakonnik Cokrumeńskich Kamaldyzów, dla odbycia
towarzystwa Prawosławnemu Zakonu Chrześciańskiego, dla szkół rol-
dowych w Petersburgu 1801. wydany wyższym, i drukiem cerkiewnym

Nawiązaniu, jedna mniejsza dla I klasy. Katechizmu tem porządnie i dopiero uczony dzieci wyznania greko-rossyjskiego bardzo dobrze umieją. Wyznania katolickiego uczy się Katechizmu historycznego z X. Fleury ~~opisanie pod każdą historyą znajdującą się~~ Wykłady to czego JP. Josipowicz. Obu wyznań codzień czytają godzinę od J. P. Pismo święte w klassie jedni po polsku, drudzy po rossyjsku ~~codziennie~~ Nowe biblią ~~Starego Testamentu~~ drugi raz Ewangelią wg czterech Ewangelistów, wg tłumaczenia Archimandryty Innocentego Przeździeckiego ze źródeł. we Petersburgu 1819 r. można więc być codziennie katechizmu zupełnie spokojnym. Lecz co się tyczy Mszy s. nie ma potrzebnych dotąd przypadków. Chodzą comiesięcznie na mszę cuiąc wyznania do swego kościoła, lecz nie mogą ani dozorców, ani cenzorów, nauczycieli mogą być pewni czyli się to odbywa regularnie i z przystrojeniem. Powiadają że nie ma w tym względzie potrzebnej i ustawnej bigotnosci. Toż mówią odpowiedzi. I rozmówieniu dowiedziałem się katolicy chodzą cztery razy do roku do spowiedzi, grecy raz albo dwa razy. Dekollacyi nie ma, dlatego iż nie ma ~~nauczycieli~~ X. Kapelanowi i temu niedostatkowi można po części przypisać brak czujności i dozoru względem tak ważnych spraw i obowiązków chrześciańskiego człowieka. Jakoż bez Dozorców nie można się przekonać czy odmawiają codzień pacierze, którzy na examinie najlepiej odpowiadali. Tego względu potrzebni zostawiam przestrogi

Msza S. Czytenia codzienne, dekollacye. Moralna nauka.

Nauka moralna ograniczona się zatem jest to nauki moralnej nakł. I i II potrzeby jest sprawiona dla uczących się; wjakowem czasie czynią się czytanie bez wydanego wyroczenia pokarmy się przepisy jakie przestąpili, jest to nie zły sposób. Przecież nie ma czytania, mowy, osobliwego nakłaniającego baczenia. Stąd obrzędy wnikole i cichości

Uwagi,

Wiadomości Statystyczne Szkoły Powiatowej w Klasach Rohatzewskiey.

Z jakich przybywali Powiatowi uczniowie do Szkoły od roku 1810: 1226.

Nazwiska Powiatów	1810	1811	1812	1813	1814	1815	1816	1817	1818	1819	1820	1821	1822	1823	Ogół
Rohatzewskie	31.	13.	6.	7.	10.	9.	18.	15.	15.	20.	14.	6.	23.	7.	194.
Bobruyskie	5.	—	—	—	—	—	2.	—	—	1.	—	—	—	—	8.
Lidzkie	—	1.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.
Zawileyskie	—	1.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.
Bychowskie	—	1.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.
z Gubern: Smoleńskiey	—	—	—	—	1.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.
Mścisławskiego	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2.
Kopysskiego	—	—	—	—	—	—	1.	—	—	—	—	—	—	—	1.
Ogół=	36.	16.	6.	7.	11.	10.	21.	15.	15.	21.	14.	6.	23.	7.	209.

Z jakich Szkół przybywali —

Nazwiska Szkół.	1810.	1811.	1812.	1813.	1814.	1815.	1816.	1817	1818	1819	1820	1821.	1822.	1823.	Ogół
z Uczylisza Bobruyskiego	8.	4.	—	—	—	—	—	—	—	2.	1.	—	—	—	15
z Gymnaz= Mohilewskiego	1.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.
z Uczylisza Mohilewsk=	2.	—	1.	—	—	—	2	2.	1.	—	—	—	—	—	6.
z Cyrkularnego Uczylisza	—	3.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.
ze Szkoły Powiatowey Kotowskiey	—	1.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.
z Parafi: Kierawskiey	—	1.	2.	—	—	1	1.	—	—	3.	1.	—	—	—	8
z Uczylisza Mścisławskiego	—	—	—	—	—	—	—	—	1.	—	—	—	—	—	1.
— Czernihowskiego	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.	—	—	—	—	1.
Ogół=	11.	9.	3.	—	—	—	1.	2.	2.	6.	2.	—	—	—	36.

Uczniowie ubywaiący.

1810		1811		1812		1813		1814		1815		1816		1817		1818		1819		1820		1821		1822		1823		Ogół	
Rub.	Kop.	Rub.	Kop.	Rub.	Kop.	Rub.	Kop.	Rub.	Kop.	Rub.	Kop.	Rub.	Kop.	Rub.	Kop.	Rub.	Kop.	Rub.	Kop.	Rub.	Kop.	Rub.	Kop.	Rub.	Kop.	Rub.	Kop.	Rub.	Kop.
1.	—	8.	2.	7.	8.	—	5.	—	8.	1.	2.	2.	4.	4.	7.	—	9.	1.	8.	1.	7.	4.	2.	—	—				
—		—		—		—		—		—		—		—		—		—		—		—		—		—			
—		—		—		—		—		—		—		—		—		—		—		—		—		—			
—		—		—		—		—		—		—		—		—		—		—		—		—		—			
—		—		—		—		—		—		—		—		—		—		—		—		—		—			

Wiadomości obiecane uczniom w roku w każdey klassie przeyrzyste
na Examinie w Rapporcie szczegółowym. —
Do zdrowia domowych ta szkoda niemiała, nie jest tłumaczone
aby uczniowie była przez dzieci obywatele dostatniejszych —

Wiadomości Statystyczne o szkole Powiatowej Rohatyńskiej z 4. ech przeszłych klasach Wydziału Akad: utrzymywanych

No 1.

roku 1810 z ogólnej liczby uczniów 36. było wyznania katolickiego 35.
wyznania grecko-ruskiego 1.

~~1810 Kat. 35 Gr. 1.~~

~~1811 Kat. 14 Gr. 2.~~

~~1812 — — 5 Gr. 1~~

~~1813 — — 2 — 3~~

Rok	Katolici	Greccy
1810	35	1
1811	14	2
1812	5	1
13	~~4~~	~~3~~
14	7	4
15	5	3
16	16	5
17	12	4
18	10	3
19	15	6
20	9	5
21	4	2
22	9	11
23	6	3
	151	58

Uszacz dnia 24 Czerwca o godz: 4-ej po południu

Uszacz miasteczko drewniane całe domów dobrze zamieszkałe leży nad rzeczką Uszaczką dosyć wpadającą, od 7 mil na południe od Połocka, od 10 od Dzisny i Dereczyna o 9 od Dziśn. Miasteczko to niegdyś stolica powiatu ~~całe niemieckim zabudowane~~ i województwa jest własnością JP. Markiewiczów Żaby,+ którzy utrzymują JP. Dominikanów prowincyi Litewskiej od dawnego czasu, dawniey obszerne ich posiadłości obejmowali. Kiedy alboweim dla zniszczeń wojennych miasto i klasztor nie mogli utrzymywać nauczycieli, aż do pokoju Pruskiego nie było szkoły, Skarb otworzy dopiero dominikanów jako jest dnia 30 miesiąca od Uszacza, przydał 1600 r. z warunkiem aby 200 rubli opłacali na szkołę Powiatową wdzięczności jey tam niema, ~~potrzebnie mają~~ szkołę utrzymują i te 200 rubli zachowują. Mieszkańcy tego miasta całe utrzymują się ze szkoły z tym wszystkim mieszanie i rzemieślnie utrzymanie się nie jest drogie. Zastanawiają alboweim uczeń płaci r. sr. 5:6, czasami utrzymanie dla stołu i pościeli i opranie r. od 30:40. srebrnych. I Żydzi których jest wiele części swoich domów na stancye uczniom oddzielają. Nauczyciele swoją zdolnością przywodzą duchownie i posługę. Kandydaci nie mają uczniów swoich dzieci których jest do 12, biorą nawet od r. I:B. i wygodnie utrzymać się może bojar ani szlachcic ani za mieszczanin sam nie pędzi. Nawięcey uczniów z Powiatu Lepelskiego, wszystkie dobrze żydzi Zwłaszcza tego miejsca odległe wygody sprzyjają szkole. Targi bywają trzy w roku gdzie rzemieślnicy potrzeb studenckich dostać można. Położenie jest niegodne ze względu mil oddalona Mohilewa od poczty i zdania się z Odbiera, stamtąd pismo raz w jednej miesiąc, jakoż cała moja korespondencya do Lepla, a nadzwyczaj przysłanie pieniędzy nie mija. Powiat Lepelski jest obszerny i ziemia przyzwoitsza nie ma, nawet gliniasta. Postrzegamy [illegible] uczniów przybywa po śmierci pijaków i dobrze się mieszczą [illegible] części bliskiego sąsiedztwa. dobrze, drożyzny słuchy i obuwia

Dostawa listów

Powiat Lepelski

Uszacz miasteczko drewniane całe domów dobrze zamieszkałe leży nad rzeczką Uszaczką dosyć wpadającą, od 7 mil na południe od Połocka, od 10 od Dzisny i Dereczyna o 9 od Dziśn. Miasteczko to niegdyś stolica powiatu ~~całe niemieckim zabudowane~~ i województwa jest własnością JP. Markiewiczów Żaby,+ którzy utrzymują JP. Dominikanów prowincyi Litewskiej od dawnego czasu, dawniey obszerne ich posiadłości obejmowali. Kiedy alboweim dla zniszczeń wojennych miasto i klasztor nie mogli utrzymywać nauczycieli, aż do pokoju Pruskiego nie było szkoły, Skarb otworzy dopiero dominikanów jako jest dnia 30 miesiąca od Uszacza, przydał 1600 r. z warunkiem aby 200 rubli opłacali na szkołę Powiatową wdzięczności jey tam niema, ~~potrzebnie mają~~ szkołę utrzymują i te 200 rubli zachowują. Mieszkańcy tego miasta całe utrzymują się ze szkoły z tym wszystkim mieszanie i rzemieślnie utrzymanie się nie jest drogie. Zastanawiają alboweim uczeń płaci r. sr. 5:6, czasami utrzymanie dla stołu i pościeli i opranie r. od 30:40. srebrnych. I Żydzi których jest wiele części swoich domów na stancye uczniom oddzielają. Nauczyciele swoją zdolnością przywodzą duchownie i posługę. Kandydaci nie mają uczniów swoich dzieci których jest do 12, biorą nawet od r. I:B. i wygodnie utrzymać się może bojar ani szlachcic ani za mieszczanin sam nie pędzi. Nawięcey uczniów z Powiatu Lepelskiego, wszystkie dobrze żydzi Zwłaszcza tego miejsca odległe wygody sprzyjają szkole. Targi bywają trzy w roku gdzie rzemieślnicy potrzeb studenckich dostać można. Położenie jest niegodne ze względu mil oddalona Mohilewa od poczty i zdania się z Odbiera, stamtąd pismo raz w jednej miesiąc, jakoż cała moja korespondencya do Lepla, a nadzwyczaj przysłanie pieniędzy nie mija. Powiat Lepelski jest obszerny i ziemia przyzwoitsza nie ma, nawet gliniasta. Postrzegamy [illegible] uczniów przybywa po śmierci pijaków i dobrze się mieszczą [illegible] części bliskiego sąsiedztwa. dobrze, drożyzny słuchy i obuwia

+ Rozumiem że nie ma wygody mówić, rozumie się nie tyle dzielnie nad nasze pomieszczenie stanowione że się wiele dziwnego, nieścisłego

Xięgi porządkowe. –

1) Xięga aktów wizyt in 4to minori od r. 1814 –
w 1814. Zaleski metaf. unitów:

	wstęp.	wkł. I	II	III'	III''	IV'	IV''	ogół	dozor.	uwagi
	21	14	12	6		8		61,	8.	
1815. Rudom.			27	11	6	3	4	52	4.	
16. Czarniaw	26	22	18	12	4	3	3	88.		
19. Brdiss.	27	15	15	11	5	3	4.	83.	8	
21. Dzisna	25	31	18	31	16	8	5		14,	

2), Xięga kopii rapportów i innych urzędowych wydz. 2ch. Pierwsza odezwa do szkoły wydziału ruskiego głównej r. 1820. zaczęta. W kwiatym roku naprzód jest ogólna wiadomość o stanie szkoły, 2do o nauczycielach, 3tio liczba uczniów, w dozorach, postępie uczniów klas wszystkich zwłaszcza się pokazuje 4to Ile szkoła istniała od r. 1789 przy kościele da 1790 utrzymywała się jako parafialna, odtąd nazwana obywatelstwa. Jak Dorobutt rektor szkoły głównej projekt ten pochwalił i naszczególniej [wabrym] Kwestarzowi 17 września przez Mur. cina Krzyttka Sekr. Ziemsk. i Michała Zenowicza Podkom. W. X. kopiowany komisyja edukacyjna przywołana zaprowadzenie szkoły podwydziałowej, zachowaniem wszystkich ustaw przeciwnych komisyi edukacyjnej tak trwała od. r. 1820. Maja 24. r. za ukazem przemnożon. as. 1410. który nam nakazuje co teraz zlepta. [illegible] od Wielkiego czasu 30 ad lepta 5. [xięgi elem.] prowadzą się z Wilna. Biblioteka jest wklantone, pomocnicze kwity nauczycieli na naukę, za pieniądze mało. Nauczyciele przyczyn i metod prawie nie mają. Odwiedzanie odbywają się (?) zdobywszy opis przynależności tak było w 18 20/21. było szlachty 136. poprawionych. Mieszczan 6. Duchowieństwa 14 w 18 21/22, Dozore. 13 Wikp. 17, w I. 44, w II = 18 w III = 8. w III'' 34. w IV' 12 w IV'' 5.
W tym roku jeszcze nie zapisano –

Ta patrolitecznych ksiąg Elementarnych lepsze.

Biblioteka nauczycielska jest [illegible].

3) Księga aktów szkolnych zakonnotowanych własnoręcznym podpisem pana Dozorcy i Nauczycieli szkoły z. 1820. Mca Września d. 8. zaczęta. Jest to księga w której zapisują porządek otwarcia szkół i examinów. Tuż się pokazuje ze examina kwartalne, i publiczne odprawujące się szkoła ze piłkarzami nie examinują zwłaszcza examinują ś. p. obolińscy.

4) Księga. Wpisowa przybywających Uczniów do szkoły Woiewódzkiej XX Dominikanów spowrotn. według przepisu Uniwersytetu odr. 1819.

Z Stąd pisać

5) Księga obrad domowych zakonnotowanych podpisem własnoręcznym Dozorcy i Nauczycieli szkoły z. 1820 Mca Września d. zaczęta. Od ostatniej wizyty r. 1821. 23. Czerwca odbyły przedmiotem powzięcia było w Lipcu 1mo czas examinów publicznych, 2 prowizja uczniów nauczenia dozwolić, we Wrześniu zaczęto czas najazdki. w Październiku przeznaczenie domu na szkołę ustępuje; ich plagowanie. w Listopadzie 12½. podali: 7½. nakwestyc. obserwacyi uczniów aby wzięto dowodnie w Grudniu o examinie terminatoryum ustanowienie 1822. roku uwagi. Na dozorców aby byli pilni i przykładni na szkolnym obszarach wolnych dla uczniów w Marcu. o uwalnianiu uczniów na święta wielkonocne. w Kwietniu o zabronieniu używania broni ognistej w Maju. zabronionej kąpieli w Czerwcu czas najazdu publiczny i promocya we Wrześniu. Czas otwarcia szkół dnia 8. a Październiku oraz kładzie czasu najazdki w Listopadzie o zabronieniu strzelania. w Grudniu o examinie terminatoryum ~~dostrzeżono~~ był prefektem Ks. Wincenty Spodoba przez. W styczniu 1823 roku jednego dozory bez wiadomości tego. ~~w Lutym o przeszłym~~ z bieżącego examinu w Marcu o terminatoryum examinie. w Kwietniu o Rekollekcyach. Później w Maju oddalenie uczniów ~~ktory~~ się nie chcieli uczyć. (do poty) X

6) Księga zdań Nauczycieli o uczniach w szkołach publicznych Woiewódzkich XX Dominikanów r. 1822. Mca Grudnia zaczęta. pierwszy rezultat z examinu terminatoryi drugi zwyczajny.

(L) 7) Księga zbiorowa pism najazdu stopnia z księgi zachowania Ojcowej księgi elementarzystów przez szkołę wszelkich przyjętych z Kancelaryi Imperatorsk. Wileńsk. Uniwersyt. lub od Dyrektora. szkół Gubernii Witepsk. zaczęta w r. szkoln. 1819/20 — Zawiera pisma

Autentyczne z P. Zawadzkiego ojca z rejestru xięgy elementarnych przysłanych.

S. Xięga Zachariaszowa xięgy elementarnych przeszłych klas liczby przyjętych z kancellaryi Imperat. Urzęd. Gimnazyi Zyfetow lub od Dyrekt. Szkół gubernii Witepsk. r. 1820. Mca września d. 30 sporządzona zimy pokazuje się że pozostało

Przy Liczbach nar. r. 1819. Fl. kop 32½

~~Przysłanych w r. 1819/20. zaw. r. 129 kop. 6~~

30. Września odesłano ——— 109 — 10.

Pozostało nar. 1820/21. należności r. sr. 20 — 55 wszystkich

Przysłano w 1820/21. — xięgi elem. —

Za zwrotye ——— r. — 5. —

Ogół całey należności w r. 1820/21. r. 99 — 32½. } podług dawnieyszey ceny.

Odesłano w 1820/21 ——— 39. — 7½.

Pozostało wszystkich nar. 1821/22 — nar. 60 — 25.

W r. 1821/22. przez w tym przysłano — 12 — 92. ½

Całey należności za xięgi r. sr. — 130 — 44½.

Odesłano ——— ——— 59 — 15. —

Pozostaje — w liczbie na 1822/23. — 71 — 32½. —

W tym roku szkolnym przydaj podług nowey ceny ——

Witebsk

Sekcya dd: Barzykowicz

Protokuł zebrania się na Sessyi dnia 1. 8bra 1822 roku w Izbie Sądu Dyrekcyi Domowych powstający
z czynnym udziałem wszystkich członków tegoż Sądu, co niżej się wyłuszczy, mianowicie: Sekretarza Dyrekcyi Domowych Sądu niżej się podpisującego —

Pochwalił Dyrekcyi Domowych niżej się podpisuje Sekretarz Dyrekcyi Domowych Sądu niżej się podpisuje

Sessya powtórnie się odbyła 1. Lutego r. t.

Zapisał punkt szczególny z Sessyi 1. Marca 1823 —

Kormotowie Książę Złota —

Na tem miejscu protokuł niniejszy dectum Actu Książęty P. Leszka Zyznia ustny zeznał 12. czynności z tem
dzień dnia —

Podwalone pismo P. Barszczewskiemu Dyrekcyi Domowych

W. Wołok. Bazyljanie

Ar. 2. K. 1. 89

II.

Najgrie domu kwatery dla uczniów ze stołem posługą opra-
wiem kontuje od 100: 200 rubli do 300 rubli assygnacyynych
Pozostał proto- ~~Który~~ Chcący wygodnie mieć uczynienie się zalecają się w dom
kół wizytjenerał wiadomie w Oddastonie XX. Bazyliánów gdzie kontuje od 100: 300 rubli
nych Szkół Witebskich assygnacyynych. Co do kolowania się uczniów mianowicie
Jezuickich: zatorego własciwey wszystkim wyższym miastom tego względu że rozmie-
położenie się i byty- szkanie w Oddastonie. ~~Oprócz~~ nie mogą być pod czasowem dozorem, jak
wizytowane w 1804. przez JW Biskupa Kluta zalecają między tamtych jak miastach niegdzie. Oprócz tego miejsce
dozoru: w 1808 Lepss. na- że wygenia przynamniey wszystkim uczynieniu dozor-
kaz uczniów 84. dozor. 5. cow domowych, ani przyzwoitey im opłaty, dlatego ten dozor-
Komperon 12. Krasinski sisty na wszystkie nie mogą być zaangażowanie ze strony
1809 - 74 - Pawlowski 1810. Komisarz 12. w 1811.
84. Komisarz 20 pomocników dozoru szkoły i nauczycieli wielkie rozprowadzenie porządku byty-

II

Historya szkoły. Narania.

W mieście Witebsku oprócz Gymnazyum Akademickiego ~~Kundatego~~ nau-
stawie 1804 exystującego, zawsze od dawnego czasu utrzymywa-
ły się szkoły w XX Jezuitów i XX Pijarow: Oddalonym Istnie tych szkół do
wyrodzili się nie można, ~~bardzo~~ nie znajdzie rostato albowiem tylko jednych w pozostałych
Kolegium po Jezuitach dostało się XX Bazyliánom pro-
Kollegium wincji Litewskiey, i pensya 12,000 rubli assygnacyynych na utrzymanie szkoły
pod prowadnie- na stopnie gymnazyum, ~~z~~ szkoła została otworzona r. 1822. 1. Października Mimo-
niem Dyrektora Gym- wzpodzeń obywatelstwa, mimo opinii że nikt Jezuitów bezpieczeństwa
nazyum i szkół Witeb- ~~zaszczyc~~ nauki ~~dobrych~~ dobrych obyczajów nie może, przecię zarazę
skich Kotkowskiego wpierwszym roku znaczna liczba i uczniów i kommilitonów zebra-
sasię. Bardzo mało jest tych stron do szkoły XX Bazyliánów w szkołach jezuickich
~~brali~~ poczęli, albo przyszłych wzięgach ~~wyższych~~ wpomnie-
Pomieszczenie- niey ~~wiadomy~~ bardzo mało. ~~gdzie~~ ~~się~~ ~~pobrali~~ Szkoły nie mogą
Kollegium i szko- Kollegium i nauczyciele mieszczą się w obszernych murach
ły. pojezuickich w kwadrat z południa zamkniętych kościołem,
zbudowanych nadwa piętra; z wschodu budy-
wy na Refektarz nadole i na bibliotekę na górze; przeciw-
murów Gubernatora Cywilnego nad korytem kopanym wód-
by stojących, od frontu jest wieża zegara. Z tyłu ogrod
się wzgórzem, ogrodzony murem, ~~skrzyni~~ kowar mura-
wane, a czwarta strona ~~Zgromadzenia~~ murem przyległym

Kollegium
do kościoła. ~~Mury te~~ zawierają. Zamurą linię
cel i ~~nadaliśo~~ ozdobę jak jest ~~tymczasowe~~ tymczasowy pomieszcz
mogący zgromadzenie. Izby
pięknie i czysto utrzymane. Korytarz długie
dobione portretami mierney malowanid generałów zakon
ieńskiego, ~~przy wejściu od frontu jest obraz Chrystusa~~
~~Wielkiey niepokalanie poczętey N. P. nic zły~~. Kościół mank
kutery, pozłacane mistrzostwo cinyskich ołtarzy, gzymsów, ka
ryatyd. Kościół posiada
~~Na~~ piękne obrazy, wszystkie zdjęcie zbawi
ciela, S. Franciszka, S. Kazimierza, ~~Grobu Pana~~ Chrystusa Pana
Xawerego
i S. Ignacego. †

Wchód — Ulica odrzela Klasztor od domu szkolnego, murowany
Ipsob rozborowego. Dwa skrzydła zawierają po dwie pię
tre na klassy, ze sklepieniami u góry płaskimi. wspaniał
ki Ganek obszerny który płaskie sklepienie filarami
wbito podpiera a przy to obronności nie nabo wielkiey
Zalecił rozłożenie na drugim piętrze, ten pomieszczenie
mają teraz żadnego przeznaczenia, dach gontowy, dopuszcz
żyłko. ~~podobnych mało co się wyjmi nad~~ Blachy pokrytą
Front bez kolumnady. Budowa wielka zewnątrz i wspa
niała. Wnętrze opalaty się tak ~~podziedzyłami~~, kurytara
mi, dla swojego pomieszczenia wydały się być niedogodne i prze
widziały wchodach postawione pary symetrycznie i piękny efekt
Każda sala ma dwa okna — Każda klasa mogłaby po
dobrem rozłożeniu ławek pomieścić porto uczniów. Dwie
klassy wyższe mierzą się wchodami na dole. — Wchodzi
klassie są ławki podnie rozdłuż i wznoszone, po
jeden ma ~~drabinkę~~ podwyższony katedrę z której wszystkich widzieć mo
że. ~~Potrzebaby pięknych, lepszych niż używanych, ławek~~
Tablice poczernione, nie zbyt wielkie dostatecznie ~~mają~~ Ogól
dobro i przystojne zachowuje się — ~~Jest postawione blisko~~
(Położenie domu szkolnego jest niegodzwy

Szpitalny.

~~Nadzgodne~~ że nauczeni zbierający się do klass. nie mogą
być od Dozory lub nauczycieli wstrzymani, zatem żadne obm nie
wychodzi uczniom nauczycieli szkoły: dlatego przed każdy
musi ten czas zbierania się nieść i nauczać się obcym.
Utrzymanie i opad, oświecenie ~~ich~~ tych klass do XII Obcy
liczeń należy. Składek nato odbierających studentów
nie ma. — (Patr II

Pomoce naukowe — Oprócz bibliotheki która się składa z 40000 woluminów
rycin nie więcej dzieł do uczenia dziś do uczenia dziś dodatnych nie znajduje się nad
Biblioteka. 200 podług świadectwa Dozory szkoły, mające do 50 liczby
uczniom uczniom lub ~~uczących~~ ~~ciągłych~~ osób zatrudnionych, które
Q. Stała na biblio- się zajmowanie do przedmiotów do nich uczących. Biblio-
teka jest przy- teka ta mieści wygodny i obszerny sali nad refektarzem.
nie malowana, (~~Patr Przy~~). Xięgi Albowiem te nie mogły być ułożone i nie wydzielone
mapy malowane. ze względu na brak dla tego 1mo że wypisanie katalogu xięgi
warsztatu porządkowanie ułożyć się dadzą dzieł przeszłych pożegnanych ś. P. Teleszowa nie zachowywano pew-
nych architektonicznych nego porządku Xże zapisane, składano do kupy zbiory
nych przyjęć. Ma- niey rozmaite osoby, nakładając, bardzo bez porządku zapisów i
ty te miejsce się rozmaite kładły mapy. Skąd gdy przyszło do zdawania Bi-
między przedziałami blioteki mienia było podług rejestru znaleźć na nim przymawiać musia-
okien, z obu stron- no pilnie drugowy utrudzający i nie postępney pracy. Jest to
okien po trzy, z wy- dawało widzieć i w innych podaniach
sią dwa, a nadto- ~~Kantorach~~ Kantorach pojedynczych — Boją się tobie nowego
ty mapy jedny- regestru i porządku które i ołtarz nie mają. Dlatych przyczyn nie wszystkie dzieł
i drugiey strony drzwi bibliotecznych, dla tego też o iey bogactwach nie powiedzieć mo-
wiele dowiedzieć mogą- żna z całą pewnością
X. K. Bazylianie mienia. ~~Jest~~ Ułożony rejestr pod tytułem Opus bibliotheca
w jednie katalogi i pomocy numerowych W tepszych jezuitow. Podczas w nastepny sposob
ley uporządkowania, ki podług języków wyjątki pisane z niey pokazuje wy-
szystkie przynależności Kaznodzieyskie X Samuel Bohusz Jezuita Prefect Biblioth
pisali numerowani ani ki zdawał ~~Pawłowi~~ Teleszowi 2,052 odebrał x. Ruczyn
nie ułożeni, pierwey- ski 2051 od Rozrostkiego wobec mości Jmci pana Al-
szy do uporządko- bertiego Kanonika Płockiego i Kudrzewicza Jowitnika Polskiey 60, Łacin
wania zabrany. — skich 220, ruskich 80, Greckich 20, Hebrayskich, Chrześcian-
skich i Angielskich po jednym, włoskich 189, Niemieckich 200

Że rejestrów przebiegu mogłem iest wiele dość pomnożyć oprócz nowszych ~~ie~~ 19 wielu do fizyki i matematyki. Do Litteratury klasycznéy dostatecznie dostarczona pomoc. Niedostateczny rejestr 1mo nie całe tytuły wypisane 2re że czyto Komentarzów: wydawców imiona zasłużonych autorów brano, ~~w tém podobne że całe tytuły odpisywali tytuły,~~ ~~zarobnych robi autor i wydawcow~~. Pism pedagogicznych mało, Rollina ~~iest~~ tylko wydanie Brytanie tego rodzaju pism nie ieść

Gabinet. Pisma dydaktyczne i peryodyczne.

pospolite Pisma peryodyczne X. Rektor tym nastręcza. Dziennik Wileński, Pamiętnik Warszawski, Kuryer Litewski, Inwalid ruski—

Gabinety.

Gabinet fizyczny zawiera dwie machiny elektryczne jedną petersburgską drugą przez Jezuity w Witepsku robioną, machinę pneumatyczną takież pewnéy, i niektóre narzędzia do doświadczeń zgruntowanie służące z mniejszemi apparatami, szkłami ~~i~~ 12 ~~i~~ narzędzi Matematycznych oprócz stolika i stoła nie ma— Mappy do Jeografii star. stare

Fartych elektrofor, sfera armilarna, mikroskop.. Naczynia te mieszczą się w szafie bibliotecznej, dobre popiersie cesarzowéj i dawnéj wjedney klasie nad powiatowe do nowszéy nie uporządkowanie jest zabrane po szerganiu i zaprowadzone. W tem roku spostrzeżono się pogorszeniu, jako też niektóre stare do pomocy naukowéj potrzebnych ie to nastąpi— ~~zaraz~~ Barometru i termometru nie maią—

Fundusz. C. — Na całe utrzymanie szkoły ze skarbu N.N. Bazyliańskich pobierają r. złs. 12,000. które kwartalnie z góry wypadaiącą pensyą z Kommissaryatu Wileńskiego—

Liczba. Klass.

Szkoła Bazyliańska na stopie Gimnazyum postawiona będzie się dzielić na sześć klass i dawne się wnijdą tydzień przedniosły uczyniła wedle przepisu ~~na Gymnazium~~ Uniwersytetu dla Gymnazyów. W tym roku iest tylko 5 klass, a i te uczniów z różnych szkół przybywających ułożone— Przybywali klass różnych i stosownie do świadectw, bez ścisłego examinu dostałuią klass przyszli zdaiuią byli lub dowiedziony postąpili— Rozkład godzin na naukę

W ciągu ciągłych examinów ze wszystkich wyżej wymienionych nauk tak w szkole Powiatowéy jako też Gymnazyalnéy przełożonemu do rozporządzenia dostatecznem, gorliwości i pracy JJ Nauczycieli; co widać było wobec wszystkich nauk, w metodzie Wykładu stosowanym do pojęcia uczniów do celu ogólnego nauk elementarnych, wprowadzenie uczniów jak w każdym z uczniów w ciągu roku słuchanych obserwali—

Liczba.
uczniow.—
Celujący.—

Porządki Szkolne.—

Każdy Nauczyciel utrzymuje xięgę gdzie zapisuje uczniów na jego przedmiot chodzących, zdania o zdolności, pilności postępie obyczajach, i biegłej lekcyi opuszczonych, każdego przedmiotu jakie w każdym tercyale przechodzi. Xięgi takowe przy zawsze podpisałem. Z nich pokazuje się jako też uwagi nie którzy Nauczyciele tam umieszczonych, że Ten niepilny postępujący sam Uczeń nie może dokładnie odpowiedzieć celowi swojemu; bez innej examen wydanego uczniów drogą, bez zachowania pewności w ich zapisywaniu przy wiązaj uczniów i przestrzeganiu z zapisywaniu do szkoły prawideł, bez ścisłe zaprowadzają do klass- wanych i porządku karności. Stosownie do rozkładu czasu wyższych. Liczby i na-natablicy nauczyciela umieszczonej wypisanego uczniowie uczące celuje po- wiązany części dnia razem z nauczycielami przędzą w klassie, tu w całym jako całe gdzie opryskliwości, spokojności i porządek zachowuje się stanowi wiadomości u- rzenie. Dla obudzenia współzawodnictwa i ochoty do nauk spostrzeżenia uczniów, odbywają się wedle przepisów examina kwartalne w obecności Dyrektora Gymnazyum, examen publiczny uczniów dla zachowania tabli- pokazują pro- zgromadzeniem obywatelstwa, gdzie celującym daje się powagi, a tych pro- chwały i nagrody wydziela z procentów odstępujących kapitałów nauki uczni- do summ zwiększ. które się z departamentu narodowego na nie potrzeby oz- dzieleniu przysyłają.
dzieleniu

Pomoce na-
uk.—

Wakacye 6 tygodni

Szkoła Witebska w pomoce naukowe jest dostatecznie opatrzona, które zresztą powiększa się i udoskonalać będą. Biblioteka Gymnazyalna z blizko set kilkudziesiąt zawiera dzieł xięgi nowych czasów z których nauczyciele i uczniowie krajania nauki pomocy do swoich kursów czerpać mogą. W ostatniey wizyty 1821 roku przybyło xięgi wszelkich przedmiotach tomów 84, xięgi te pisma peryodyczne. Dozorem biblioteki, opisaniem i katalogów układaniem zaymują JP. Nauczyciele Polskiey Literatury Rector Uczonych swoiem staraniem i darowaniem własnych xięgi niektórych powiększa. Jedna xięga jest ogólna do wpisywania dzieł według czasu przybywania drugi zaś zawiera alfabetyczne opisanie exemplarzy. — Biblioteka mieści się między pokoiem z prawey strony sali zgromadzeń publicznych we trzech prostych pokojach. — Pism peryodycznych przemawiają Dziennik Wileński, Dziennik Literatury: ze składek nauczycielskich pisma te gazety zostały —

Biblioteka.

Pisma peryodyczne.

Uczniowie xięgi elementarnie się opatrzeni. Znajduje się obszerny Magazyn xięgi elementarnych rozsyłanych z Narod. Depozytu. Narod. Oświecenia przysłanych i polskich z Xięgarni Uniwer. Wileńskiego. Dozorem tych xięgi, wypisaniem i rachunkami zajmuje się JP. Sommer nauczyciel Języka Niemieckiego. Obecnie stanu składu xięgi elementarnych, wystawienie z gotowego rachunku i zaległości, zgromadzenia nauczycielskiego przy końcu wizyty polecenie —

Xięgi elementarne.

Do czynienia doświadczeń fizycznych służą posiada machinę elektryczną, galwaniczny prosty, pneumatyczny i mniejsze narzędzia do doświadczeń specyalnych. Wiele aparatów niestaje, lubo są popsute, wiele nie ma potrzebnych narzędzi, do rozszerzenia tychże doświadczeń. Zapisanego meteorologicznego dla niedostatku termometru, barometru nie czy-

Gabinet fizyczny i matem.

Przysłane opisy służbowe uznali Rządzący uprawnione urzędem Dyrektorem Wileńskiego uniwersytetu, aby stosownie do zasług za lat służby ~~zostali~~ mogli być do podwyższenia rangi zalecani.—

JP Piotr Motkowski Dyrektor uprasza o podanie go do znania dystynkcyi, jako bardzo długo i gorliwie urzędnik zostający.—

Fundusz Cesarskiego. Przy gymnazyum Witebskiem utrzymuje się ~~fundusz~~ dotychczas ~~na~~ 6 dziatek z fundusu Cesarskiego: ostanie szczegółowym dowiedziano niedawno zasługi dowodu wraz z wspomnianym Nr 64. (Wtórnem Litera ...) dołączą się rejestr panien Zofii z fundusu Cesarskiego i JP Maryanitch Witebskich utrzymywanych.—

Opinia.— Gymnazyum Witepskie nadsyła po mieniu X.X Jezuitów na bardzey nisi poczciwar bardziey zdrowi nauki ludzie uczyć obywateli, dobry jednak ich opinijej; jako znamy instrukcyi widoki przynoszące pożytek. Lecz otworzona w Witepsku Klasa XII Rzymskich, i utrzymane będzie ~~odwrócić~~ uczyć młodzieży obywatelstwa do Gymnazyum Witebskiego; Zadawnia ze jego na celnik niepo

ustawie zwiastem swojem i zwracaią przytem
uwagę uczynić wpływu i wrażenia, ani swoją
reprezentacyą utrudzić mogłem, i obszerna
kreśleniu podobieństwa i konsystencyę dać wyobrażenia
materyam które przewodnicy. Nadto na publi-
czny pospiech obywatele albo nie mają
interesu bywać na nich, albo nie mają
przystępniejszej przyczyny jakby drugi odgad-
nąć mogli się domyślić.—

Aby Gymn. Artystycznego przyprowadzić
do należytego stopnia i znaczenia w społecz-
ności publiczney rozumiem że należałoby

1mo. Odmienić Dyrektora

2do. Odmienić nauczyciela Geogr. Historyi i
Statystyki.— Dając dla obu pensyą jaką ich wydziałonych
pensyą emerytalne.—

3cie. Zaprowadzić dwor do nauczycieli, o-
ciem się wspólnie naprzeciwnie naradzałem
jako o tem już dawniej dowiedziałem.

4te. Na ostatek znaleźć sposoby polepszenia
zewnętrznego bytu nauczycieli gdyż dwojakie
przyczyny, i [illegible] abowiem uczyni dla ich zy-
cia widoki, osobliwie tym którzy gorliwie
pracowali swoje obowiązki spełniają.—

Kowno d. 20 Października

X.

Wiadomości o Zakładach Naukowych w Gubernij Witebskiej
które niebyły osobiście przez Wizytatora Kurie drogie

Opóźnione podanie do Kurie Wizytatorów, do roku szkolnego 1823go
było przyczyną iż dopiero na dniu 14go Maja nastąpił wyjazd moj z
z tąd Gubernij. Białorusskiej, poruszając takową od Gubernij Mohi-
lewskiej jako punktu najodleglejszego mego podróży, rozpocząć
w niej sztoty a wiosną przyszło sto i więcej wiorst odbyć
odległe sprawiły iż niemoże cały na ich zwiedzenie przeznaczo-
ny czas. Miarkując stąd jak mało zostawało mi czasu na
Gubernią Witebską, postanowiłem całą moją uwagę zwró-
cić do zwiedzenia Więcej tego Zakładów, przeznaczając mniej czas
tylko tyle go ile odpowiednie czynności dać mogły. W tym celu
za przybyciem do Witebska potrzebowałem od Dyrektora Gimnazyum
Wiadomości odebrać o tamtejszych Zakładach, podległych tegoż
Jego Rapportu potrzebowałem. Że się znay dzie 1. Szkoła Woj-
skowa w Połocku przy XX: Bazylianach, 1. Szkoła na Skopie Gimnazyalney w
Witebsku i Zabiałach 1. Szkoła na Skopie Gimnazyalney w
Witebsku XX Bazyliańskie 2. Szkoły Powiatowe Więcej we wszy-
tkich Miastach w Gubernii znayduiące się. Bazylianie, wchodzili
tey Metody w uczniach swoich, i w Nowie
i Połocku Cerkiewnie Seminarie do Cyfry ich należące przyjmo-
ją Jurodzonych za prowadzone — 1. Szkoła Narodowa w Witebsku
1. Parafialna w Dwiny przy XX: Missyonarzy Utrzymywana.
i dotąd taki Rapport w Komisie Ed. ob.: — Miarkując stąd
iż wszystkie zwiedzić było nie podobieństwem, postarałem się
Ubiedz przeto Dyrektorowi Gimnazyum przy Ubied:
ne pismo/listem w Kopii Lit: B: dołączam/ przysłanie mi
do Wilna szczegółowe wiadomości o Szkołach wówczas będących
Szkołach mi szczegółowe wiadomości czyniły Szkoły Szkołowe
o czym powiadają Rapporty Jego w Komisie Lit: C dołą-
czonych — z tąd więc i dalszych zgromadzonych Informa-
cyi co o szczegółowych Zakładach Naukowych, i innych obiektach
godnych dowiedzenia zebrać szczegółowo mogłem, w niniejszym
Opisaniu Kurie mieszczą mam zaszczyt zawiadomić —

I.

Szkoła Powiatowa 6 Kl. Klasyczna w Winnicy Podolskiej
XX Bazylianów Prowincyi Białostockiej Utrzymywana.

Po przyłączeniu Bialey ruskiej do Cesarstwa Rossyiskiego, Majętności Winnickie należące do Fundusz. XX Bazyliánów w Berezowcu ~~Kam~~ / Tarnopolskiego / Kodeńskiego / Ulanowskiego Gubernij / rządzących, zostały za Kondemnem Sybirskim Gubernij / rządzących, zostały za Kondemnem, do tego przydane, do założenia tam drugiego Klasztoru, który już do Prowincyi Białostockiej należał. w Roku 1875. Zapewnione zostały w Winnicy za otwarcie Gimnazyum Klasycznego, ~~Szkoła Powiatowa~~, bez żadnego innego ciężaru Klasztorom fundusze, które stan obecny ~~ich~~ / z rozkazu Nayw. Komisyi Rządzącego / takowy przedstawia:

Zgromadzenie szkolne. 1. Prefekt X. Fortunat Jakubiewicz Kan. Dyd. S. Teolog. Matematyki. 2. Nauczyciel Fizyki i Matematyki X. Alexy Jarmołowicz Kandyd. Filozof. 3. Nauczyciel Literatury X. Hilarion Zabłocki. 4. Nauczyciel Klasy. 2gą X. Szymon Jakubowski. 5. Nauczyciel Klasy 1gą X. Sylwester Podolski. 6.

Liczba i Obszerność Nauk w Klasach. Szkoła ~~zawiera~~ / składa się / z Klasy Czterech. 1.ą 11.ą 111.ą i V.ą Oddziałowej. IV.ą nie ~~ma~~ / uczono dla tego, iż uczniowie ~~wszyscy~~ / z niej / na nauki drugie w Kasie pozostali. Uczono w Klasie 1. Katechizmu, Historyi Świętej, Nauki moralnej, Geografii i początków Arytmetyki, tudzież formowania Charakterów po polsku i po ruskiu, języka Polskiego, z grammatyki narodowej. Humanioryi krzywdy Epitome, Ćwiczenia do mowy zadawane bywały. W Klasie 2giej te same przedmioty w stopniu tej Klasie odpowiedniejszym, z Arytmetyki o ułamkach i porównywaniu Czytano na klasę 2gą Humaniory krzywdy. Ćwiczenia do mowy na cztery przepisane po miesiącu obejmowały. ~~Nauki uczyli się grammatyki oraz~~ Nauki uczyli się grammatyki oraz: uczyli się Katechizmu, Moralnej części, Humaniory krzywdy dokończenie, historyi Narodów dawnych, pierwsze Historyi krzywdy Humaniory. Grammatyka na klasę 3cią przeszła przyrodzone. Z uczyli się: oblicznej części, z Fizyki: Ogrodnictwa i Zoologia, z matematyki Geometrya Humaniory Rzymskiej.

Nauczanie Wirgilianie, za domowe zadany przez dwie godz. i lekcyi w szkolach — Klassie V. pięć razy tygodniowo przez dwie godziny, Prawa Politycznego, Historyi Rzymskiey Ogólney aż do Cesarzy, Horacyusz Owidyusz Wirgilego i Cycerona — z Arytmetyki: o proporcyach, Algebry aż do równań pierwszego stopnia, z Geometryi Elementarnej, z Fizyki, Botaniki i Geografii, za zadania do pisemnych pisali prace — Nadto daią się wtey klasie Języki Francuzki i Niemiecki —

Liczba uczniów przez cały rok szkolny była następująca: w Klassie I. = 7. w 2giey = 5. w 3ciey = 5. w 5ey = 4. razem 21. —

Pomoce naukowe Oprócz klasy elementarnych przybory szkolne posiada: 1. globusy 2. Atlas Geograficzny 1 Mapp rozsad: 5 — Mappa dawney Europy 1. i maią zbiór mineralogiczny 250. sztuk zadawalniający

Raporta o tey klasie nie nadesłane w terminach Lit: D i E. dotyczących —

III.

Szkoła Akademicka Poniatowska o 2ch klassach i przyległa Farska w mieście Poniatowie Nowym

Położenie szkoły Miasteczko Poniatowe Nowe nad ~~rzeką~~ rzeką Jeziorką położone 011. mil od miasta Gubernii Lubelskiey odległe roku 1799. za woli nadey zaprowadzonej miała szkołę Narodową założoną w roku 1820. Tu 1. dnia na szkołę Poniatowską ~~Lubelską~~ Statkowy przeniesiona została

Szkoła posiada dom drewniany przy ulicy długiej części St. 2 Liczbie 12. ~~Magazyn ze Szkoły Powiatowego~~ w którym mieszka tylko Powiatowi klasy, a na strychu Sala tańcu, jako też na mieszkanie jey Nauczyciela nayniższey dom drewny. Utrzymuje się ze funduszu Monarszego pobierając czynsz summy tamo rocznej 1800 w Gubernialnych Białostockich etatem naznaczony

Zgromadzenie Szkolne: 1.) Dozorca Szkoły i Nauczyciel Religii Xiądz Dziekan Piotr Bielinski — 2.) Do czytania i Tłomaczenia Ewangelii w dni świąteczne Xiądz Alexander Cyrankiewicz — 3.) Nauczyciel 2giey klasy i czytania Stefan Tomkiewicz — 4.) Nauczyciel I. kl. i katechizmu Xiądz katol: Xiądz Jacek Pleskanowski — 5.) Nauczyciel Szkoły Zydowskiey Xiądz Eliasz Majewski —

Liczba i obszerność Nauk — Wszystkie Szkoły mają się przestawania i rozdzielenia Litew rossyi: i polsk: języków, prawideł dla pisania, krótkiego katechizmu, Historyi Świętey i formuiąc charaktery — w I. klasie: powinien się uczyć czytać i pisać po rossyi: i polsku katechizmu, Historyi Świętey, Grammatyki rossyi: i polskiey Rachunku = Arytmetyki części tey i formuiąc charaktery cyfr obu języków — w klasie II. dalszy ciąg Grammatyki rossyi: i polskiey Arytmetyki części 2giey, Geometryi, obszerniejszey katechizmu Historyi powszechney, rossyiskiey i naturalnej, fizyki, geografii powszechney, rossyiskiey i matematycznej, czytania po pismie, i po drukowanie i rysunku, oprócz tego czytają codziennie Psalm kr: N. Z.

Liczba uczniów Wszystkich bydź w klasie Pan: ~~bydź~~ dopełni 30- dziewięć Prof 10. w klasie Powiatowey według I. 10 — w II = 20.

Pomoce naukowe Xięgi Biblijne, katechizm szkolny: obszerniejszy, historya Świętey Testam. Arytmetyka, Geometrya, Gram rossyi: i pol: Historya Powszechna rossyiska, naturalna, fizyka, Geografia powszechna, rossyiska: i Matematyczna, Globus dla pokazania się, rozne drukowania, elementarz rossyiski i polski, tablice liter, mappy geograf: i wzory do rysowania —

Stan kassy Przybyło z dnia 1: Januarii po dzień 1. Julii 1823 rossyi: bydź: 1.) z Summy naznaczonej na pensyje rub: asr 7th — kop 80. —
Zboyo bydź na pensyi — 6th — 98. —
Pozostaje — 96 — 82

Gimnazjum Zakonu OO. Domin. Kanon.
(w Zakroczymie) gub. Witebsk.

Księgi szkolne do obowiązku Prefekta należące.

1. Obrady domowe czyli posiedzenie Prefekta z Nauczycielami.
2. Dzienny opis. – Wykład materyi na Experymentach kwartalowych przez Prefekta zapisanych z wyszczególnieniem każdego ucznia popisu lub nieumiejętności. – –
3. Księga pochwał i nagan co kwartał przez Nauczycieli zapisywana. –
4. Zdania o pilności i obyczajności dwa razy do Roku przez Nauczycieli ze wszystkich objektów zapisywane i do rządu Uniwersytetu przez Dyrektora Szkół Gub. Wileńs. przesyłane.
5. Księga obrad domowych Prefekta z Dozorcami domowymi, w których raporta kwartalowe tychże Dozorców domowych są zapisywane. –
6. Zbiór mów Szkolnych w różnych językach dla pamiątki przy Gimnazyum ułożony. –
7. Księga spisowa uczniów przychodzących do Gimnazyum. –
8. Kopie raportów powyższych uczniów przychodzących do Szkoły. – –

204
196
8.

9. Księga zawieraiąca Protokuł mie-
sowey Wizyt.

10. Ustawy Kommissyi: Edukacyi narodowey.

11. Pisma urzędowe od zwierzchności szkol-
ney przysłane.—

12. Księga przestróg i zaleceń przez Wi-
zytatorów Jenerálnych.—

13. Księga wyraźaiąca uczniów oddalaiących się z Gimna-
zyum Zabiałkiego do Dominikanów.—

Treść

Obrad domowych Prefekta z Nauczycielami całego Roku $18\frac{22}{23}$.

1. Na posiedzeniu pierwszém uczyniono rozkład
lekcyi Języków we dwuch oddziałach.

2. W klasie VI. przypomnieć we właściwych
obiektach zasady klas niższych, aby cały kurs
roczny ukończyć.

3. Ważniejsze przedmioty ze Statutu Lel-
kiego przez Nauczyciela Historyi uczniom
klasy VI. tłómaczyć.—

4. O Rozkładzie godzin na Experyment
kwartału pierwszego.

5. Aby w języku łacińskim w oddziale literatury dla wprawy uczniów nie które przedmioty tłumaczyć.

6. Examinować i doświadczać każdego ucznia przed spowiedzią o Nauce religii i usposobieniu do przyjęcia Najśw: Sakramentu.

7. Roboty uczniów wybrane przez Nauczycieli do rąk Jmper: Wileń: Uniwersytetu przy końcu roku szkolnego przesyłać.

8. O przeznaczeniu czasu na Experyment kwartału drugiego i odprawieniu szkolnych rekollekcyj.

9. O wyznaczeniu pory na praktyki mierniczej.

10. Zakaz publiczny o niekompaniu się i wychodzeniu na polowanie.

11. O usposobieniu uczniów do Examinu Jmci: Wizytatora.